

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ
ബ്രാഹ്മണം

ദിതീയാഷ്ടകം – പ്രപാഠകഃ 5-8

Version Notes:

This is now the current Version 2.0 dated July 31, 2024.

1. This replaces the earlier version 1.1 dated June 30, 2021.
2. This version has been updated with the errors found and reported till July 15, 2024.
3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done wherever applicable.
4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st	Version Number	0.0 dated 10th November 2017
2nd	Version Number	1.0 dated 31st December 2019
3rd	Version Number	1.1 dated 30th June 2021

Table of Contents

2 കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....	7
2.5 ദിതീയാഷ്ടകേ പഞ്ചമഃ പ്രപാഠകഃ - ഉപഹോമശേഷഃ.....	9
2.5.1 ഉപഹോമാഃ	7
2.5.2 ഉപഹോമാഃ	9
2.5.3 ഉപഹോമാഃ	11
2.5.4 ഉപഹോമാഃ	13
2.5.5 ഉപഹോമാഃ	16
2.5.6 ഉപഹോമാഃ	20
2.5.7 ഉപഹോമാഃ	23
2.5.8 ഉപഹോമാഃ	26
2.6 ദിതീയാഷ്ടകേ ഷഷ്ഠഃ പ്രപാഠകഃ - സൗത്രാമണിഃ കൗകിലീ ഹോത്രം ച.....	36
2.6.1 അനുവാകം 1 - ഗ്രഹാഃ.....	36
2.6.2 അനുവാകം 2 - ഗ്രഹോപസ്ഥാനം.....	39
2.6.3 അനുവാകം 3 - ഗ്രഹഹോമാഃ.....	40
2.6.4 അനുവാകം 4 - ഉപഹോമാഃ	43
2.6.5 അനുവാകം 5 - അഭിഷേകഃ.....	47
2.6.6 അനുവാകം 6 - അവഭൃഥഃ.....	50
2.6.7 അനുവാകം 7 - ഐന്ദ്രേ പ്രശ്നൗ പ്രയാജാനാമേകാദശ മൈത്രാവരുണപ്രേഷാഃ	52
2.6.8 അനുവാകം 8 - ഐന്ദ്രേ പ്രശ്നൗ പ്രയാജയാജ്യാഃ.....	55
2.6.9 അനുവാകം 9 - ഐന്ദ്രേ പ്രശ്നൗ വപാദീനാം യാജ്യാനുവാക്യാഃ	

2.6.10	അനുവാകം 10 - ഐന്ദ്ര പ്രസ്താവ അനുയാജാനാമേകാദശ മൈത്രാവരുണപ്രേഷാഃ	59
2.6.11	അനുവാകം 11 - പശുത്രയേ പ്രയ ജാർത്ഥാ മൈത്രാവരുണപ്രേഷാഃ	63
2.6.12	അനുവാകം 12 - പശുത്രയേ പ്രയാജയാജ്യാ ആപ്രിയഃ	69
2.6.13	അനുവാകം 13 - പശുത്രയേ വപാദീനാം യാജ്യാനുവാക്യാഃ	70
2.6.14	അനുവാകം 14 - പശുത്രയേ അനുയാജപ്രേഷാഃ	72
2.6.15	അനുവാകം 15 - സൂക്തവാകപ്രേഷഃ	75
2.6.16	അനുവാകം 16 - പിതൃയജ്ഞയാജ്യാനുവാക്യാഃ	77
2.6.17	അനുവാകം 17 - ഐന്ദ്രാ പശൗ ഏകാദശ പ്രയാജാഃ	79
2.6.18	അനുവാകം 18 - ഐന്ദ്രാ പശൗ പ്രയാജയാജ്യാഃ	83
2.6.19	അനുവാകം 19 - ഐന്ദ്രാ പശൗ വപാദീനാം യാജ്യാനുവാക്യാഃ	84
2.6.20	അനുവാകം 20 - ഐന്ദ്രാ പശൗ അനുയാജാനാം മൈത്രാവരിണപ്രേഷാഃ	86

Appendix (of expansions) 92

2.7	ദിതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ - സവാ ഏകാഹവിശേഷാഃ	99
2.7.1	അനുവാകം - ബൃഹസ്പതിസവഃ	99
2.7.2	അനുവാകം - വൈശ്യസവഃ	101
2.7.3	അനുവാകം 3 - ബ്രാഹ്മണസവഃ	102
2.7.4	അനുവാകം 4 - സോമസവഃ	104
2.7.5	അനുവാകം 5 - പൃഥ്വിസവഃ	104
2.7.6	അനുവാകം 6 - ഗോസവഃ	105
2.7.7	അനുവാകം 7 - ഓദനസവമന്ത്രാഃ	107
2.7.8	അനുവാകം 8 - ഓദനസവഗതാ സ്ഥാരോഹണമന്ത്രാഃ	110
2.7.9	അനുവാകം 9 - ഓദനസവഃ	111

2.7.10	അനുവാകം 10 - പഞ്ചശാരദീയവിധി:.....	113
2.7.11	അനുവാകം 11 - പഞ്ചശാരദീയഗതപശുവിധി:	114
2.7.12	അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷ്ടുദ്യാഗേ ഗ്രഹാണാം പുരോരുച:	116
2.7.13	അനുവാകം 13 - ഇന്ദ്രസ്തുദ്യാഗേ ഗ്രഹാണാം പുരോരുച:	119
2.7.14	അനുവാകം 14 - അപ്സോര്യാമാവിധി:.....	122
2.7.15	അനുവാകം 15 - രാജാഭിഷേക:.....	123
2.7.16	അനുവാകം 16 - രാജാഭിഷേകാങ്ഗം രഥാരോഹണം	127
2.7.17	അനുവാകം 17 - രാജാഭിഷേകാങ്ഗം വപനം	129
2.7.18	അനുവാകം 18 - വിദ്യനാഖ്യ ഏകാഹവിശേഷ:	131
Appendix (of expansions)		136
2.8	ദിതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ - കാമ്യപശുയാജ്യാനുവാക്യാ ബ്രാഹ്മണം	138
2.8.1	അനുവാകം 1 - വായവ്യാദിപശുനാം സൂക്താനി.....	138
2.8.2	അനുവാകം 2 - വശാദീനാം സൂക്താനി.....	142
2.8.3	അനുവാകം 3 - സൗമ്യാദീനാം സൂക്താനി.....	147
2.8.4	അനുവാകം 4 - അഭിമാതിഹൈന്ദ്രാദിപശുനാം സൂക്താനി	151
2.8.5	അനുവാകം 5 - ഐന്ദ്രാഗ്നപശ്വാദീനാം സൂക്താനി.....	156
2.8.6	അനുവാകം 6 - സാവിത്ര്യാദിപശുനാം സൂക്താനി.....	162
2.8.7	അനുവാകം 7 - സൗര്യാദിപശുനാം സൂക്താനി.....	167
2.8.8	അനുവാകം 8 - വേഹദാദിപശുനാം സൂക്താനി	173
2.8.9	അനുവാകം 9 - ശുക്ലകൃഷ്ണപശ്വാദീനാം സൂക്താനി	179
Appendix (of expansions)		188

=====

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ । ഹരിഃ ഓം ॥

2 കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

2.5 ദിതീയാഷ്ടകേ പഞ്ചമഃ പ്രപാഠകഃ - ഉപഹോമശേഷഃ

2.5.1 ഉപഹോമാഃ

T.B.2.5.1.1

പ്രാണോ രക്ഷതി വിശ്വമേജത് ।

ഇര്യോ ഭൂതാ ബഹുധാ ബഹൂനി ।

സ ഇഥ്സർവം വ്യാനശേ ॥

യോ ദേവോ ദേവേഷു വിഭൂരന്തഃ ।

ആവൃദ്ധ്വാത് ക്ഷേത്രിയധ്വഗദ് വൃഷാ ॥

തമിത് പ്രാണം മനസോ പശിക്ഷത ।

അഗ്രം ദേവാനാ-മിദമത്തു നോ ഹവിഃ ॥ മനസശ്ചിത്തേദം ।

ഭൂതം ഭവ്യം ച ഗുപ്യതേ । തദ്ധി ദേവേഷുഗ്രിയം ॥ 1 (10)

T.B.2.5.1.2

ആ ന ഏതു പുരശ്ചരം । സഹ ദേവൈരിമച് ഹവം ॥

മനഃ ശ്രേയസി ശ്രേയസി । കർമ്മൻ. യജ്ഞപതിം ദധത് ॥

ജുഷതാം മേ വാഗിദ്ച് ഹവിഃ । വിരാഡ്ദേവീ പുരോഹിതാ ।

ഹവ്യവാധ-നപായിനീ ॥ യയാ രൂപാണി ബഹുധാ വദന്തി ।

പേശാപ്സി ദേവാഃ പരമേ ജനിത്രേ ।

സാനോ വിരാഡ-നപസ്സുരന്തീ । 2 (10)

T.B.2.5.1.3

വാഗ്ദേവീ ജുഷതാമിദപ് ഹവിഃ ॥

ചക്ഷുർ ദേവാനാം ജ്യോതിരമൃതേ നൃക്തം ।

അസ്യ വിജ്ഞാനായ ബഹുധാ നിധീയതേ ।

തസ്യ സ്മൃത-മശീമഹി । മാ നോ ഹാസീദ്-വിചക്ഷണം ॥

ആയുരിന്നഃ പ്രതീര്യതാം । അനന്ധാ-ശ്ചക്ഷുഷാ വയം ।

ജീവാ ജ്യോതിരശീമഹി । സുവർജ്യോതി-രുതാമൃതം ॥

ശ്രോത്രേണ ഭദ്ര മുത ശൃണ്വന്തി സത്യം ( ) ।

ശ്രോത്രേണ വാചം ബഹുധോദ്യമാനാം ।

ശ്രോത്രേണ മോദശ്ച മഹശ്ച ശ്രൂയതേ ।

ശ്രോത്രേണ സർവാ ദിശ ആശൃണോമി ॥

യേന പ്രാച്യാ ഉത ദക്ഷിണാ ।

പ്രതീചൈ ദിശഃ ശൃണ്വന്ത്യുത്തരാത് ।

തദിച്ഛോത്രം ബഹുധോദ്യമാനം ।

അരാന നേമിഃ പരി സർവം ബഭൂവ ॥ 3 (17)

(അഗ്രി - യമനപസ്സുരന്തീ - സത്യപ് സപ്ത ച) (A1)

2.5.2 ഉപഹോമാഃ

T.B.2.5.2.1

ഉദേഹി വാജിന്യോ അസ്യസ്തന്തഃ ।
 ഇദച്ഛ രാശ്രുമാവിശ സൂന്യതാവത് ।
 യോ രോഹിതോ വിശ്വമിദം ജജാൻ ।
 സ നോ രാശ്രേഷ്ഠ സുധിതാനധാതു ॥
 രോഹച്ഛ രോഹച്ഛ രോഹിത ആരുരോഹ ।
 പ്രജാഭിർ വൃദ്ധിം ജനുഷാമുപസ്ഥം ।
 താഭിഃ സച്ഛരണ്യോ അവിദമ് ഷഡ്ധുർവീഃ ।
 ഗാതും പ്രപശ്യന്നിഹ രാശ്രുമാഹാഃ ॥
 ആഹാർഷീദ്-രാശ്രുമിഹ രോഹിതഃ ।
 മൃധോ വ്യാസ്ഥദഭയം നോ അസ്മു । 4 (10)

T.B.2.5.2.2

അസ്മഭ്യം ദ്യാവാപൃഥിവീ ശക്വരീഭിഃ ।
 രാശ്രും ദുഹാമാമിഹ രേവതീഭിഃ ॥
 വിമമർശ രോഹിതോ വിശ്വരുപഃ ।
 സമാചക്രാണഃ പ്രരുഹോ രുഹശ്ച ।
 ദിവം ഗതായ മഹതാ മഹിനാ ।
 വി നോ രാശ്രുമുനത്തു പയസാ സ്വേദൻ ॥
 യാസ്മേ വിശസ്തപസാ സംബഭൂവുഃ ।

ഗായത്രം ഘൃഗ്സമനു താസു ആഗുഃ ।
 താസു വിശന്തു മഹസാ സേന ।
 സം മാതാ പുത്രോ അഭ്യേതു രോഹിതഃ ॥ 5 (10)

T.B.2.5.2.3

യുയമുഗ്രാ മരുതഃ പൃശ്ണിമാതരഃ ।
 ഇന്ദ്രേണ സയുജാ പ്രമുണീഥ ശത്രുൻ ।
 ആ വോ രോഹിതോ അശൃണോ-ദഭിദ്യവഃ ।
 ത്രിസപ്താസോ മരുതഃ സ്വാദുസംമുദഃ ॥
 രോഹിതോ ദ്യാവാപൃഥിവീ ജ്ജാന ।
 തസ്മിന്നുതം പരമേഷു ത്താന ।
 തസ്മിന്തിശ്രിയേ അജ ഏകപാത് ।
 അദ്യ ഹദ്ദ്യാവാപൃഥിവീ ബലേന ॥
 രോഹിതോ ദ്യാവാപൃഥിവീ അദ്യഹത് ।
 തേന സുവഃ സ്തഭിതം തേന നാകഃ ॥ 6 (10)

T.B.2.5.2.4

സോ അന്തരിക്ഷേ രജസോ വിമാനഃ ।
 തേന ദേവാഃ സുവരന്വിഭന് ॥
 സുശേവം ത്വാ ഭാനവോ ദിദിവാഃസം ।
 സമഗ്രാസോ ജുഹോ ജാതവേദഃ ।

ഉക്ഷന്തി ത്വാ വാജിനമാ ഘൃതേന ।

സച്സമഗ്നേ യുവസേ ഭോജനാനി ॥

അഗ്നേ ശർദ്ധ മഹതേ സൗഭഗായ ।

തവ ദ്യുമാ-ന്യുത്തമാനി സന്തു ।

സം ജാസ്യത്യച് സുയമമാകൃണുഷ്യ ।

ശത്രുയതാ-മദിതിഷ്ഠാ മഹാച്സി ( ) ॥ 7 (10)

(അ - സ്തോത്ര രോഹിതോ - നാകോ - മഹാച്സി) (A2)

2.5.3 ഉപഹോമാഃ

T.B.2.5.3.1

പുനർ ന ഇന്ദ്രോ മഘവാ ദദാതു ।

ധനാനി ശക്രോ ഘന്യഃ സുരാധാഃ ।

അർവാചീനം കൃണുതാം യാചിതോ മനഃ ।

ശ്രുഷ്ടീ നോ അസ്യ ഹവിഷോ ജുഷാണഃ ॥

യാനി നോ ജിനൻ ധനാനി । ജഹർത്ഥ ശൂര മന്യുനാ ।

ഇന്ദ്രാനുവിന്ദ നസ്താനി । അനേന ഹവിഷാ പുനഃ ॥

ഇന്ദ്ര ആശാഭ്യഃ പരി । സർവാഭ്യോഭയം കരത് ॥ 8 (10)

T.B.2.5.3.2

ജേതാ ശത്രുൻ. വിചർഷണിഃ ॥

ആകൃത്യൈ ത്വാ കാമായ ത്വാ സമൃധേ ത്വാ ।

പുരോ ദധേ അമൃതത്വായ ജീവസേ ॥

ആകൃ॑തി॒മ॒സ്യാ॒വസേ॑ । കാ॒മ॒മ॒സ്യ॑ സ॒മൃ॒ദ്ധ്യേ॑ ।

ഇ॒ന്ദ്ര॑സ്യ യു॒ഞ്ജതേ॑ ധി॒യഃ ॥

ആകൃ॑തിം ദേ॒വീം മ॒ന॒സഃ പു॒രോ ദ॒ധേ॑ ।

യ॒ജ്ഞ॑സ്യ മാ॒താ സു॒ഹ॒വാ മേ അ॒സ്തു॑ ।

യദി॒ച്ഛാ॒മി മ॒ന॒സാ സ॒കാമഃ॑ ।

വിദേ॑യമേ॒നദ്യു॒ദ്യേ നി॒വിഷ്ടം॑ ॥ 9 (10)

T.B.2.5.3.3

സേ॒ദഗ്നി॑രഗ്നി॒ഘ്-ര॑ത്യേ॒ത്യന്യാൻ॑ ।

യ॒ത്ര വാ॒ജീ ത॒നയോ॑ വീ॒ഡു॒പാണിഃ॑ ।

സ॒ഹ॒സ്ര॒പാമാ॑ അ॒ക്ഷരാ॑ സ॒മേതി॑ ॥

ആ॒ശാ॒നാം ത്വാ॑ ഹ॒ശാ॒പാലേ॑ഭ്യഃ । ച॒തുർഭ്യോ॑ അ॒മൃതേ॑ഭ്യഃ ।

ഇ॒ദം ഭൂ॒ത॒സ്യാ॒ഭ്യക്ഷേ॑ഭ്യഃ । വി॒ധേമ॑ ഹ॒വിഷാ॑ വ॒യം ॥

വി॒ശ്വാ ആ॒ശാ മധു॑നാ സ॒ഘ്സൃ॑ജാമി ।

അ॒ന॒മീ॒വാ ആ॒പ ഓ॒ഷധ॑യോ ദ॒വന്തു॑ ।

അ॒യം യ॑ജ്മാനോ മൃ॒ധോ വൃ॑സ്യതാം ( ) । 10 (10)

T.B.2.5.3.4

അ॒ഗൃ॒ഭീതാഃ പ॒ശവഃ॑ സ॒ന്തു സർവേ॑ ॥

അ॒ഗ്നിഃ സോ॒മോ വരു॑ണോ മി॒ത്ര ഇ॒ന്ദ്രഃ॑ ।

ബൃ॒ഹ॒സ്പതിഃ॑ സ॒വിതാ॑ യഃ സ॒ഹ॒സ്രീ॑ ।

പു॒ഷാ നോ॒ ഗോ॒ഭി॒ര॒വ॒സാ॒ സ॒ര॒സ്വ॒തീ॒ ।
 ത്വ॒ഷ്ടാ॒ രൂ॒പാ॒ണി॒ സ॒മ॒ന॒കൃ॒തൃ॒ യ॒ജ്ഞഃ॑ ॥
 ത്വ॒ഷ്ടാ॒ രൂ॒പാ॒ണി॒ ദധ॑തീ॒ സ॒ര॒സ്വ॒തീ॒ ।
 പു॒ഷാ ഭഗ॑ഃ സ॒വി॒താ നോ॒ ദദാ॑തൃ ।
 ബൃ॒ഹ॒സ്പ॒തിർ-ദദി॑ന്ദ്രഃ സ॒ഹ॒സ്രം॑ ।
 മി॒ത്രോ ദാ॒താ വ॒രൂ॒ണഃ സോ॒മോ അ॒ഗ്നിഃ॑ ॥ 11 (9)
 (ക॒രൻ - നി॒വി॒ഷ്ട - മ॒സ്യ॒താം - +ന॒വ് ച) (A3)

2.5.4 ഉപഹോമാഃ

T.B.2.5.4.1

ആ നോ॒ ഭര॑ ഭഗ॒മി॒ന്ദ്ര ദൃ॒മന്തം॑ ।
 നി തേ॑ ദേ॒വ്യാ॒സ്യ ധീ॒മ॒ഹി പ്ര॒രേ॒കേ॒ ।
 ഉ॒ർവ ഇ॒വ പ॒പ്രഥേ॑ കാ॒മോ അ॒സ്മേ॑ ।
 തമാ॒പൃ॒ണാ വ॒സു॒പ॒തേ വ॒സു॒നാം॑ ॥
 ഇ॒മം കാ॒മം മ॒ന്ദയാ॑ ഗോ॒ഭി॒ര॒ശ്വൈഃ॑ ।
 ച॒ന്ദ്ര॒വ॒താ രാ॒ധ॒സാ പ॒പ്രഥ॑ശ്ച ।
 സു॒വ॒ര്യ॒വോ മ॒തി॒ഭി॒സ്തൃ॒ഭ്യം വി॒പ്രാഃ॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്രായ॑ വാ॒ഹഃ കൃ॒ശി॒കാ॒സോ അ॒ക്ര॒ന് ॥
 ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ നു॑ വീ॒ര്യാ॑ണി പ്ര॒വോ॑ചം ।
 യാ॒നി ച॒കാർ പ്ര॒ഥ॒മാ॒നി വ॒ജ്രീ॑ । 12 (10)

T.B.2.5.4.2

അഹ-നഹിമന്വപസുതർദ ।
 പ്ര വക്ഷണാ അഭിനത് പർവതാനാം ॥
 അഹന്നഹിം പർവതേ ശിശ്രിയാണം ।
 ത്വഷ്ടാഽസൈ വജ്രം സ്വര്യം തതക്ഷ ।
 വാശ്രാ ഇവ യേനവഃ സൃന്മാനാഃ ।
 അഞ്ജഃ സമുദ്ര-മവജശ്ശുരാപഃ ॥
 വൃഷായമാണോഽവൂണീത സോമം ।
 ത്രികർഷുകേഷ-പിബത് സുതസ്യ ।
 ആ സായകം മഘവാ ഽദത്ത വജ്രം ।
 അഹന്നേനം പ്രഥമജാ-മഹീനാം ॥ 13 (10)

T.B.2.5.4.3

യദിന്ദ്രാഹൻ-പ്രഥമജാ-മഹീനാം ।
 ആന്ധായിനാ-മമിനാഃ പ്രോത മായാഃ ।
 ആത് സൂര്യം ജനയൻ ദ്യാമുഷാസം ।
 താദീക്താ ശത്രുന കിലാവിവിമ്സേ ॥
 അഹൻ വൃത്രം ഽവൃത്രതരം ഽവൃച്സം ।
 ഇന്ദ്രോ വജ്രേണ മഹതാ വധേന ।
 സുന്ധാച്ഛീവ കുലീശേനാ വിവൃക്താ ।

അഹിഃ ശയത ഉപപൂക്-പൃഥ്വിവ്യാം ॥

അയോദ്ധ്യേവ ദൂർമദ ആ ഹി ജൂഹേവ ।

മഹാവീരം തു വിബാധ-മുജീഷം । 14 (10)

T.B.2.5.4.4

നാതാരിരസ്യ സമൃതിം വധാനാം ।

സഃ രുജാനാഃ പിപിഷ ഇന്ദ്രശത്രുഃ ॥

വിശ്വാ വിഹായാ അരതിഃ । വസൂർ ദധേ ഹസ്തേ ദക്ഷിണേ ।

തരണിർ ന ശിശ്രഥത് । ശ്രവസ്യയാ ന ശിശ്രഥത് ।

വിശ്വാസ്താ ഇദിഷുദ്ധ്യസേ । ദേവത്രാ ഹവ്യമൂഹിഷേ ।

വിശ്വാസ്താ ഇമ്സുകൃതേ വാരമൃണതി ।

അഗ്നിർ ദാരാ വ്യുണതി ॥ 15 (10)

T.B.2.5.4.5

ഉദുജ്ജിഹാനോ അഭി കാമമീരയന് ।

പ്രപൃഞ്ചൻ വിശ്വാ ഭൂവനാനി പൂർവഥാ ।

ആ കേതൂനാ സുഷമിദ്ധോ യജിഷ്ടഃ ।

കാമം നോ അഗ്നേ അഭിഹര്യ ദിഗ്ഭ്യഃ ॥

ജുഷാണോ ഹവ്യമമൃതേഷു ദൂഢ്യഃ ।

ആ നോ രയിം ബഹുലാങ് ഗോമതീമിഷം ।

നിയേഹി യക്ഷദമൃതേഷു ദൂഷന് ॥

അശ്വിനാ യജ്ഞമാഗതം ।

ദാശുഷഃ പുരുദസ്സസാ ।

പുഷാ രക്ഷതു നോ രയിം ॥ 16 (10)

T.B.2.5.4.6

ഇമം യജ്ഞമശിനാ വർദ്ധയന്താ ।

ഇമാ രയിം യജമാനായ ധത്തം ।

ഇമാ പശൂൻ രക്ഷതാം വിശ്വതോ നഃ ।

പുഷാ നഃ പാതു സദ-മപ്രയുച്ഛന് ॥

പ്ര തേ മഹേ സരസ്വതി । സുഭഗേ വാജിനീവതി ।

സത്യവാചേ ഭരേ മതിം ॥

ഇദം തേ ഹവ്യം ഘൃതവഥ്-സരസ്വതി ।

സത്യവാചേ പ്രഭരേമാ ഹവീഷി ।

ഇമാനി തേ ദുരിതാ സൗഭഗാനി ( ) ।

തേഭിർ വയച്ഛു സുഭഗാസഃ സ്യാമ ॥ 17 (11)

(വജ് - യഹീനാ - മൃജീഷം - വ്യൂണ്വതി - രക്ഷതു നോ

രയിച്ഛു - സൗഭഗാന്യേകം ച) (A4)

2.5.5ഉപഹോമാഃ

T.B.2.5.5.1

യജ്ഞാ രായോ യജ്ഞ ഇൗശേ വസൂനാം ।

യജ്ഞഃ സസ്യാനാമുത സുക്ഷിതീനാം ।

യജ്ഞ ഇഷ്ടഃ പൂർവചിത്തിം ദധാതു ।

യജേ॑ന്താ ബ്ര॑ഹ്മ॒ണ്യാച് അ॑പ്യേ॒തു ദേ॒വാൻ ॥

അ॒യം യജേ॑ന്താ വർദ്ധ॑താം ഗോ॒ഭിര॒ശൈഃ ।

ഇ॒യം വേ॑ദിഃ സ്വ॒പ॒ത്യാ സു॒വീരാ॑ ॥

ഇ॒ദം ബ॒ർഹി॑രതി ബ॒ർഹീ॑ഷ്യ॒ന്ത്യാ ।

ഇ॒മം യജേ॑ന്തം വി॒ശ്വേ॑ അവ॒ന്തു ദേ॒വാഃ ॥

ഭഗ॑ ഏ॒വ ഭഗ॑വാച് അ॒സ്തൂ ദേ॒വാഃ ।

തേ॒ന വ॒യം ഭഗ॑വന്തഃ സ്യാ॒മ । 18 (10)

T.B.2.5.5.2

തം ത്വാ॑ ഭഗ॑ സർവ॒ ഇജേ॑ജാഹ॒വീമി॑ ।

സ നോ॑ ഭഗ॑ പു॒രഏ॒താ ഭവേ॑ഹ ॥

ഭഗ॑ പ്ര॒ണേത॑ർ ഭഗ॑ സത്യ॒രാധഃ॑ । ഭഗേ॑മാം ധി॒യമു॑ദ॒വ ദ॑ദ॒നഃ ।

ഭഗ॑ പ്ര॒ണോ ജ॒നയ॑ ഗോ॒ഭിര॒ശൈഃ ।

ഭഗ॑ പ്ര॒ നൃ॑ഭിർ നൃ॒വന്തഃ॑ സ്യാ॒മ ॥

ശ॒ശ്വതീഃ॑ സ॒മാ ഉ॒പയ॑ന്തി ലോ॒കാഃ ।

ശ॒ശ്വതീഃ॑ സ॒മാ ഉ॒പയ॑ന്ത്യാപഃ ।

ഇ॒ഷ്ടം പൂ॑ർത്വ് ശ॒ശ്വതീ॑നാച് സ॒മാനാച്॑ ശാ॒ശ്വതേ॑ന ।

ഹ॒വിഷേ॑ഷ്യാ॒ നന്തം॑ ലോ॒കം പ॒രമാ॑രു॒രോഹ॑ ॥ 19 (10)

T.B.2.5.5.3

ഇ॒യമേ॒വ സാ॒ യാ പ്ര॒ഥ॒മാ വ്യൗ॑ച്ഛ॒ത് |
 സാ॒ രൂ॒പാണി॑ കു॒രുതേ॒ പഞ്ച॑ ദേ॒വീ ||
 ദേ॒വ സ്വ॑സാ॒രൗ വ॒യത-സ്ത॑ന്ത്രമേ॒തത് |
 സ॒നാ॒തനം॑ വി॒ത॒ത് ഷ॒ണ്മയു॑ഖം |
 അ॒വാ॒ന്യാഃ സ്ത॑ന്തൂ॒ൻ കി॒രതോ॑ ധ॒ത്തോ അ॒ന്യാൻ |
 നാ॒വപ്യു॑ജ്യാതേ॒ ന ഗ॑മാതേ അ॒ന്തം ||
 ആ॒ വോ യ॑ന്തുദ॒വാഹാ॑സോ അ॒ദ്യ |
 വൃ॒ഷ്ടിം യേ॑ വിശേ॒മരു॑തോ ജൂ॒നന്തി॑ |
 അ॒യം യോ॑ അ॒ഗ്നിർ മരു॑തഃ സ॒മിദ്ധഃ॑ |
 ഏ॒തം ജു॑ഷദ്ധാ॒ം ക॒വയോ॑ യു॒വാൻ || 20 (10)

T.B.2.5.5.4

ധാ॒രാ॒വരാ॑ മരു॒തോ ധൃ॒ഷ്ണു॑വോ॒ജസഃ॑ |
 മൃ॒ഗാ ന ഭി॒മാസ്ത॑വി॒ഷേഭി॑-രൂ॒ർമിഭിഃ॑ |
 അ॒ഗ്നയോ॑ ന ശു॒ശുചാ॑നാ ഋ॒ജീ॒ഷി॒ൺ |
 ഭൂ॒മിം ധ॑മ॒ന്ത ഉ॒പ ഗാ॑ അ॒വൃ॒ണാ॒ത ||
 "വി॒ച॒ക്രമേ॑{1}", "ത്രി॒ർ ദേ॒വഃ{2}" ||
 ആ॒വേ॒ധസം॑ നീ॒ലപൃ॑ഷ്ഠം ബൃ॒ഹന്തം॑ |
 ബൃ॒ഹ॒സ്സതി॑ ധൃ॒സദ॑നേ സാ॒ദയ॑ദ്ധാ॒ം |

സാദഭ്യോ॑നി॒മ ഭ॒മ ആദീ॑ദിവാ॒ഘ്സം॑ ।

ഹിര॑ണ്യവർ॒ണ-മരു॑ഷ്ഠ് സ॒പേമ॑ ॥

സ ഹി ശുചിഃ॑ ശ॒തപ॑ത്രഃ സ ശു॒ന്ധ്യഃ॑ । 21 (10)

T.B.2.5.5.5

ഹിര॑ണ്യവാ॒ശീ-രി॒ഷിരഃ॑ സു॒വർഷാഃ॑ ।

ബൃ॒ഹസ്പ॑തിഃ സ സ്വാ॒വേശ॑ ജ॒ഷാഃ॑ ।

പൂ॒രു സഖി॑ഭ്യ ആ സു॒തിം ക॑രിഷ്യഃ ॥

പൃ॒ഷ॒ഠ്സ്തവ॑ വ്ര॒തേ വ॒യം । ന രി॑ഷ്യേ॒മ ക॒ദാ ച॒ന ।

സ്തോ॒താര॑സ്ത ഇ॒ഹ സ്മ॑സി ॥

യാസ്തേ॑ പൃ॒ഷന്നാ॑വോ അ॒ന്തഃ സ॒മുദ്രേ॑ ।

ഹിര॑ണ്യയീ-ര॒ന്തരി॑ക്ഷേ ച॒രന്തി॑ ।

യാദീ॑ർ യാസി ദൃ॒ത്യാഘ് സൂ॑ര്യ॒സ്യ ।

കാ॒മേന॑ കൃ॒തഃ ശ്ര॒വ ഇ॒ച്ഛമാ॑നഃ ॥ 22 (10)

T.B.2.5.5.6

അ॒രണ്യാ॑-ന്യ॒രണ്യാ॑ന്യ॒സൗ । യാ പ്രേ॒വ നശ്യ॑സി ।

ക॒മാ ഗ്രാ॒മം ന പൃ॑ച്ഛ॒സി । ന ത്വാ ദീ॑രി॒വ വി॒ന്ദതീ॑(3) ॥

വൃ॒ഷാ॒രവായ॑ വദ॒തേ । യദു॑പാ॒വതി॑ ചി॒ച്ഛികഃ॑ ।

ആ॒ഷാ॒ടീദി॑രി॒വ ധാ॒വയ॑ന് । അ॒രണ്യാ॑നി॒ർ-മ॑ഹീ॒യതേ॑ ॥

ഉ॒ത ഗാ॒വ ഇ॒വാദ॑ന് । ഉ॒തോ വേ॑ശ്ശേ॒വ ദൃ॒ശ്യതേ॑ । 23 (10)

T.B.2.5.5.7

ഉതോ അരണ്യാനിഃ സായം । ശകടീരിവ സർജതി ॥
 ഗാമങ്ഗൈഷ ആഹ്വയതി । ദാർവങ്ഗൈഷ ഉപാവധീത് ।
 വസ-ന്നരണ്യാന്യാച് സായം । അക്രൂക്ഷദിതി മന്യതേ ॥
 ന വാ അരണ്യാനിർഹന്തി । അന്യശ്ചേ-ന്നാഭിഗച്ഛതി ।
 സ്വാദോഃ ഫലസ്യ ജഗ്ധാ । യത്ര കാമം നിപദ്യതേ ( ) ॥
 ആഞ്ജനഗന്ധീച് സുരഭീം । ബഹ്വന്നാ-മകൃഷീവലാം ।
 പ്രാഹം മൃഗാണാം മാതരം ।

അരണ്യാനി-മശച്സിഷം ॥ 24 (14)

(സ്യാമ - രുരോഹ - യുവാനഃ - ശുന്ധ്യു -
 രിച്ചമാനോ - ദൃശ്യതേ - നിപദ്യതേ ചതാരി ച) (A5)

2.5.6 ഉപഹോമാഃ

T.B.2.5.6.1

വാർത്രഹത്യായ ശവസേ । പൃതന്നാസാഹ്യായ ച ।
 ഇന്ദ്ര ത്വാ-ഽഽവർതയാമസി ॥
 സുബ്രഹ്മാണം വീരവന്തം ബൃഹന്തം ।
 ഉരും ഗഭീരം പൃഥുബുദ്ധിമിന്ദ്ര ।
 ശ്രുതർഷി-മുഗ്രമഭി-മാതിഷാഹം ।
 അസ്മഭ്യം ചിത്രം വൃഷണച് രയിം ദാഃ ॥
 ക്ഷേത്രിയൈ ത്വാ നിർജ്ജന്ത്യൈ ത്വാ ।

ദ്രുഹോ മുഞ്ചാമി വരുണസ്യ പാശാത് ।

അനാഗസം ബ്രഹ്മണേ ത്വാ കരോമി । 25 (10)

T.B.2.5.6.2

ശിവേ തേ ദ്യാവാപൃഥിവീ ഉഭേ ഇമേ ॥

ശം തേ അഗ്നിഃ സഹാദ്ഭിരസ്തു ।

ശം ദ്യാവാപൃഥിവീ സഹൗഷധീഭിഃ ।

ശമന്തരീക്ഷം സഹ വാതേന തേ ।

ശം തേ ചതസ്രഃ പ്രദിശോ ഭവന്തു ॥

യാ ദൈവീശ്ചതസ്രഃ പ്രദിശഃ ।

വാതപതീരഭി സൂര്യോ വിചഷ്ടേ ।

താസാം ത്വാ ജരസ ആദധാമി ।

പ്ര യക്ഷ്മ ഏതു നിർ.ഋതിം പരാചൈഃ ॥

അമോചി യക്ഷ്മാദ്-ദുരിതാ-ദവർത്തൈഃ । 26 (10)

T.B.2.5.6.3

ദ്രുഹഃ പാശാൻ നിർ.ഋതൈഃ ചോദമോചി ।

അഹാ അവർതി-മവിദഥ് സ്യോനം ।

അപ്യഭൂദ്-ഭദ്രേ സുകൃതസ്യ ലോകേ ॥

സൂര്യമൃതം തമസോ ഗ്രാഹ്യം യത് ।

ദേവാ അമുഞ്ച-നസൃജൻ വ്യേനസഃ ।

ഏവമഹമിമം ക്ഷേത്രിയാ-ജ്ജാമിശംസാത് ।

ദ്രുഹോ॑ മു॒ഞ്ചാമി॑ വരു॒ണസ്യ॑ പാശാ॑ത് ॥
 ബൃഹ॑സ്പതേ യു॒വമി॑ന്ദ്രശ്ച॒ വസ്യഃ॑ ।
 ദിവ്യ॑സ്യേശാമേ॒ ഉത॑ പാർത്ഥി॑വസ്യ ।
 ധ॒ത്തഃ॑ ര॒യിഃ॑ സ്തു॒വതേ॑ കീ॒രയേ॑ ചിത് ॥ 27 (10)

T.B.2.5.6.4

യു॒യം പാ॑ത സ്വ॒സ്തിഭിഃ॑ സദാ॑ നഃ ॥
 ദേ॒വായു॑ധ-മി॒ന്ദ്ര-മാ॑ജോഹു॒വാനാഃ॑ ।
 വി॒ശ്വാവ്യ॑ധമഭി॒ യേ ര॑ക്ഷമാണാഃ ।
 യേന॑ ഹ॒താ ദീ॒ർഘ-മ॑ദ്ധ്യാന-മാ॒യൻ ।
 അ॒നന്ത-മ॑ർത്ഥ-മനി॒വർത്ഥ॑സ്യമാനാഃ ॥
 യ॒ത്തേ സു॑ജാതേ ഹി॒മവ॑മ്സു ഭേ॒ഷജം॑ ।
 മ॒യോഭ്യഃ॑ ശ॒ന്തമാ॑ യദ്യു॒ഭോഽസി॑ ।
 ത॒തോ നോ॑ ദേഹി സീ॒ബലേ॑ ॥

അ॒ഭോ ഗി॒രിഭ്യോ॑ അ॒ധി യത് പ്ര॑ധാവ॒സി ।
 സ॒ഘ്ശോഭ॑മാനാ ക॒ന്യേവ॑ ശുഭ്രേ ॥ 28 (10)

T.B.2.5.6.5

താ॑ം ത്വാ മുദ്ഗ॒ലാ ഹ॒വിഷാ॑ വർദ്ധ॒യന്തി॑ ।
 സാ॑ നഃ സീ॒ബലേ॑ ര॒യി-മാ॑ഭാജയേഹ ॥
 പൂർവ॑ം ദേ॒വാ അ॑പരേണാ-നു॒പശ്യ॑ഞ്ജന്മഭിഃ ।
 ജ॒ന്മാന്യ॑വരെഃ പരാ॒ണി । വേ॒ദാനി॑ ദേ॒വാ അ॒യമ॑സ്മി॒തി മാ॑ം ।

അഹഃ ഹിതാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ॥
 പ്രാണാപാനൗ ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । വാചം മനസി സംഭൃതാം ।
 ഹിതാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ।
 ആ ഭൃതിം ഭൃതിം വ്യയമ്ശ്ഞവാമഹൈ ( ) ॥
 ഇമാ ഏവ താ ഉഷസോ യാഃ പ്രഥമാ വ്യൗച്ഛന് ।
 താ ദേവ്യഃ കുർവതേ പഞ്ച രൂപാ ।
 ശശ്വതീർ നാവപ്യജ്യന്തി । ന ഗമന്ത്യന്തം ॥ 29 (14) (കരോ -
 മൃവർത്തൈ- ചി- ചുഭ്രേ-ശ്ഞവാമഹൈ ചതാരി ച) (A6)

2.5.7 ഉപഹോമാഃ

T.B.2.5.7.1

വസുനാം താഃ ധീതേന । രുദ്രാണാമുർമയാ ।
 ആദിത്യാനാം തേജസാ । വിശ്വേഷാം ദേവാനാം ക്രതൂനാ ।
 മരുതാമേണാ ജുഹോമി സ്വാഹാ ॥ അഭിഭൃതി-രഹമാഗമം ।
 ഇന്ദ്രസഖാ സ്വായുധഃ । ആസ്വാശാസു ദുഷ്ഷഹഃ ॥
 ഇദം വർചോ അഗ്നിനാ ദത്തമാഗാത് ।
 യശോ ഭർഗഃ സഹ ഓജോ ബലം ച । 30 (10)

T.B.2.5.7.2

ദീർഘായുതായ ശതശാരദായ ।
 പ്രതിഗൃഭ്ണാമി മഹതേ വീര്യായ ॥

ആയുരസി വിശായുരസി ।
 സർവായുരസി സർവമായുരസി ।
 സർവം മ ആയുർ ഭൂയാത് ।
 സർവമായുർ ഗേഷം ॥ ഭൂർ ഭൂവഃ സുവഃ ॥
 അഗ്നിർ-ധർമ്മേണാന്നാദഃ । മൃത്യുർ-ധർമ്മേണാന്നപതിഃ ।
 ബ്രഹ്മ ക്ഷത്രം സ്വാഹാ ॥ 31 (10)

T.B.2.5.7.3

പ്രജാപതിഃ പ്രണേതാ । ബൃഹസ്പതിഃ പുരഹിതാ ।
 യമഃ പൻമാഃ । ചന്ദ്രമാഃ പുനരസുഃ സ്വാഹാ ॥
 അഗ്നിർന്നാദോഽന്നപതിഃ ।
 അന്നാഭ്യമസിൻ. യജേണ യജമാനായ ദദാതു സ്വാഹാ ॥
 സോമോ രാജാ രാജപതിഃ ।
 രാജ്യമസിൻ. യജേണ യജമാനായ ദദാതു സ്വാഹാ ॥
 വരുണഃ സമ്രാട് മസ്രമാട്പതിഃ ।
 സാമ്രാജ്യമസിൻ. യജേണ യജമാനായ ദദാതു
 സ്വാഹാ ॥ 32 (10)

T.B.2.5.7.4

മിത്രഃ ക്ഷത്രം ക്ഷത്രപതിഃ ।
 ക്ഷത്രമസിൻ. യജേണ യജമാനായ ദദാതു സ്വാഹാ ॥
 ഇന്ദ്രോ ബലം ബലപതിഃ ।

ബലമസ്തിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ ദദാതു സ്വാഹാ ॥
 ബൃഹസ്പതിർ ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മപതിഃ ।
 ബ്രഹ്മാസ്തിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ ദദാതു സ്വാഹാ ॥
 സവിതാ രാശ്ട്രം രാശ്ട്രപതിഃ ।
 രാശ്ട്രമസ്തിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ ദദാതു സ്വാഹാ ॥
 പുഷാ വിശാം വിഷ്വപതിഃ ।
 വിശമസ്തിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ ദദാതു സ്വാഹാ ( ) ॥
 സരസ്വതീ പുഷ്ടിഃ പുഷ്ടിപതിഃ ।
 പുഷ്ടിമസ്തിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ ദദാതു സ്വാഹാ ॥
 താഷ്ടാ പശൂനാം മിഥുനാനാച് രൂപകൃദ്-രൂപപതിഃ ।
 രൂപേണാസ്തിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ പശൂൻ ദദാതു
 സ്വാഹാ ॥ 33 (14)

(ച - സ്വാഹാ - സാമ്രാജ്യമസ്തിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ
 ദദാതു സ്വാഹാ - വിശമസ്തിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ
 ദദാതു സ്വാഹാ ചതാരി ച) (A7)

Special Korvai

(അഗ്നിഃ സോമോ വരുണോ മിത്ര ഇന്ദ്രോ ബൃഹസ്പതിഃ
 സവിതാ പുഷാ സരസ്വതീ താഷ്ടാ ദശ)

2.5.8 ഉപഹോമാഃ

T.B.2.5.8.1

സ ഇ॑ഹം പാ॒ഹി യ॑ ഋ॒ജീ॒ഷീ തരു॑ത്രഃ ।
 യഃ ശി॒പ്രവാൻ വൃ॒ഷഭോ യോ മ॑തീനാം ।
 യോ ഗോ॑ത്രഭിദ്-വ॒ജ്രഭൃദ് യോ ഹ॑രിഷ്ഠാഃ ।
 സ ഇ॒ന്ദ്ര ചി॒ത്രാഴ് അ॒ഭിത്യ॑ന്ധി വാ॒ജാൻ ॥
 ആ തേ ശു॒ഷ്ണോ വൃ॒ഷഭ ഏ॒തു പ॒ശ്ചാത് ।
 ഓ॒ത്തരാ-ദ॒ധരാ॒ഗാ പു॒രസ്താ॑ത് ।
 ആ വി॒ശ്വതോ അ॒ഭി സ॒മേതാ॑ർവാങ് ।
 ഇ॒ന്ദ്ര ദൃ॒മ്യം സു॒വർവ॒ദ്ധേഹ്യ॑സ്മേ ॥
 പ്രോ॒ഷ്യാസ്മെ പു॒രോര॑ഥം । ഇ॒ന്ദ്രായ ശു॒ഷ്മർച॑ത । 34 (10)

T.B.2.5.8.2

അ॒ഭീകേ ചി॒ദു ലോ॒കകൃ॑ത് । സ॒ങ്ഗേ സ॒മഥ്സു॑ വൃ॒ത്രഹാ॑ ।
 അ॒സ്മാകം ബോ॒ധി ചോ॒ദിതാ॑ । നഭ॒ന്താ-മ॒ന്യകേ॑ഷാം ।
 ജ്യാ॒കാ അ॒ധി ധ॒ന്വസു॑ ॥ ഇ॒ന്ദ്രം വ॒യൗ ശു॒നാസീ॑രം ।
 അ॒സ്മിൻ യ॒ജേണ॑ ഹ॒വാമ॑ഹേ । ആ॒വാജൈ॒രുപ॑ നോ ഗമത് ॥
 ഇ॒ന്ദ്രായ ശു॒നാസീ॑രായ ।
 സ്രു॒ചാ ജു॒ഹുത॑ നോ ഹ॒വിഃ । 35 (10)

T.B.2.5.8.3

ജുഷതാം പ്രതി മേധിരഃ ॥ പ്ര ഹവ്യാനി ഘൃതവന്ത്യസ്മൈ ।
 ഹര്യശ്വായ ഭരതാ സജോഷാഃ ।
 ഇന്ദ്രതുഭിർ ബ്രഹ്മണാ വാവുധാനഃ ।
 ശൂനാസീരീ ഹവിരിദം ജുഷസ്വ ॥
 വയഃ സുപർണാ ഉപസേദുരിന്ദ്രം ।
 പ്രിയമേധാ ഋഷയോ നാധമാനാഃ ।
 അപ ധാന്ത-മൂർണ്ണുഹി പൂർദ്ധി ചക്ഷുഃ ।
 മുമുഗ്ധ്യസ്താൻ നിയയേവ ബദ്ധാൻ ॥
 ബൃഹദിന്ദ്രായ ഗായത । **36 (10)**

T.B.2.5.8.4

മരുതോ വൃത്രഹന്തമം ।
 യേന ജ്യോതി-രജനയ-ന്യുതാവുധഃ ।
 ദേവം ദേവായ ജാഗൃവി ॥
 കാ മിഹൈകാഃ ക ഇമേ പതങ്ഗാഃ ।
 മാൻമാലാഃ കുലി പരി മാ പതന്തി ।
 അനാവൃതൈനാൻ-പ്രധമന്തു ദേവാഃ ।
 സൗപർണം ചക്ഷുസ്തനുവാ വിദേയ ॥
 ഏവാവന്ദസ്വ വരുണം ബൃഹന്തം ।

നമ॒സ്യാ ധീ॒രമൃ॒തസ്യ॑ ഗോ॒പാം ।

സ നഃ॑ ശ॒ർമ ത്രി॒വരും॑ ഹി॒യഃ॑സത് । 37 (10)

T.B.2.5.8.5

യു॒യം പാ॒ത സ്വ॒സ്തിഭിഃ॑ സ॒ദാ നഃ॑ ॥

നാകേ॑ സു॒പർണ॑മു॒പ യത്-പ॑തന്തം ।

ഹൃ॒ദാ വേ॒നന്തോ॑ അ॒ഭ്യുച॑ക്ഷത ത്വാ ।

ഹി॒രണ്യ॑പക്ഷം॒ ഹി॒രണ്യ॑സ്യ ദൂ॒തം ।

യമ॒സ്യ യോ॒നൗ ശ॑കു॒നം ദൂ॒രണ്യം॑ ॥

ശം നോ॑ ദേ॒വീര॑ഭിഷ്ട॒യേ । ആ॒പോ ഭ॑വന്തു പീ॒തയേ॑ ॥

ശം ഹി॒രണ്യ॑ഭി॒സ്രവ॑ന്തു നഃ॑ ॥ ഈ॒ശാനാ॑ വാ॒ര്യാണാം॑ ।

ക്ഷ॒യന്തീ-ശ്ച॑ർഷ॒ണീനാം॑ । 38 (10)

T.B.2.5.8.6

ആ॒പോ യാ॑ചാമി ഭേ॒ഷജം॑ ॥ അ॒ഹ്നു മേ॑ സോമോ॑ അ॒ബ്ര॑വീത് ।

അ॒ന്തർ വി॑ശ്വാ॒നി ഭേ॒ഷജാ॑ । അ॒ഗ്നിം ച॑ വി॒ശ്വാശം॑ഭൂ॒വം ।

ആ॒പശ്ച॑ വി॒ശ്വഭേ॒ഷജീഃ॑ ॥ യദ॒ഹ്നു തേ॑ സ॒രസ്വ॑തി ।

ഗോ॒ഷ്വശോ॑ഷു॒ യന്ധു॑ । തേ॒ന മേ॑ വാ॒ജിനീ॑വതി ।

മു॒ഖമ॑ങ്ഗ്യീ സ॒രസ്വ॑തി ॥

യാ സ॒രസ്വ॑തീ വൈ॒ശംഭ॑ല്യാ । 39 (10)

T.B.2.5.8.7

തസ്യാ॑ം മേ॑ രാ॒സ്വ । തസ്യാ॑സ്മേ॒ ഭക്ഷീ॑യ ।
 തസ്യാ॑സ്മേ॒ ഭൂയി॑ഷ്ഠാജോ॑ ഭൂ॒യാസ്മു॑ ॥
 അ॒ഹം താ॒ദസി॑ മദ॒സി താ॒മേതത്॑ ।
 മമാ॒സി യോ॒നിസു॒വ യോ॒നിര॒സി ।
 മ॒മൈവ॑ സ॒ന്വഹ॑ ഹ॒വ്യാന്യ॑ഗേ ।
 പു॒ത്രഃ പി॒ത്രേ ലോ॑ക॒ക്യ-ജ്ജാ॑തവേദഃ ॥
 ഇ॒ഹൈവ॑ സ॒ന്തത്ര॑ സ॒ന്തം താ॒ഽഗേ॑ ।
 പ്രാ॒ണേന॑ വാ॒ചാ മ॑ന॒സാ ബി॑ഭർമി ।
 തി॒രോ മാ॑ സ॒ന്തമാ॒യുർ മാ॑ പ്ര॒ഹാ॒സീത്॑ । 40 (10)

T.B.2.5.8.8

ജ്യോതി॑ഷാ താ॒ വൈ॒ശ്യാന॑രേണോ॒പതി॑ഷ്ഠേ ॥
 അ॒യം തേ॑ യോ॒നിർ. ഋ॒തിയഃ॑ । യ॒തോ ജാ॒തോ അ॒രോച॑മാഃ ।
 തം ജാ॒നന്ന॑ഗ്ന ആ॒രോഹ॑ । അ॒മാ നോ॑ വർദ്ധ॒യാ ര॒യിം ॥
 യാ തേ॑ അ॒ഗ്നേ യ॒ജ്ഞി॑യാ ത॒നുസ്മു॑യേ-
 ഹ്യാരോ॑ഹാത്മാഃ॒ത്മാനം॑ ।
 അ॒ച്ഛാ വ॒സ്മുനി॑ കൃ॒ണ്വന്ന॑സ്മേ॒ നര്യാ॑ പു॒രുണി॑ ।
 യ॒ജ്ഞോ ഭൂ॒ത്വാ യ॒ജ്ഞമാ॑സി॒ദ സ്വാ॑ം യോ॒നിം ।
 ജാ॒തവേ॑ദോ ഭൂ॒വ ആ॒ജായ॑മാനഃ സ॒ക്ഷയ॑ ഏ॒ഹി ॥
 ഉ॒പാ॒വരോ॑ഹ ജാ॒തവേ॑ദഃ പു॒നസ്താ॑ം । 41 (10)

T.B.2.5.8.9

ദേവേഭ്യോ ഹവ്യം വഹ നഃ പ്രജാനന് ।
 ആയുഃ പ്രജാഘ് രയിമസ്മാസു ധേഹി ।
 അജസ്രോ ദീദിഹി നോ ദുരോണേ ॥
 തമിന്ദ്രം ജോഹവീമി മഘവാനമുഗ്രം ।
 സത്രാദധാന-മപ്രതിഷ്ഠുതഘ് ശവാഘ്സി ।
 മഘ്ഹിഷോ ഗീർഭിരാ ച യജ്ഞിയോ ഽവവർതത് ।
 രായേ നോ വിശ്വാ സുപമാ കൃണോതു വജ്രീ ॥
 ത്രികദ്രുകേഷു മഹിഷോ യവാശിരം തുവിശുഷ്ടസ്തപത് ।
 സോമമപിബദ്-വിഷ്ണുനാ സുതം യമാവശത് ।
 സ ഇം മമാദ മഹി കർമ കർതവേ മഹാമുരും । **42 (10)**

T.B.2.5.8.10

സൈനഘ് സശ്വദ്-ദേവം ദേവഃ സത്യമിനുഘ് സത്യ ഇന്ദ്രഃ ॥
 വിദദ്യതീ സരമാ രുഗ്ണമദ്രേഃ ।
 മഹി പാമഃ പൂർവ്യഘ് സഭ്രിയക്കഃ ।
 അഗ്രം നയമ് സുപദ്യക്ഷരാണാം ।
 അച്ഛാ രവം പ്രഥമാ ജാനതീ ഗാത് ॥
 വിദദ്-ഗവ്യഘ് സരമാ ദൃഡമുർവം ।
 യേനാ നുകം മാനുഷീ ഭോജതേ വിദ് ।

ആ യേ വിശ്വാ സ്വപത്യാനി ചക്രഃ ।
 കൃണ്യാനാസോ അമൃതത്വായ ഗാതും ॥
 താം നൃഭിർ നൃപതേ ദേവഹൃതൗ । 43 (10)

T.B.2.5.8.11

ഭൂരീണി വൃതാ ഹര്യശ്വ ഹഘ്സി । താം നിദസ്ത്യം ചുമൂരിം ।
 ധൂനിം ചാസ്വാപയോ ദഭീതയേ സുഹന്തു ॥
 ഏവാ പാഹി പ്രത്ഥമാ മന്ദതു താ ।
 ശ്രൂധി ബ്രഹ്മ വാവൃധസോത ഗീർഭിഃ ।
 ആവിഃ സൂര്യം കൃണ്വഹി പീപിഹീഷഃ ।
 ജഹി ശത്രുഘ്നഭി ഗാ ഇന്ദ്ര തൃന്ധി ॥
 അഗ്നേ ബാധസ്വ വി മൃധോ നുദസ്വ ।
 അപാമീവാ അപ രക്ഷാഘ്സി സേധ ।
 അസ്മാഥ്-സമുദ്രാദ്-ബൃഹതോ ദിവോ നഃ । 44 (10)

T.B.2.5.8.12

അപാം ഭൂമാനമുപ നഃ സൃജേഹ ॥
 യജ്ഞ പ്രതിതിഷ്ഠ സുമതൗ സുശേവാ ആ താ ॥
 വസൂനി പുരുധാ വിശന്തു ।
 ദീർഘമായൂർ യജമാനായ കൃണ്വന് ।
 അഥാമൃതേന ജരിതാര-മങ്ഗധി ॥

ഇ॒ന്ദ്രഃ ശു॒നാവദ്-വി॒തനോ॑തി സീ॒രം ।
 സം॑വ॒മ്സര॑സ്യ പ്ര॒തിമാ॑ണ്-മേ॒തത് ।
 അ॒ർക॒സ്യ ജ്യോ॑തി-സ്തദി॒ദാസ॑ ജ്യേഷ്ഠം ॥
 സം॑വ॒മ്സര॑ഃ ശു॒നവ॑മ്സീ॒രമേ॑തത് ॥
 ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ രാ॒ധഃ പ്ര॒യതം॑ പു॒രു ത്വന്നാ॑ ( ) ।
 തദ॑ർക॒രൂപം॑ വി॒മിമാ॑നമേ॒തി ।
 ദ്വാദ॑ശാ॒രേ പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതീദ്-വൃ॒ഷാ ॥
 അ॒ശ്വായ॑ന്തോ ഗ॒വ്യന്തോ॑ വാജ॑യന്തഃ ।
 ഹ॒വാമ॑ഹേ ത്വോ॒പഗ॑ന്ത വാ ഉ ।
 ആ॒ഭൃഷ॑ന്തസ്താ സൂ॒മതൗ॑ ന॒വായാ॑ം ।
 വ॒യമി॑ന്ദ്ര ത്വാ ശു॒നഃ ഹു॑വേമ ॥ 45 (16)

(അ॒ർച॒ത - ഹ॒വിർ - ഗാ॑യ॒ത - യ॑സ്യ - ച॒ർഷ॑ണീ॒നാം
 - വൈ॑ശ॒വ്യോ - ഹാ॑സീ॒ത് - ത്വ - മു॒രും - ദേ॒വഹൃ॑തൗ -
 നഃ - ത്വന്നാ॑ ഷട് ച) (A8)

Prapaataka Korvai with starting Words of 1 to 8 Anuvaakams :-

(പ്രാണ - ഉദേഹി - പുനർ ന - ആ നോ ഭര - യജ്ഞോ
രായോ - വാർത്ത്രഹതായ - വസൂനാഴ് - സ ഇം
പാഹ്യ ഷ്ടൗ)

Korvai with starting Words of 1, 11, 21 Series of dasanis :-

(പ്രാണോ രക്ഷ - തൃഗൃഭീതാ - ധാരാവരാ മരുതോ -
ദീർഘായുതായ - ജ്യോതിഷാ താ പഞ്ചചതാരിഴ്ശത്)

First and Last Word 2nd Ashtakam 5th Prapaatakam :-

(പ്രാണഃ - ശൂനഴ് ഹുവേമ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർ വേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

ദിതീയാഷ്ടകേ പഞ്ചമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

=====

**Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 2 Prapaatakam 5 (TB 2.5)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	3	37
Anuvakam 2	4	40
Anuvakam 3	4	39
Anuvakam 4	6	61
Anuvakam 5	7	74
Anuvakam 6	5	54
Anuvakam 7	4	44
Anuvakam 8	12	126
Total →	45	475

APPENDIX

T.B.2.5.5.4 "വിചക്രമേ {1}", "ത്രിർ ദേവഃ {2}"

വിചക്രമേ പൃഥിവീമേഷ ഏതാം । ക്ഷേത്രായ വിഷ്ണുർ
മനുഷേ ദശസ്യന് । ധ്രുവാസോ അസ്യ കീരയോ
ജനാസഃ ।

ഉരുക്ഷിതിഃ സുജനിമാ ചകാര ॥ {1}

ത്രിർ ദേവഃ പൃഥിവീമേഷ ഏതാം । വിചക്രമേ ശതർചസം
മഹിത്വാ । പ്ര വിഷ്ണു-രസ്യ തവസസ്യ വീയാൻ ।
ത്വേഷഃ ഹൃസ്യ സ്ഥവീരസ്യ നാമ ॥ {2}

(Both appearing in T.B.2.4.3.5)

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ । ഹരിഃ ഓം ॥

2.6 ദിതീയാഷ്ടകേ ഷഷ്ഠഃ പ്രപാഠകഃ - സൗത്രാമണിഃ കൗകിലീ ഹോത്രം ച

2.6.1 അനുവാകം 1 - ഗ്രഹാഃ

T.B.2.6.1.1

സ്വാദീം ത്വാ സ്വാദുനാ । തീവ്രാം തീവ്രേണ ।
അമൃതാ-മമൃതേന । മധുമതീം മധുമതാ ।
സൃജാമി സച് സോമേന । സോമോഽസൃശ്മിഭ്യാം പചുസ്യ ।
സരസ്യന്തേ പചുസ്യ । ഇന്ദ്രായ സുത്രാംണേ പചുസ്യ ॥
പരീതോഷിഞ്ചതാ സുതം ।

സോമോ യ ഉത്തമച് ഹവിഃ । 1 (10)

T.B.2.6.1.2

ദധന്വാ യോ നര്യോ അപ്സാന്തരാ । സുഷാവാ സോമമദ്രിഭിഃ ॥
പുനാതു തേ പരിസുതം । സോമച് സൂര്യസ്യ ദുഹിതാ ।
വാരേണ ശശ്വതാ തന്നാ । വായുഃ പൂതഃ പവിത്രേണ ।
പ്രാങ്ഖ് സോമോ അതിദ്രുതഃ । ഇന്ദ്രസ്യ യുജ്യഃ സഖാ ॥
വായുഃ പൂതഃ പവിത്രേണ ।
പ്രത്യങ്ഖ് സോമോ അതിദ്രുതഃ । 2 (10)

T.B.2.6.1.3

ഇന്ദ്രസ്യ യുജ്യഃ സഖാ ॥
 ബ്രഹ്മ ക്ഷത്രം പവതേ തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 സുരയാ സോമഃ സുത ആസുതോ മദായ ।
 ശുക്രേണ ദേവ ദേവതാഃ പിപൃഗ്ധി ।
 രസേനാനം യജമാനായ ധേഹി ॥
 കൂവിദങ്ഗ യവമന്തോ യവം ചിത് ।
 യഥാ ദാന്ത്യനുപൂർവം വിധൂയ ।
 ഇഹേഹൈഷാം കൃണുത ഭോജനാനി ।
 യേ ബർഹിഷോ നമോവൃക്തിം ന ജഗ്മുഃ ॥
 ഉപയാമഗൃഹീതോഽസ്യശിദ്ധ്യാം ത്വാ ജുഷ്ടം ഗൃഹ്ണാമി । 3 (10)

T.B.2.6.1.4

സരസ്വത്യാ ഇന്ദ്രായ സുത്രാംണേ ॥
 ഏഷ തേ യോനിസ്തേജസേ ത്വാ ।
 വീര്യായ ത്വാ ബലായ ത്വാ ॥
 തേജോഽസി തേജോ മയി ധേഹി ।
 വീര്യമസി വീര്യം മയി ധേഹി ।
 ബലമസി ബലം മയി ധേഹി ॥
 നാനാ ഹി വാം ദേവഹിതച്ഛ്വ സദഃ കൃതം ।
 മാ സച്ഛ്വക്ഷാമാം പരമേ വ്യോമൻ ।

സുരാ താമസി ശുഷിണീ സോമ ഏഷഃ ।

മാ മാ ഹിച്സീഃ സ്വാം യോനിമാവിശൻ ॥ 4 (10)

T.B.2.6.1.5

ഉപയാമഗൃഹീതോഽസ്ടാശ്മിനം തേജഃ ।

സാരസ്വതം വീര്യം । ഐന്ദ്രം ബലം ॥

ഏഷ തേ യോനിർ മോദായ ത്വാ ।

ആനന്ദായ ത്വാ മഹസേ ത്വാ ॥

ഓജോഽസ്ടോജോ മയി ധേഹി ।

മന്യൂരസി മന്യൂം മയി ധേഹി ।

മഹോഽസി മഹോ മയി ധേഹി ।

സഹോഽസി സഹോ മയി ധേഹി ॥

യാ വ്യാഘ്രം വിഷ്ടചികാ ( ) ।

ഉഭൗ വൃകം ച രക്ഷതി ।

ശ്വേനം പതന്ത്രിണിച്സിച്ഛം । സേമം പാത്വാച്ഛസഃ ॥

സം പൃച്ഛഃ സ്ഥ സം മാ ഭദ്രേണ പൃക്ത ।

വിപൃച്ഛഃ സ്ഥ വി മാ പാപ്മനാ പൃക്ത ॥ 5 (15)

(ഹവിഃ - പ്രത്യങ്ഖ് സോമോ അതിദ്രുതോ-ഗൃഹ്ണാ-
മ്യാവിശൻ-വിഷ്ടചികാ പഞ്ച ച) (A1)

2.6.2 അനുവാകം 2 - ഗ്രഹോപസ്ഥാനം

T.B.2.6.2.1

സോമോ രാജാഽമൃതച്ഛ് സുതഃ ।
 ഋജീഷേണാജഹാൻ മൃത്യും । ഋതേൻ സത്യമിന്ദ്രിയം ।
 വിപാനച്ഛ് ശുക്രമന്ധസഃ ।
 ഇന്ദ്രസ്യേന്ദ്രിയം । ഇദം പയോഽമൃതം മധു ॥
 സോമമദ്ഭ്യോ വ്യപിബത് । ഛന്ദസാ ഹച്ഛസഃ ശുചിഷത് ।
 ഋതേൻ സത്യമിന്ദ്രിയം । അദ്ഭ്യഃ ക്ഷീരം വ്യപിബത് । 6 (10)

T.B.2.6.2.2

കൃഷ്ണാങ്ഗിരസോ ധിയാ । ഋതേൻ സത്യമിന്ദ്രിയം ।
 അന്നാത് പരിസൃതോ രസം ।
 ബ്രഹ്മണാ വ്യപിബത് ക്ഷത്രം । ഋതേൻ സത്യമിന്ദ്രിയം ॥
 രേതോ മൂത്രം വിജഹാതി । യോനിം പ്രവിശദിന്ദ്രിയം ।
 ഗർഭോ ജരായുണാഽഽവൃതഃ । ഉണ്ണം ജഹാതി ജന്മനാ ।
 ഋതേൻ സത്യമിന്ദ്രിയം । 7 (10)

T.B.2.6.2.3

വേദേന രൂപേ വൃകരോത് । സതാസതീ പ്രജാപതിഃ ।
 ഋതേൻ സത്യമിന്ദ്രിയം ॥ സോമേന സോമാ വ്യപിബത് ।
 സുതാസുതൗ പ്രജാപതിഃ । ഋതേൻ സത്യമിന്ദ്രിയം ।
 ദൃഷ്ട്വാ രൂപേ വ്യാകരോത് । സത്യാന്യതേ പ്രജാപതിഃ ।

അശ്രദ്ധാ-മന്യുതേഽദധാത് | ശ്രദ്ധാച് സത്യേ പ്രജാപതിഃ ( ) |
 ഋതേന സത്യമിന്ദ്രിയം || ദൃഷ്ട്വാ പരിസ്രുതോ രസം |
 ശുക്രേണ ശുക്രം വ്യപിബത് | പയഃ സോമം പ്രജാപതിഃ |
 ഋതേന സത്യമിന്ദ്രിയം | വിപാനച് ശുക്രമന്ധസഃ |
 ഇന്ദ്രസ്യേന്ദ്രിയം | ഇദം പയോഽമൃതം മധു || 8 (18)

(അദ്ഭ്യഃ ക്ഷീരം വ്യപിബ - ജ്ജന്മന്തരേന സത്യമിന്ദ്രിയഃ
 - ശ്രദ്ധാച് സത്യേ പ്രജാപതിരഷ്ടൗ ച) (A2)

Special Korvai

(സോമോ രാജാ വിപാനച് സോമമദ്ഭ്യോഽന്നാദ് രേതോ
 മൃത്രം വേദേന സതാസതീ സോമേന സുതാസുതൗ
 ദൃഷ്ട്വാ രൂപേ ദൃഷ്ട്വാ പരിസ്രുതോ രസം വിപാനം ദശ)

2.6.3 അനുവാകം 3 - ഗ്രഹഹോമഃ

T.B.2.6.3.1

സുരാവന്തം ബർഹിഷദച് സുവീരം |
 യജ്ഞച് ഹിന്വന്തി മഹിഷാ നമോഭിഃ |
 ദധാനാഃ സോമം ദിവി ദേവതാസു |
 മദേമേന്ദ്രം യജമാനാഃ സ്വർകാഃ ||
 യസ്യേ രസഃ സംഭൃത ഓഷധീഷു |
 സോമസ്യ ശുഷഃ സുരയാ സുതസ്യ |

തേന ജിന്വ യജമാനം മദേന ।

സരസ്വതീ-മശിനാ-വിന്ദ്ര-മഗ്നിം ॥

യമശിനാ നമുചേ-രാസുരാ-ദധി ।

സരസ്വ-ത്യസനോ-ദിന്ദ്രിയായ । 9 (10)

T.B.2.6.3.2

ഇമം തച് ശുക്രം മധുമന്ത-മിന്ദും ।

സോമച് രാജാനമിഹ ദക്ഷയാമി ॥

യദത്ര രിപ്തച് രസിനഃ സുതസ്യ ।

യദിന്ദ്രോ അപിബച്ചചീദിഃ । അഹം തദസ്യ മനസാ ശിവേന ।

സോമച് രാജാനമിഹ ദക്ഷയാമി ॥

പിതൃഭ്യഃ സ്വധാവിഭ്യഃ സ്വധാ നമഃ ।

പിതാമഹേഭ്യഃ സ്വധാവിഭ്യഃ സ്വധാ നമഃ ।

പ്രപിതാമഹേഭ്യഃ സ്വധാവിഭ്യഃ സ്വധാ നമഃ ।

അക്ഷൻ പിതരഃ । 10 (10)

T.B.2.6.3.3

അമീമദന്ത പിതരഃ । അതീത്യപന്ത പിതരഃ ।

അമീമുജന്ത പിതരഃ । പിതരഃ ശുന്ധദ്ധാം ॥

പുനന്തു മാ പിതരഃ സോമ്യാസഃ । പുനന്തു മാ പിതാമഹാഃ ।

പുനന്തു പ്രപിതാമഹാഃ । പ്രവിത്രേണ ശതായുഷാ ।

പുനന്തു മാ പിതാമഹാഃ ।

പുനന്തു പ്രപിതാമഹാഃ । 11 (10)

T.B.2.6.3.4

പവിത്രേണ ശതായുഷാ ॥ വിശ്വമായുർ-വൃശ്ഞൈവ ।

"അഗ്ന ആയുഷ്ഠി പവസേ {3}" "ഽഗ്നേ പവസ്യ {4}" ।

"പവമാനഃ സുവർ ജനഃ {5}" "പുനന്തു മാ ദേവജനാഃ {6}" ।

"ജാതവേദഃ പവിത്രവദ് {7}" "യത്തേ പവിത്രമർചിഷി {8}" ।

"ഉഭാഭ്യാം ദേവ സവിതർ {9}" "വൈശ്വദേവീ പുനതീ {10}" ॥

യേ സമാനാഃ സമനസഃ । പിതരോ യമരാജ്യേ ।

തേഷാം ഘോകഃ സ്വധാ നമഃ ।

യജ്ഞോ ദേവേഷു കല്പതാം ॥ 12 (10)

T.B.2.6.3.5

യേ സജാതാഃ സമനസഃ । ജീവാ ജീവേഷു മാമകാഃ ।

തേഷാം ശ്രീർമയി കല്പതാം ।

അസ്മിൻ ഘോകേ ശതച്ഛമാഃ ॥

ദേവ സ്രുതീ അശൃണവം പിതൃണാം ।

അഹം ദേവാനാമൃത മർത്യാനാം ।

യാഭ്യാമിദം വിശ്വമേജഥ്-സമേതി ।

യദന്തരാ പിതരം മാതരം ച ॥

ഇ॒ദച്ഛ॑ ഹ॒വിഃ പ്ര॒ജന॑നം മേ അ॒സ്തു ।

ദ॒ശ॒വീ॒രച്ഛ॑ സ॒ർവ॒ഗ്ണഃ സ്വ॒സ്തയേ॑ ( ) ।

ആ॒ത്മ॒സനി॑ പ്ര॒ജാ॒സനി॑ । പ॒ശു॒സന്യ॑ഭയ॒സനി॑ ലോ॒ക॒സനി॑ ।

അ॒ഗ്നിഃ പ്ര॒ജാം ബ॒ഹു॒ലാം മേ ക॒രോ॒തു ।

അ॒ന്നം പ॒യോ രേ॒തോ അ॒സ്മാ॒സു ധ॒ത്ത ।

രാ॒യ॒സ്പോ॒ഷ-മീ॒ഷമൂ॒ർജ-മ॒സ്മാ॒സു ദീ॒ധര॑മ്-സ്വാ॒ഹാ ॥ 13 (15)

(ഇ॒ന്ദ്രി॒യായ॑ - പി॒തരഃ॑ - ശ॒തായു॑ഷാ പൂ॒നന്തു॑ മാ

പി॒താമ॑ഹാഃ പൂ॒നന്തു॑ പ്ര॒പി॒താമ॑ഹാഃ - ക॒ല്പ॒താഃ - സ്വ॒സ്തയേ॑
പ॒ഞ്ച ച॑) (A3)

2.6.4 അനുവാകം 4 - ഉപഹോമാഃ

T.B.2.6.4.1

സീ॒സേന॑ ത॒ന്ത്രം മ॑ന॒സാ മ॑നീ॒ഷി॒ണ്ഃ ।

ഊ॒ർണാ॒സുത്രേ॑ണ ക॒വയോ॑ വ॒യന്തി॑ ।

അ॒ശി॒നാ യ॒ജ്ഞച്ഛ॑ സ॒വി॒താ സ॑ർവ്വ॒തീ ।

ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ രൂ॒പം വ॑രു॒ണോ ദി॒ഷജ്യ॑ന് ॥

തദ॑സ്യ രൂ॒പമു॒തച്ഛ॑ ശ॒ചീ॒ഭിഃ ।

തി॒സ്രോ ദ॒ധുർ ദേ॒വതാഃ॑ സ॒ർവരാ॑ണാഃ ।

ലോ॒മാനി॑ ശ॒ഷ്ണുർ ബ॒ഹു॒ധാ ന തോ॑ക്ത॒ഭിഃ ।

ത്വ॒ഗ്സ്യ മാ॒ച്ഛ॒സ-മ॑ഭ॒വന്ന॑ ലാ॒ജാഃ ॥

തദശ്വിനാ ഭിഷജാ രുദ്രവർതനീ ।
 സരസ്വതീ വയതി പേശോ അന്തരഃ ॥ 14 (10)

T.B.2.6.4.2

അസ്ഥി മജ്ജാനം മാസരൈഃ ।
 കാരോതരേണ ദധതോ ഗവാം ത്വചി ॥
 സരസ്വതീ മനസാ പേശലം വസു ।
 നാസത്യാഭ്യാം വയതി ദർശതം വപുഃ ।
 രസം പരിസ്രുതാ ന രോഹിതം ।
 നഗ്നഹൃദ ധീരസ്തസരം ന വേമ ॥
 പയസാ ശുക്രമമൃതം ജനിത്രം ।
 സുരയാ മൂത്രാജ്ജനയന്തി രേതഃ ।
 അപാമതിം ദുർമതിം ബാധമാനാഃ ।
 ഊവദ്ധ്യം വാത്സ്യം സബുവം തദാരാത് ॥ 15 (10)

T.B.2.6.4.3

ഇന്ദ്രഃ സൂത്രാമാ ഹൃദയേന സത്യം ।
 പുരോധാശേന സവിതാ ജ്ജാന ।
 യക്തൃത് ക്ലോമാനം വരുണോ ഭിഷജ്യന് ।
 മതസ്തേ വായവൈർ ന മിനാതി പിത്തം ॥
 ആന്താണി സ്ഥാലീ മധു പിന്നമാനാ ।
 ഗുദാ പാത്രാണി സുദുഘാ ന ധേനുഃ ।

ശ്രേ॒ത॒സ്യ॒ പ॒ത്രം॒ ന॒ പ്ലീ॒ഹാ ശ॒ചീ॒ഭിഃ॑ ।
 ആ॒സ॒ന്ദീ॒ നാ॒ഭി॒രു॒ദ॒രം॒ ന॒ മാ॒താ ॥
 കുംഭോ॑ വ॒നി॒ഷ്ഠു॒ർ ജ॒നി॒താ ശ॒ചീ॒ഭിഃ॑ ।
 യ॒സ്മി॒ന്നഗ്രേ॑ യോ॒ന്യാം ഗർഭോ॑ അ॒ന്തഃ॑ । 16 (10)

T.B.2.6.4.4

പ്ലാ॒ശീ॒ർ വൃ॒ക്തഃ॑ ശ॒ത॒ധാ॒ർ ഉ॒മ്സഃ॑ ।
 ദു॒ഹേ॒ ന॒ കുംഭീ॑ഽ സ്വ॒ധാം പി॒ത്യു॒ഭ്യഃ॑ ॥
 മു॒ഖച്ഛ് സ॒ദ॒സ്യ॒ ശി॒ര ഇ॒മ്സദേ॑ന ।
 ജി॒ഹ്വാ പ॒വി॒ത്രമ॒ശി॒നാ സച്ഛ് സ॒ര॒സ്വതീ॑ ।
 ച॒പ്പം ന॒ പാ॒യു॒ർ ഭി॒ഷഗ॑സ്യ॒ വാ॒ലഃ॑ ।
 വ॒സ്തീ॒ർ ന॒ ശേ॒പോ ഹ॒ര॒സാ ത॒ര॒സ്വീ ॥
 അ॒ശി॒ഭ്യാം ച॒ക്ഷു॒രമൃ॒തം ഗ്ര॒ഹാ॒ഭ്യാം॑ ।
 ച॒രാഗേ॑ന॒ തേജോ॑ ഹ॒വി॒ഷാ ശൂ॒തേന॑ ।
 പ॒ക്ഷ്മാ॑ണി ഗോ॒ധൂമൈഃ॑ ക്വ॒ലൈ॒രു॒താ॒നി ।
 പേ॒ശോ ന॒ ശൂ॒ക്ലമ॒സി॒തം വ॒സാ॒തേ ॥ 17 (10)

T.B.2.6.4.5

അ॒വി॒ർ ന॒ മേ॒ഷോ ന॒സി॒ വീ॒ര്യായ॑ ।
 പ്രാ॒ണ॒സ്യ പ॒ൻമാ॑ അ॒മൃ॒തോ ഗ്ര॒ഹാ॒ഭ്യാം॑ ।
 സ॒ര॒സ്വ-തൃ॒പ॒വാ॒കൈ॒ർ വൃ॒തം॑ ।

ന॒സ്യാ॒നി ബ॒ർഹി॒ർ ബ॒ദ॒രൈ॒ർജ॒ജാന॑ ॥
 ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ രൂ॒പമൃ॒ഷഭോ॑ ബ॒ലായ॑ ।
 ക॒ർണാ॒ഭ്യൗ ശ്രോ॒ത്രമൃ॒തം ഗ്രഹാ॑ഭ്യാം ।
 യവാ॑ ന ബ॒ർഹി॒ർ ഭൂ॒വി കേ॒സരാ॑ണി ।
 ക॒ർക॒സ്യ ജ॒ജ്ഞേ॒ മധു॑ സാ॒രഘം॑ മു॒ഖാത് ॥
 ആ॒ത്മ॒ന്നുപ॒സ്തേ ന॒ വൃ॒ക॒സ്യ ലോ॑മ ।
 മു॒ഖേ ശ്ല॒ശൂ॒ണി ന॒ വ്യാ॒ഘ്രലോ॑മം । 18 (10)

T.B.2.6.4.6.

കേ॒ശാ ന॒ ശീ॒ർഷ॒ൻ യശ॑സേ ശ്രി॒യൈ ശി॒ഖാ॑ ।
 സി॒ച്ഛ॒ഹ॒സ്യ ലോ॑മ തി॒ഷി-രി॒ന്ദ്രിയാ॑ണി ॥
 അ॒ങ്ഗാ॒ന്യാത്മ॑ൻ-ഭി॒ഷജാ॑ തദ॒ശി॒നാ॑ ।
 ആ॒ത്മാന॑മ॒ങ്ഗൈഃ॒ സമ॑ധാമ് സ॒രസ്വ॑തീ ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ രൂ॒പൗ ശ॒തമാ॑ന॒മായുഃ॑ ।
 ച॒ന്ദ്രേണ॑ ജ്യോതി॒രമൃ॒തം ദധാ॑നാ ॥
 സ॒രസ്വ॑തീ യോ॒ന്ത്യാം ഗർഭ॑മ॒ന്തഃ॑ ।
 അ॒ശി॒ഭ്യാം പ॒ത്നീ സു॑കൃ॒തം ബി॑ഭർതി ।
 അ॒പാൗ ര॒സേന॑ വരു॒ണോ ന॒ സാ॒മ്നാ॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്രൗ ശ്രി॒യൈ ജ॒നയ॑ന്ന॒സ്തൗ രാജാ॑ ( ) ॥
 തേ॒ജഃ പശു॑നാൗ ഹ॒വിരി॒ന്ദ്രിയാ॑വത് ।

പരിസ്രുതാ പയസാ സാരഘം മധു ।
അശിദ്യാം ദുഗ്ധം ദിഷജാ സരസ്വത്യാ സുതാസുതാദ്യാം ।

അമൃതഃ സോമ ഇന്ദുഃ ॥ 19 (14)

(അന്തര - ആരാ - ദന്തർ - വസാതേ - വ്യാഘ്രലോമഃ -
രാജാ ചത്വരി ച) (A4)

2.6.5 അനുവാകം 5 - അഭിഷേകഃ

T.B.2.6.5.1

മിത്രോഽസി വരുണോഽസി । സമഹം റ്റുവിശ്വേഭ്യം ദേവൈഃ ॥
ക്ഷത്രസ്യ നാഭിരസി । ക്ഷത്രസ്യ യോനീരസി ॥

സ്യോനാമാസീദ । സുഷോമാസീദ । മാ ത്വാ ഹിച്സീത് ।
മാ മാ ഹിച്സീത് ॥ നിഷസാദ ധൃതവ്രതോ വരുണഃ ।

പസ്ത്യാസാ ॥ 20 (10)

T.B.2.6.5.2

സാമ്രാജ്യായ സുകൃതഃ ॥ ദേവസ്യ ത്വാ സവിതഃ പ്രസവേ ।
അശിനോർ ബാഹുദ്യാം । പൃഷ്ണാ ഹസ്താദ്യാം ।

അശിനോർ-ദൈഷജ്യേന ।

തേജസേ ബ്രഹ്മവർചസായാദിഷിഞ്ചാമി ॥

ദേവസ്യ ത്വാ സവിതഃ പ്രസവേ ।

അശിനോർ-ബാഹുദ്യാം । പൃഷ്ണാ ഹസ്താദ്യാം ।

സരസ്വതൈ ദൈഷജ്യേന । 21 (10)

T.B.2.6.5.3

വീ॒ര്യാ॒യാ॒ന്നാ॒ര്യാ॒യാ॒ഭി॒ഷി॒ഞ്ചാ॒മി ॥
 ദേ॒വ॒സ്യ॒ ത്വാ॒ സ॒വി॒തുഃ പ്ര॒സ॒വേ ।
 അ॒ശ്വി॒നോർ ബാ॒ഹു॒ഭ്യാം । പൃ॒ഷ്ഠോ ഹ॒സ്താ॒ഭ്യാം ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യേ॒ന്ദ്രി॒യേണ॑ ।
 ശ്രീ॒യൈ യശ॑സേ ബലാ॒യാ॒ഭി॒ഷി॒ഞ്ചാ॒മി ॥
 കോ॒ഽസി॒ കതമോ॑ഽസി । ക॒സ്തേ ത്വാ॒ കായ॑ ത്വാ ॥
 സു॒ശ്ലോ॒കാഃ(4) സു॒മ॒ങ്ഗ॒ലാഃ(4) സ॒ത്യ॒രാ॒ജാ(3)ൻ ॥
 ശി॒രോ മേ ശ്രീഃ॑ । 22 (10)

T.B.2.6.5.4

യശോ॑ മു॒ഖം । തി॒ഷിഃ കേ॒ശാശ്ച॑ ശ്ശൃ॒ണി ।
 രാ॒ജാ മേ പ്രാ॒ണോ॒ഽമൃ॒തം । സ॒മ്രാട് ച॑ക്ഷുഃ ।
 വി॒രാട്ഘ്രോ॒ത്രം । ജി॒ഹ്വാ മേ ഭ॒ദ്രം । വാ॒ങ്മ॒ഹഃ ।
 മ॒നോ മ॒ന്യുഃ । സ്വ॒രാഡ്ഭാ॑മഃ ।
 മോ॒ദാഃ പ്ര॒മോദാ॑ അ॒ങ്ഗു॒ലീ-ര॒ങ്ഗാ॒നി । 23 (10)

T.B.2.6.5.5

ചി॒ത്തം മേ സ॒ഹഃ । ബാ॒ഹു മേ ബല॑മി॒ന്ദ്രിയം॑ ।
 ഹ॒സ്തൗ മേ കർമ്മ॑ വീ॒ര്യം । ആ॒ത്മാ ക॒ഷ॒ത്രമു॒രോ മമ॑ ।
 പൃ॒ഷ്ഠീർ മേ രാ॒ഷ്ട്ര-മു॒ദ്രമച്ഛ॑സൗ । ഗ്രീ॒വാശ്ച॑ ശ്രോ॒ണ്യൗ ।
 ഊ॒രു അ॒രതീ॑ ജാ॒നുനീ॑ । വി॒ശോ മേ॒ങ്ഗാ॒നി സ॒ർവ॒തഃ ।

നാഭിർ മേ ചിത്തം ഹിജ്ഞാനം ।

പായുർ മേഘപചിതിർ ഭസത് । 24 (10)

T.B.2.6.5.6.

ആനന്ദനന്ദാവാണധൗ മേ । ഭഗഃ സൗഭാഗ്യം പസഃ ॥

ജങ്ഘാഭ്യാം പദ്ഭ്യാം ധർമോഽസ്മി ।

വിശി രാജാ പ്രതിഷ്ഠിതഃ ॥

പ്രതി ക്ഷത്രേ പ്രതിതിഷ്ഠാമി രാശ്രേ ॥

പ്രത്യശേഷു പ്രതിതിഷ്ഠാമി ഗോഷു ॥

പ്രത്യങ്ഗേഷു പ്രതിതിഷ്ഠാമയാത്മന് ॥

പ്രതി പ്രാണേഷു പ്രതിതിഷ്ഠാമി പുഷ്ടേ ॥

പ്രതി ദ്യാവാപൃഥിവ്യോഃ । പ്രതിതിഷ്ഠാമി യജ്ഞേ ॥ 25 (10)

T.B.2.6.5.7

ത്രയാ ദേവാ ഏകാദശ । ത്രയസ്ത്രിശ്ശാഃ സുരാധസഃ ।

ബൃഹസ്സതിപുരോഹിതാഃ । ദേവസ്യ സവിതുഃ സവേ ।

ദേവാ ദേവൈരവന്തു മാ । പ്രഥമാ ദിതീയൈഃ ।

ദിതീയാസ്ത്വതീയൈഃ । തൃതീയാഃ സത്യേന ।

സത്യം യജ്ഞേന । യജ്ഞോ യജുർഭിഃ । 26 (10)

T.B.2.6.5.8

യജുഷി സാമഭിഃ । സാമാന്യുഗ്ഭിഃ । ഋചോ യാജ്യാഭിഃ ।

യാജ്യാ വഷട്കാരൈഃ । വഷട്കാരാ ആഹുതിഭിഃ ।

ആഹുതയോ മേ കാമാൻമ് സമർദ്ധയന്തു ॥ ഭൂഃ സ്വാഹാ ॥

ലോമാനി പ്രയതിർ മമ । ത്വങ്മ ആനതിരാഗതിഃ ।

മാഘ്സം മ ഉപനതിഃ ( ) । വ സ്വസ്ഥി ।

മജ്ജാ മ ആനതിഃ ॥ 27 (12) (പശ്യാസ്വാ - സർവ്വൈശ്വ
ഭൈഷജ്യേന - ശ്രീ - രത്നാഗ്നി - ഭസദ്-യജ്ഞ-യജ്ഞാ
യജുർഭി-രുപനതിർ ദേ ച) (A5)

2.6.6 അനുവാകം 6 - അവഭൃഥഃ

T.B.2.6.6.1

യദ്-ദേവാ ദേവഹേഡനം । ദേവാസശ്ചക്യമാ വയം ।

അഗ്നിർ മാ തസ്മാദേനസഃ । വിശ്വാൻ മുഞ്ചത്വാഹസഃ ॥

യദി ദിവാ യദി നക്തം । ഏനാഘ്സി ചക്യമാ വയം ।

വായുർ മാ തസ്മാദേനസഃ । വിശ്വാൻ മുഞ്ചത്വാഹസഃ ॥

യദി ജാഗ്രദ്-യദി സ്വപ്നേ ॥

ഏനാഘ്സി ചക്യമാ വയം । 28 (10)

T.B.2.6.6.2

സൂര്യോ മാ തസ്മാദേനസഃ । വിശ്വാൻ മുഞ്ചത്വാഹസഃ ॥

യദ്ഗ്രാമേ യദരണ്യേ । യഥ് സഭായാം യദിന്ദ്രിയേ ।

യച്ഛുഭ്രേ യദര്യേ । ഏനശ്ചക്യമാ വയം ।

യദേകസ്യാധി ധർമ്മണി । തസ്മാപ്രയജ്ഞമസി ॥

യദാപോ അഷ്ഠിയാ വരുണേതി ശപാമഹേ ।

തതോ വരുണ നോ മുഞ്ച ॥ 29 (10)

T.B.2.6.6.3

അവദ്യഥ നിചക്ഷുണ നിചേരുരസി നിചക്ഷുണ ।

അവ ദേവൈർ-ദേവകൃതമേനോഽയാട് ।

അവ മർത്യൈർ മർത്യകൃതം ।

ഉരോരാ നോ ദേവ രിഷസ്സാഹി ॥

സുമിത്രാ ന ആപ ഓഷധയഃ സന്തു ।

ദുർമിത്രാസ്തസ്മൈ ദുയാസുഃ । യോഽസ്താൻ ദോഷി ।

യം ച വയം ദിഷഃ ॥ ദ്രുപദാ-ദിവേൻ-മുമുചാനഃ ।

സപിന്നഃ സ്താത്പീ മലാദിവ । 30 (10)

T.B.2.6.6.4

പുതം പവിത്രേണേവാജ്യം । ആപഃ ശുന്ധന്തു മൈനസഃ ॥

ഉദയം തമസസ്സരി । പശ്യന്തോ ജ്യോതിരുത്തരം ।

ദേവം ദേവത്രാ സൂര്യം । അഗന്ത ജ്യോതിരുത്തമം ॥

പ്രതിയുതോ വരുണസ്യ പാശഃ ।

പ്രത്യസ്തോ വരുണസ്യ പാശഃ ॥

ഏയോഽസ്യേധിഷീമഹി । സമിദസി । 31 (10)

T.B.2.6.6.5

തേജോഽസി തേജോ മയി ധേഹി || അപോ അനചാരിഷം |
 രസേന സമസ്യക്ഷ്മഹി | പയസ്വാച് അഗ്ന ആഗമം |
 തം മാ സച്സ്യജ വർചസാ | പ്രജയാ ച ധനേന ച ||
 സമാവവർതി പൃഥിവീ | സമുഷാഃ | സമു സൂര്യഃ |
 സമു വിശ്വമിദം ജഗത് ( ) |

വൈശ്യാനര ജ്യോതിർ-ഭൂയാസം |

വിഭും കാമം വ്യശ്ഞൈവ || ഭൂഃ സ്വാഹാ || 32 (13)

(സ്വപ്ത ഏനാച്സി ചക്രമാ വയം - മുഞ്ച - മലാദിവ -
 സമിദസി - ജഗത് ത്രീണി ച) (A6)

**2.6.7 അനുവാകം 7 - ഐന്ദ്ര പ്രശ്ന പ്രയാജാനാമേകാദശ
 മൈത്രാവരുണപ്രേഷാഃ**

T.B.2.6.7.1

ഹോതാ യക്ഷമ്-സമിയേന്ദ്ര-മിഡസ്തദേ |
 നാഭാ പൃഥിവ്യാ അധി | ദിവോ വർഷന്മ് സമിദ്ധ്യതേ |
 ഓജിഷ്ട-ശ്ചർഷണീസഹാൻ |
 വേതാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ||
 ഹോതാ യക്ഷത്തന്മുനപാതം |
 ഊതിദിർ-ജേതാര-മപരാജിതം | ഇന്ദ്രം ദേവച് സുവർവിദം |
 പഥിദിർ മധുമത്തമൈഃ | നരാശച്സേന തേജസാ | 33 (10)

T.B.2.6.7.2

വേ॒ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ॥
 ഹോ॒താ യ॑ക്ഷദി॒ധാദി॑-രി॒ന്ദ്ര-മീ॑ധി॒തം ।
 ആ॒ജുഹ്വാ॑ന-മർത്ത്യം । ദേ॒വോ ദേ॒വൈഃ സ॒വീര്യഃ॑ ।
 വ॒ജ്രഹ॑സ്തഃ പു॒രന്ദരഃ॑ । വേ॒ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ॥
 ഹോ॒താ യ॑ക്ഷദ്-ബർഹി॒ഷീന്ദ്രം॑ നി॒ഷദ്രാ॑രം ।
 വൃ॒ഷഭം॑ ന॒ര്യാപ॑സം । വ॒സുഭീ॑ രു॒ദ്രൈരാ॑ദി॒ത്യൈഃ ।
 സ॒യുഗ്ദ്ധീ॑ർ-ബർഹി॒രാഽസ॑ദത് । **34 (10)**

T.B.2.6.7.3

വേ॒ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ॥
 ഹോ॒താ യ॑ക്ഷദോ॒ജോ ന॒ വീ॒ര്യം॑ ।
 സഹോ॒ ദ്വാ॒ര ഇ॒ന്ദ്രമ॑വർദ്ധ॒യന് ।
 സു॒പ്രായ॑ണാ വി॒ശ്രയ॑ന്താ-മൃ॒താവൃ॑ധഃ ।
 ദ്വാ॒ര ഇ॒ന്ദ്രായ॑ മീ॒ധുഷേ॑ । വി॒യന്താ॑ജ്യ॒സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ॥
 ഹോ॒താ യ॑ക്ഷദു॒ഷേ ഇ॒ന്ദ്രസ്യ॑ ധേ॒നു ।
 സു॒ദുഷേ॑ മാ॒തരൗ॑ മ॒ഹീ । സ॒വാതരൗ॑ ന॒ തേജ॑സീ ।
 വ॒ഥ്സമി॑ന്ദ്ര-മ॒വർദ്ധ॑താം । **35 (10)**

T.B.2.6.7.4

വീ॒താമാ॑ജ്യ॒സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ॥
 ഹോ॒താ യ॑ക്ഷദ് ദൈ॒വ്യാ ഹോ॒താരാ॑ । ദി॒ഷജാ॑ സ॒ഖായാ॑ ।

ഹവിഷേന്ദ്രം ദിഷജ്യതഃ । കവീ ദേവൗ പ്രചേതസൗ ।
 ഇന്ദ്രായ ധത്ത ഇന്ദ്രിയം । വീതാമാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥
 ഹോതാ യക്ഷന്തിസോ ദേവീഃ । ത്രയസ്ത്രിധാതവോഽപസഃ ।
 ഇധാ സർസ്വതീ ഭാരതീ । 36 (10)

T.B.2.6.7.5

മഹീന്ദ്രപതീർ.-ഹവിഷ്ഠതീഃ ।
 വിയന്ത്യാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥
 ഹോതാ യക്ഷന് ത്വഷ്ടാര-മിന്ദ്രം ദേവം ।
 ദിഷജ്യം സുയജം ഘൃതശ്രിയം ।
 പുരുരുപം സുരേതസം മഘോനീം ।
 ഇന്ദ്രായ ത്വഷ്ടാ ദധദിന്ദ്രിയാണി ।
 വേത്യാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥ ഹോതാ യക്ഷദ്-വനസ്സതീം ।
 ശമിതാരം ശതക്രതും ।
 ധിയോ ജോഷ്ടാര-മിന്ദ്രിയം । 37 (10)

T.B.2.6.7.6.

മദ്ധാ സമഞ്ജൻ പമിഭിഃ സുഗേഭിഃ ।
 സ്വാദാതി ഹവ്യം മധുനാ ഘൃതേന ।
 വേത്യാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥
 ഹോതാ യക്ഷദിന്ദ്രം സ്വാഹാഽഽജ്യസ്യ । സ്വാഹാ മേദസഃ ।

സ്വാഹാ സ്തോകാനാം । സ്വാഹാ സ്വാഹാകൃതീനാം ।
 സ്വാഹാ ഹവൃസൃക്തീനാം । സ്വാഹാ ദേവാഃ ആജ്യപാൻ ।
 സ്വാഹേന്ദ്രഃ ഹോത്രാ-ജ്ജുഷാണാഃ ( ) ।
 ഇന്ദ്ര ആജ്യസ്യ വിധന്തു । ഹോതർ യജ ॥ 38 (12)
 (തേജസാ - സസദ - ദവർദ്ധതാം - ഭാർതീ - ന്ദ്രിയം -
 ജുഷാണാ ദേവ ച) (A7)

Special Korvai

(സമീധേന്ദ്രം തന്നുനപാത്ഥിയാഭിർ ബർഹിഷ്യോജ ഉഷേ
 ദൈവ്യാ തിസ്രസ്തപ്താരം വനസ്തതിമിന്ദ്രം ।
 സമീധേന്ദ്രം ചതുർവേതോകോ വിധന്തു ദിർവീതാമേകോ
 വിധന്തു ദിർവേതോകോ വിധന്തു ഹോതർ യജ)

2.6.8 അനുവാകം 8 - ഐന്ദ്ര പ്രശ്ന പ്രയാജയാജാഃ

T.B.2.6.8.1

സമീധ ഇന്ദ്ര ഉഷസാമനീകേ ।
 പുരോരുചാ പൂർവകൃദ് വാവൃധാനഃ ।
 ത്രിഭിർ ദേവൈസ്ത്രിപ്തശതാ വജ്രബാഹുഃ ।
 ജഘാന വൃത്രം വി ദുരോ വവാര ॥
 നരാശഃ പ്രതി ശൂരോ മിമാനഃ ।
 തന്നുനപാത്-പ്രതി യജ്ഞസ്യ ധാമ ।

ഗോദി॑ർ-വ॒പാവാ॑ൻ-മ॒ധുനാ॑ സമ॒ഞ്ജൻ॑ ।

ഹി॑ര॒ണ്യൈശ്ച॒ന്ദ്രീ യ॑ജതി॒ പ്രചേ॑താഃ ॥

ഇ॒ഹ ഡി॒തോ ദേ॒വൈർ. ഹ॑രി॒വാച് അ॒ഭിഷ്ടിഃ॑ ।

ആ॒ജുഹ്വാ॑നോ ഹ॒വിഷാ॑ ശർദ്ധ॒മാനഃ॑ । 39 (10)

T.B.2.6.8.2

പു॒രന്ദ॑രോ മ॒ഘവാ॑ൻ. വ॒ജ്രബാ॑ഹുഃ ।

ആ॒യാതു॑ യ॒ജ്ഞമു॑പ നോ ജു॒ഷാണഃ॑ ॥

ജു॒ഷാണോ॑ ബ॒ർഹി॑ർ. ഹ॑രി॒വാന॑ ഇ॒ന്ദ്രഃ॑ ।

പ്രാ॒ചീന॑ച് സീ॒ദത് പ്ര॒ദിശാ॑ പൃ॒ഥിവ്യാഃ॑ ।

ഉ॒രുവൃ॑ചാഃ പ്ര॒ഥമാ॑നൗ സേ॒ട്ടാനം॑ ।

ആ॒ദി॒ത്യൈര॑ക്തം വ॒സുഭിഃ॑ സ॒ജോഷാഃ॑ ॥

ഇ॒ന്ദ്രം ദു॒രഃ ക॒വഷേ॑ത് ധാ॒വമാ॑നാഃ ।

വൃ॒ഷാണ॑ം യ॒ന്തു ജ॑നയഃ സു॒പതീഃ॑ ।

ദാ॒രോ ദേ॒വീര॑ഭി॒തോ വി॑ശ്ര॒യന്താം॑ ।

സു॒വീരാ॑ വീ॒രം പ്ര॒ഥമാ॑നാ മഹോ॒ഭിഃ॑ ॥ 40 (10)

T.B.2.6.8.3

ഉ॒ഷാ॑സാ॒നക്താ॑ ബൃഹ॒തീ ബൃ॑ഹ॒ന്തം॑ ।

പ॒യസ്വ॑തീ സു॒ദുഷേ॑ ശൂ॒രമി॒ന്ദ്രം॑ ।

പേ॒ശസ്വ॑തീ ത॒ന്തുനാ॑ സംവൃ॒യന്തീ॑ ।

ദേ॒വാ॒നാം ദേ॒വം യ॑ജ॒തഃ സു॒രു॒ക്മേ ॥
 ദൈ॒വ്യാ മി॒മാ॒നാ മ॒ന॒സാ പു॒രു॒ത്രാ ।
 ഹോ॒താ॒രാ॒വി॒ന്ദ്രം പ്ര॒ഥ॒മാ സു॒വാ॒ചാ ॥
 മു॒ർദ്ധ॒ൻ. യ॒ജ്ഞ॑സ്യ മ॒ധു॒നാ ദ॒ധാ॒നാ ।
 പ്രാ॒ചീ॒നം ജ്യോ॑തി॒ർ ഹ॒വി॒ഷാ വൃ॒ധാ॒തഃ ॥
 തി॒സ്രോ ദേ॒വീർ. ഹ॒വി॒ഷാ വർദ്ധ॑മാ॒നാഃ ।
 ഇ॒ന്ദ്രം ജു॒ഷാ॒ണാ വൃ॒ഷ॒ണം ന പ॑തീഃ । 41 (10)

T.B.2.6.8.4

അ॒ച്ഛി॒ന്നം ത॒ന്തു॒ം പ॒യ॒സാ സ॒ര॒സ്വ॒തീ ।
 ഇ॒ധാ ദേ॒വീ ഭാ॒ര॒തീ വി॒ശ്വ॒തൂർ॒തിഃ ॥
 ത്വ॒ഷ്ടാ ദ॒ധദി॑ന്ദ്രാ॒യ ശു॒ഷ്മം ।
 അ॒പാ॒കോഽചി॑ഷ്ടൂർ യ॒ശ॒സേ പു॒രു॒ണി ।
 വൃ॒ഷാ യ॒ജൻ വൃ॒ഷ॒ണം ഭൂ॒രി॒രേ॒താഃ ।
 മു॒ർദ്ധ॒ൻ. യ॒ജ്ഞ॑സ്യ സ॒മ॒ന॒ക॒തു ദേ॒വാൻ ॥
 വ॒ന॒സ്സ॒തി-ര॒വ॒സ്യ॑ഷ്ടോ ന പാ॑ശൈഃ ।
 ത്വ॒ന്യാ സ॒മ॒ജ്ഞ॑ഞ്ജമി॒താ ന ദേ॒വഃ ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ ഹ॒വൈർ ജാ॑രം പൃ॒ണാ॒നഃ ।
 സ്വ॒ദാ॒തി ഹ॒വ്യം മ॒ധു॒നാ ഘൃ॑തേന ( ) ॥
 സ്തോ॒കാ॒നാമി॒ന്ദ്രം പ്ര॒തി ശൂ॒ര ഇ॒ന്ദ്രഃ ।

വൃഷാ॑യമാ॒ണോ വൃ॒ഷഭ-സ്തൂ॒രാഷാട് ।

ഘൃ॒തപ്രു॒ഷാ മധു॑നാ ഹ॒വൃമു॒ന്ദന് ।

മൂ॒ർദ്ധൻ. യജ്ഞ॑സ്യ ജു॒ഷതാഽ സ്വാഹാ॑ ॥ 42 (14)

(ശർദ്ധമാനോ-മഹോഭിഃ-പതീർ-ഘൃതേന ചതാരി ച) A8)

2.6.9 അനുവാകം 9 - ഐന്ദ്ര പ്രശ്ന വപാദീനാം

യാജ്ഞാനുവാക്യാഃ

T.B.2.6.9.1

"ആചർഷണിപ്രാ{11}", "വിവേഷ യന്മാ{12}" ॥

"തച്ഛ് സഭ്രീചീഃ{13}" ॥

സത്യ॑മിത് തന്ന ത്വാവാച് അ॒ന്യോ അ॒സ്തി ।

ഇ॒ന്ദ്ര ഭേ॒വോ ന മർത്യോ॑ ജ്യായാൻ ।

അ॒ഹന്ന॑ഹിം പരിശയാന-മർണ്ഃ ।

അവാ॑സ്യജോഽപോ അ॒ച്ഛാ സമു॒ദ്രം ॥

പ്രസ॑സാഹിഷേ പുരുഹൂ॒ത ശത്രു॑ൻ ।

ജ്യേഷ്ഠ॑സ്തേ ശുഷ്ഠ॑ ഇ॒ഹ രാ॒തിര॑സ്തു ।

ഇ॒ന്ദ്രാഭ॑ര ദക്ഷിണേനാ വസു॑നി ।

പതിഃ॑ സിന്ധു॑നാമസി രേവതീ॑നാം ( ) ॥

സ ശേ॒വ്യ-മധി॑ധാ ദ്യു॒തമ॑സേ ।

മഹി॑ ക്ഷത്രം ജനാ॑ഷാഡി॒ന്ദ്ര തവ്യം॑ ।

രക്ഷാ ച നോ മഘോനഃ പാഹി സൂരിൻ ।

രായേ ച നഃ സ്വപത്യാ ഇഷേ ധാഃ ॥ 43 (14)

(രേവതീനാം ചതാരി ച) (A9)

2.6.10 അനുവാകം 10 - ഐന്ദ്ര പ്രശ്നം

അനുയാജാനാമേകാദശ മൈത്രാവരുണപ്രേഷാഃ

T.B.2.6.10.1

ദേവം ബർഹിരിന്ദ്രഃ സുദേവം ദേവൈഃ ।

വീരവർമ്മസ്മിർണം വേദ്യാ-മവർദ്ധയത് ।

വസ്മാർ വൃതം പ്രാകേതാർ ഭൃതം ।

രായാ ബർഹിഷ്ഠതോഽത്യഗാത് ।

വസുവനേ വസുധേയസ്യ വേതു യജ ॥

ദേവീർ ദാദ ഇന്ദ്രഃ സങ്ഘാതേ ।

വിഡ്വീർ യാമ-നവർദ്ധയന് ।

ആ വർമ്മസേന തരുണേന കുമാരേണ ച മീവിതാ

അപാർവാണം ।

രേണുകകാടം നുദന്താം ।

വസുവനേ വസുധേയസ്യ വിയന്തു യജ ॥ 44 (10)

T.B.2.6.10.2

ദേവീ ഉഷാസാ നക്താ । ഇന്ദ്രം യജേത പ്രയത്യഹ്വതാം ।

ദൈവീർ വിശഃ പ്രായാസിഷ്ടാം ।

സുപ്രീതേ സുധിതേ അഭൂതാം ।
 വസുവനേ വസുധേയസ്യ വീതാം യജ ॥
 ദേവീ ജോഷ്ടീ വസുധിതീ । ദേവമിന്ദ്രമവർദ്ധതാം ।
 അയാവ്യന്യാഽഥാ ദോഷാഽസി ।
 ആന്യാ വാക്ഷീദ് വസു വാര്യാണി ।
 യജമാനായ ശിക്ഷിതേ । 45 (10)

T.B.2.6.10.3

വസുവനേ വസുധേയസ്യ വീതാം യജ ॥
 ദേവീ ഊർജാഹുതീ ദുഷേ സുദുഷേ ।
 പയസേന്ദ്രമവർദ്ധതാം । ഇഷമൂർജമന്യാ ഽവാക്ഷീത് ।
 സഗ്ധിഃ സപീതിമന്യാ । നവേന പൂർവം ദയമാനേ ।
 പൂരാണേന നവം ।
 അധാതാ-മൂർജ-മൂർജാഹുതീ വസു വാര്യാണി ।
 യജമാനായ ശിക്ഷിതേ ।

വസുവനേ വസുധേയസ്യ വീതാം യജ ॥ 46 (10)

T.B.2.6.10.4

ദേവാ ദൈവ്യാ ഹോതാരാ । ദേവമിന്ദ്രമവർദ്ധതാം ।
 ഹതാഘശഽസാ-വാദാർഷ്ടാം വസു വാര്യാണി ।
 യജമാനായ ശിക്ഷിതൗ ।

വ॒സു॒വനേ॑ വ॒സു॒ധേ॒യസ്യ॑ വി॒താം യ॑ജ ॥
 ദേ॒വീ-സ്തി॒സ്ര-സ്തി॒സ്രോ ദേ॒വീഃ । പ॒തി॒മി॒ന്ദ്ര॒മവ॑ർദ്ധ॒യന് ।
 അ॒സ്തൃ॒ക്ഷദ് ഭാ॑ര॒തീ ദി॒വം ।
 രു॒ദ്രേ॒ർ യജ॑ഞ്ച് സ॒ർസ്വ॑തീ ।
 ഇ॒ധാ വ॒സു॒മതീ॑ ഗൃ॒ഹാൻ । 47 (10)

T.B.2.6.10.5

വ॒സു॒വനേ॑ വ॒സു॒ധേ॒യസ്യ॑ വി॒യന്തു॑ യ॑ജ ॥
 ദേ॒വ ഇ॒ന്ദ്രോ ന॑രാ॒ശ്ച്ഛഃ॑ । ത്രി॒വ॒രും-സ്രി॑വ॒ന്ധുരഃ॑ ।
 ദേ॒വമി॑ന്ദ്ര॒മവ॑ർദ്ധ॒യത് । ശ॒തേ॒ന ശി॑തി॒പൃ॒ഷ്ഠാ॒നാ-മാ॑ഹി॒തഃ ।
 സ॒ഹ॒സ്രേ॑ണ പ്ര॒വർ॑ത॒തേ ।
 മി॒ത്രാ॒വരു॑ണേ॒ദസ്യ॑ ഹോ॒ത്രമ॑ർഹി॒തഃ ।
 ബൃ॒ഹ॒സ്ത॒തിഃ സ്തോ॑ത്രം । അ॒ശി॒നാഽഽദ്ധാ॑ര്യ॒വം ।
 വ॒സു॒വനേ॑ വ॒സു॒ധേ॒യസ്യ॑ വേ॒തു യ॑ജ ॥ 48 (10)

T.B.2.6.10.6.

ദേ॒വ ഇ॒ന്ദ്രോ വ॒ന॒സ്ത॒തിഃ ।
 ഹി॒ര॒ണ്യ॒പർ॑ണോ മ॒ധു॒ശാ॒ഖഃ സു॑പി॒പ്ലവഃ॑ ।
 ദേ॒വമി॑ന്ദ്ര॒മവ॑ർദ്ധ॒യത് । ദി॒വമ॑ഗ്രേ॒ണാ॑പ്രാത് ।
 ആ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം പൃ॑ഥി॒വീ-മ॑ഭൃ॒ച്ഛീത് ।
 വ॒സു॒വനേ॑ വ॒സു॒ധേ॒യസ്യ॑ വേ॒തു യ॑ജ ॥

ദേ॒വം ബ॒ർഹി॒ർ വാ॒രിതീ॑നാം ।
 ദേ॒വമി॒ന്ദ്രമ॑വർദ്ധയത് । സ്വാ॒സ॒സ്ഥ-മി॒ന്ദ്രേണാ॑സന്നം ।
 അ॒ന്യോ ബ॒ർഹീഽഷ്ട॑ഭൃഭൃത് ( ) ।
 വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യസ്യ വേ॒തു യജ॑ ॥
 ദേ॒വോ അ॒ഗ്നിഃ സ്വി॑ഷ്ടകൃത് । ദേ॒വമി॒ന്ദ്രമ॑വർദ്ധയത് ।
 സ്വി॑ഷ്ടം കൂ॒ർവന്മ॑ സ്വി॑ഷ്ടകൃത് । സ്വി॑ഷ്ടമ॒ദ്യ ക॑രോതു നഃ ।
 വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യസ്യ വേ॒തു യജ॑ ॥ 49 (16)
 (വി॒യ॒ന്തു യജ॑ - ശി॒ക്ഷി॒തേ - ശി॒ക്ഷി॒തേ വ॑സുവ॒നേ
 വ॑സു॒ധേ॒യ॒സ്യ വീ॒താം യജ॑ - ഗൃ॒ഹാൻ - വേ॑തു യജാ -
 ഭൂ॒മ് ഷഷ്ഠ) (A10)

Special Korvai

ദേ॒വം ബ॒ർഹി॒ർ ദേ॒വീർ ദാ॒രോ ദേ॒വീ ഉ॒ഷാ॒സാ ന॑ക്താ
 ദേ॒വീ ജോ॒ഷ്ടീ ദേ॒വീ ഊ॒ർജാ॑ഹു॒തീ ദേ॒വാ ദൈ॒വ്യാ
 ഹോ॒താരാ॑ ശി॒ക്ഷി॒തൗ ദേ॒വീസ്തി॒സ്രസ്തി॒സോ ദേ॒വീഃ പ॒തിം
 ദേ॒വ ഇ॒ന്ദ്രോ നരാ॑ശ॒ഘ്നോ ദേ॒വ ഇ॒ന്ദ്രോ വ॑ന॒സ്തതി॑ർ ദേ॒വം
 ബ॒ർഹി॒ർവാ॒രിതീ॑നാം ദേ॒വോ അ॒ഗ്നിഃ സ്വി॑ഷ്ടകൃദ് ദേ॒വം ।
 വേ॒തു വി॒യ॒ന്തു ച॒തുർ വീ॒താമേ॑കോ വി॒യ॒ന്തു ച॒തുർവേ॑തു ।
 അ॒വർദ്ധ॑യദവർദ്ധ॒യൻ ത്രി॑രവർദ്ധ॒താമേ॑കോ
 ഽവർദ്ധ॑യഽശ്ചതു॒ർവർദ്ധ॑യത് ।

വ॒സ്മോ॑രാ വ॒മ്സേ॑ന॒ ദൈ॒വീ॒രയാ॑വീ॒ഷ്യ॑
ഹ॒താ॒സ്സൃ॑ക്ഷ॒ച്ചതേ॑ന॒ ദിവ॑മി॒ന്ദ്രഃ॑ സ്വാ॒സ॒സ്ഥഃ॑ സ്വീ॒ഷ്ടം॑ ।
ശി॒ക്ഷി॑തേ ശി॒ക്ഷി॑തേ ശി॒ക്ഷി॑തൗ ।

2.6.11 അനുവാകം 11 - പശുത്രയേ പ്രയ ജാർത്ഥാ

മൈത്രാവരുണപ്രേഷാഃ

T.B.2.6.11.1

ഹോ॒താ യ॑ക്ഷ॒മ്-സ॒മി॒ധാ॒ഗ്നി-മി॒ധ॒സ്തദേ॑ ।

അ॒ശി॒നേ॒ന്ദ്രഃ॑ സ॒ര॒സ്വതീ॑ം ।

അ॒ജോ ധൃ॒മോ ന॑ ഗോ॒ധുമൈഃ॑ ക്വ॒ലൈർ ഭേ॒ഷജം॑ ।

മധു॑ ശ॒ഷ്വൈർ ന॑ തേ॒ജ ഇ॒ന്ദ്രിയം॑ ।

പ॒യഃ സോ॑മഃ പ॒രി॒സൃ॒താ ഘൃ॒തം മധു॑ ।

വി॒യന്ത്യാ॑ജ്യ॒സ്യ ഹോ॒തർ യ॒ജ ॥

ഹോ॒താ യ॑ക്ഷ॒ത് ത॒ന്നു॒നപാ॑മ് സ॒ര॒സ്വതീ॑ ।

അ॒വിർ മേ॒ഷോ ന॑ ഭേ॒ഷജം॑ । പ॒ഥാ മധു॑മ॒താ ഷ॒ഭര॑ന് ।

അ॒ശി॒നേ॒ന്ദ്രായ॑ വി॒ര്യം॑ ॥ 50 (10)

T.B.2.6.11.2

ബ॒ദ॒രൈ-രു॒പ॒വാ॒കാദി॑ർ ഭേ॒ഷജം॑ തോ॒ക്മദിഃ॑ ।

പ॒യഃ സോ॑മഃ പ॒രി॒സൃ॒താ ഘൃ॒തം മധു॑ ।

വി॒യന്ത്യാ॑ജ്യ॒സ്യ ഹോ॒തർ യ॒ജ ॥

ഹോ॒താ യ॑ക്ഷ॒ന്നരാ॑ശ്യ॒സം ന॑ ന॒ഗ്നഹും॑ ॥

പതി॑൮ സുരാ॑യൈ ഭേഷജം॑ । മേഷഃ॑ സരസ്വതീ॑ ഭിഷക് ।
 രഥോ॑ ന ചന്ദ്യ॑ർയശിനോർ॑ വപാ॑ ഇന്ദ്രസ്യ॑ വീര്യം॑ ।
 ബദ॑രൈ-രുപവാ॑കാഭിർ ഭേഷജം॑ തോക്മ॑ഭിഃ ।
 പയഃ॑ സോമഃ॑ പരി॒സ്രുതാ॑ ഘൃതം॑ മധു॑ ।
 വി॒യന്ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോത॑ർ യജ ॥ 51 (10)

T.B.2.6.11.3

ഹോതാ॑ യക്ഷ॑ദിധേ॒ധിത॑ ആജു॑ഹ്വാനഃ॑ സരസ്വതീം॑ ।
 ഇന്ദ്രം॑ ബലേ॑ന വർദ്ധ॑യന് । ഋ॒ഷഭേ॑ണ ഗവേ॑ന്ദ്രിയം॑ ।
 അ॒ശിനേ॑ന്ദ്രായ॑ വീര്യം॑ । യവൈഃ॑ കർക॑ന്ധുഭിഃ॑ ।
 മധു॑ ലാജൈർ॑ ന മാ॒സരം॑ ।
 പയഃ॑ സോമഃ॑ പരി॒സ്രുതാ॑ ഘൃതം॑ മധു॑ ।
 വി॒യന്ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോത॑ർ യജ ॥
 ഹോതാ॑ യക്ഷ॑ദ്-ബർഹിഃ॑ സു॒ഷ്ഠരീ॑മോർണ്മദാഃ॑ ।
 ഭിഷ॑ങ് നാസ॑ത്യാ । 52 (10)

T.B.2.6.11.4

ഭിഷ॑ജാശി॒നാശ്ശാ॑ ശിശു॑മതീ । ഭിഷ॑ഗ്ധേ॒നൂഃ സര॑സ്വതീ ।
 ഭിഷ॑ഗ്ദുഹ॑ ഇന്ദ്രായ॑ ഭേഷജം॑ ।
 പയഃ॑ സോമഃ॑ പരി॒സ്രുതാ॑ ഘൃതം॑ മധു॑ ।
 വി॒യന്ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോത॑ർ യജ ॥
 ഹോതാ॑ യക്ഷ॑ദ് ദുരോ॑ ദിശഃ॑ । ക॒വഷോ॑ ന വൃ॒ചസ്വതീഃ॑ ।

അശിഭ്യാം ന ദുരോ ദിശഃ । ഇന്ദ്രോ ന രോദസി ദുഷേ ।
ദുഹേ കാമാൻമ് സരസ്വതീ । 53 (10)

T.B.2.6.11.5

അശിനേന്ദ്രായ ഭേഷജം । ശുക്രം ന ജ്യോതിരിന്ദ്രിയം ।
പയഃ സോമഃ പരിസ്രുതാ ഘൃതം മധു ।
വിയന്ത്യാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥
ഹോതാ യക്ഷമ് സുപേശസോഷേ നക്തം ദിവ് ।
അശിനാ സഞ്ജാനാനേ । സമഞ്ജാതേ സരസ്വത്യാ ।
തിഷിമിന്ദ്രേ ന ഭേഷജം । ശ്യേനോ ന രജസാ ഹൃദാ ।
പയഃ സോമഃ പരിസ്രുതാ ഘൃതം മധു । 54 (10)

T.B.2.6.11.6

വിയന്ത്യാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥
ഹോതാ യക്ഷദ്ഭൈവ്യാ ഹോതാരാ ഭിഷജാശിനാ ।
ഇന്ദ്രം ന ജാഗൃവീ ദിവ് നക്തം ന ഭേഷജൈഃ ।
ശുഷ്യ് സരസ്വതീ ഭിഷക് । സീസേന ദുഹ ഇന്ദ്രിയം ।
പയഃ സോമഃ പരിസ്രുതാ ഘൃതം മധു ।
വിയന്ത്യാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥
ഹോതാ യക്ഷത് തിസ്രോ ദേവീർ ന ഭേഷജം ।
ത്രയസ്രിധാതവോപസഃ ।
രൂപമിന്ദ്രേ ഹിരണ്യം ॥ 55 (10)

T.B.2.6.11.7

അശിനേ॑ധാ ന ഭാ॑രതീ॑ । വാ॑ചാ സര॑സ്വതീ॑ ।
 മ॒ഹ ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ദധു॒രിന്ദ്രി॑യം ।
 പ॒യഃ സോമഃ॑ പരി॒സ്രുതാ॑ ഘൃ॒തം മധു॑ ।
 വി॒യന്ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ॥
 ഹോ॒താ യക്ഷ॑ത് ത്വഷ്ടാ॒ര-മി॒ന്ദ്രമ॑ശിനാ॑ ॥
 ഭി॒ഷജം॑ ന സര॑സ്വതീം । ഓജോ॑ ന ജൂ॒തിരി॑ന്ദ്രി॒യം ।
 വൃ॒കോ ന ര॑ഭസോ ഭി॒ഷക് ।
 യശഃ॑ സു॒രയാ॑ ഭേ॒ഷജം॑ । 56 (10)

T.B.2.6.11.8

ശ്രി॒യാ ന മാ॑സരം । പ॒യഃ സോമഃ॑ പരി॒സ്രുതാ॑ ഘൃ॒തം മധു॑ ।
 വി॒യന്ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ॥ ഹോ॒താ യക്ഷ॑ദ്-വ॒നസ്സ॑തിം ।
 ശ॒മിതാ॑ർച് ശ॒തക്ര॑തും ।
 ഭീ॒മം ന മ॒ന്യുഃ രാ॑ജാനം വ്യാ॒ഘ്രം ന॑മ॒സാശി॑നാ ഭാ॒മം ।
 സര॑സ്വതീ ഭി॒ഷക് । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ദു॒ഹ ഇ॒ന്ദ്രി॑യം ।
 പ॒യഃ സോമഃ॑ പരി॒സ്രുതാ॑ ഘൃ॒തം മധു॑ ।
 വി॒യന്ത്യാജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ॥ 57 (10)

T.B.2.6.11.9

ഹോ॒താ യക്ഷ॑ദ്ഗ്നിഃ സ്വാ॒ഹാഽഽജ്യ॑സ്യ സ്തോ॒കാനാ॑ം ।
 സ്വാ॒ഹാ മേ॑ദ॒സാം പൃ॑ഥക് । സ്വാ॒ഹാ ഛാ॑ഗമ॒ശിഭ്യാ॑ം ।

സ്വാഹാ മേഷഃ സരസ്വതൈ ।

സ്വാഹർഷഭ-മിന്ദ്രായ സിദ്ധഹായ സഹസേന്ദ്രിയം ।

സ്വാഹാഽഗ്നിം ന ഭേഷജം ।

സ്വാഹാ സോമമിന്ദ്രിയം ।

സ്വാഹേന്ദ്രഃ സുത്രാമാണ്യ സവിതാരം വരുണം
ഭിഷജാം പതിം ।

സ്വാഹാ വനസ്സതിം പ്രിയം പാഥോ ന ഭേഷജം ।

സ്വാഹാ ദേവാഃ ആജ്യപാൻ । 58 (10)

T.B.2.6.11.10

സ്വാഹാഽഗ്നിഃ ഹോത്രാജ്ജുഷാണോ അഗ്നിർ ഭേഷജം ।

പയഃ സോമഃ പരിസ്രുതാ ഘൃതം മധു ।

വിയന്ത്യാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥

ഹോതാ യക്ഷദശിനാ സരസ്വതീമിന്ദ്രഃ സുത്രാമാണം ।

ഇമേ സോമാഃ സുരാമാണഃ ।

ഛരാഗൈർ ന മേഷൈർ. ഋഷഭൈഃ സുതാഃ ।

ശഷൈർ ന തോക്മഭിഃ । ലാജൈർ മഹസ്വന്തഃ ।

മദാ മാസരേണ പരിഷ്കൃതാഃ ।

ശുക്രാഃ പയസ്വന്തോഽമൃതാഃ ( ) ।

പ്രസ്ഥിതാ വോ മധുശൃതാഃ ।

താനശിനാ സരസ്വതീന്ദ്രഃ സുത്രാമാ വൃത്രഹാ ।

ജുഷന്താഴ് സൗമ്യം മധു ।

പിബന്തു മദന്തു വിധന്തു സോമം । ഹോതർ യജ ॥ 59 (15)

(വീര്യം - ഹീയന്താജ്യസ്യ ഹോതർ യജ - നാസത്യാ -

സരസ്വതീ - മധു - ഹിരണ്യയം - ഭേഷജം -

ഹീയന്താജ്യസ്യ ഹോതർ യജാ - ജ്യപാ -

നമൃതാഃ പഞ്ച ച) (A11)

Special Korvai

സമിധാഗ്നിഴ് ഷട് । തന്മൃനപാമ് സപ്ത । നരാശാഴ്സമൃഷിഃ ।

ഇഡേഡിതോ യവൈരഷ്ടൗ । ബർഹിഃ സപ്ത । ദുരോശിനാ

ശുക്രന്നവ । സുപേശസോഷേ നക്തമൃഷിഃ । ദൈവ്യാ

ഹോതാരാ സീസേന രസഃ । തിസ്രസ്താഷ്ടാരമഷ്ടാവഷ്ടൗ ।

വനസ്തതിമൃഷിഃ । അഗ്നിം ത്രയോദശ ।

അശിനാ ദ്വാദശ ത്രയോദശ ।

സമിധാഗ്നിം ബദരൈർ ബദരൈർ യവൈരശിനാ

തിഷ്ഠിമശിനാ ന ഭേഷജഴ് രൂപമശിനാ ഭീമം ഭാമം ।

2.6.12 അനുവാകം 12 - പശുത്രയേ പ്രയാജയാജ്യം
ആപ്രിയഃ

T.B.2.6.12.1

സമിദ്ധോ അഗ്നിരശ്വിനാ । തപ്തോ ഘർമ്മോ വിരാട് സുതഃ ।
ദുഹേ ധേനുഃ സരസ്വതീ । സോമച് ശുക്രമിഹേന്ദ്രിയം ॥
തന്നുപാ ഭിഷജ്ഞാ സുതേ । അശ്വിനോഭാ സരസ്വതീ ।
മദ്ധ്യാ രജാച്സീന്ദ്രിയം । ഇന്ദ്രായ പഥിഭിർ വഹാൻ ॥
ഇന്ദ്രായേന്ദുച് സരസ്വതീ ।
നരാശ്വസേന നഗ്നഹുഃ । **60 (10)**

T.B.2.6.12.2

അധാതാമശ്വിനാ മധു । ഭേഷജം ഭിഷജ്ഞാ സുതേ ॥
ആജുഹ്വാനാ സരസ്വതീ । ഇന്ദ്രായേന്ദ്രിയാണി വീര്യം ।
ഇധാഭിരശ്വിനാവിഷം । സമൂർജച് സച് രയിം ദധുഃ ॥
അശ്വിനാ നമുചേഃ സുതം । സോമച് ശുക്രം പരിസ്രുതാ ।
സരസ്വതീ തമാഭരത് । ബർഹിഷേന്ദ്രായ പാതവേ ॥ **61 (10)**

T.B.2.6.12.3

കവഷ്യോ ന വൃചസ്വതീഃ । അശ്വിഭ്യാം ന ദുരോ ദിശഃ ।
ഇന്ദ്രോ ന രോദസീ ദുഷേ । ദുഹേ കാമാൻമ്-സരസ്വതീ ॥
ഉഷാസാ നക്തമശ്വിനാ । ദിവേന്ദ്രച് സായമിന്ദ്രിയൈഃ ।
സഞ്ജാനാനേ സുപേശസാ । സമഞ്ജാതേ സരസ്വത്യാ ॥

പാ॒തം നോ॑ അ॒ശ്വിനാ॑ ദി॒വാ ।

പാ॒ഹി ന॑ക॒തഃ സ॑ര॒സ്വതീ॑ । 62 (10)

T.B.2.6.12.4

ദൈ॒വ്യാ ഹോ॑താ॒രാ ദി॒ഷജാ॑ । പാ॒തമി॒ന്ദ്രഃ സ॑ചാ॒ സുതേ॑ ॥

തി॒സ്രസ്രേ॒തൃധാ॑ സ॒രസ്വതീ॑ । അ॒ശ്വിനാ॑ ഭാ॒രതീ॒ധാ ।

തീ॒വ്രം പ॑രി॒സ്രുതാ॑ സോ॒മം । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ സു॒ഷവു॑ർമ॒ദം ॥

അ॒ശ്വിനാ॑ ഭേ॒ഷജം॑ മ॒ധു । ഭേ॒ഷജം॑ നഃ॒ സര॑സ്വതീ ।

ഇ॒ന്ദ്രേ താ॑ഷ്ടാ॒ യശഃ॑ ശ്രീ॒യം । രൂ॒പഃ രൂ॑പമ॒ധുഃ സുതേ॑ ( ) ॥

ഋ॒തുമേ॒ന്ദ്രോ വ॑ന॒സ്സതിഃ॑ । ശ॒ശമാ॑നഃ പ॑രി॒സ്രുതാ॑ ।

കീ॒ലാല॑മ॒ശ്വിഭ്യാം॑ മ॒ധു । ദു॒ഹേ ധേ॑നുഃ സ॒രസ്വതീ॑ ॥

ഗോ॒ഭിർ ന॑ സോ॒മമ॒ശ്വിനാ॑ । മാ॒സരേ॑ണ പ॑രി॒ഷ്കൃതാ॑ ।

സമ॑ധാതാഃ സ॒രസ്വതൃ॑യാ ।

സ്വാ॒ഹേന്ദ്രേ॑ സു॒തം മ॒ധു ॥ 63 (18) (ന॒ഗ്നഹുഃ॑ - പാ॒തവേ॑ -

സ॒രസ്വ॑ - തൃ॒ധുഃ സുതേ॑ഷ്ടൗ ച) (A12)

2.6.13 അനുവാകം 13 - പശുത്രയേ വപാദീനാം

യാജ്ഞാനുവാക്യാഃ

T.B.2.6.13.1

അ॒ശ്വിനാ॑ ഹ॒വിരി॒ന്ദ്രിയം॑ । നമു॑ചേർദ്ധിയാ സ॒രസ്വതീ॑ ।

ആ ശു॒ക്ര-മാ॑സുരാദ് വ॒സു । മ॒ഘമി॒ന്ദ്രായ॑ ജ॒ഭിരേ॑ ॥

യമ॑ശ്വിനാ സ॒രസ്വതീ॑ । ഹ॒വിഷേ॒ന്ദ്ര-മ॑വർദ്ധയൻ ।

സ ബിഭേദ ബലം (വലം) മഘം । നമുചാവാസുരേ സചാ ॥
തമിന്ദ്രം പശവഃ സചാ । അശ്വിനോഭാ സരസ്വതീ । 64 (10)

T.B.2.6.13.2

ദധാനാ അഭ്യനുഷത । ഹവിഷാ യജ്ഞമിന്ദ്രിയം ॥
യ ഇന്ദ്ര ഇന്ദ്രിയം ദധുഃ । സവിതാ വരുണോ ഭഗഃ ।
സ സുത്രാമാ ഹവിഷ്ഠിതിഃ । യജമാനായ സശ്ചത ॥
സവിതാ വരുണോ ദധത് । യജമാനായ ദാശുഷേ ।
ആദത്ത നമുചേർ വസു । സുത്രാമാ ബലമിന്ദ്രിയം ॥ 65 (10)

T.B.2.6.13.3

വരുണഃ ക്ഷത്രമിന്ദ്രിയം । ഭഗേന സവിതാ ശ്രിയം ।
സുത്രാമാ യശസാ ബലം । ദധാനാ യജ്ഞമാശത ॥
അശ്വിനാ ഗോഭിരിന്ദ്രിയം । അശ്വോഭിർ വീര്യം ബലം ।
ഹവിഷേന്ദ്ര്യം സരസ്വതീ । യജമാന-മവർദ്ധയന് ॥
താ നാസത്യാ സുപേശസാ । ഹിർണ്യവർതനീ നരാ ( ) ।
സരസ്വതീ ഹവിഷ്ഠിതീ । ഇന്ദ്ര കർമ്മസു നോഽവത ॥
താ ഭിഷജാ സുകർമ്മണാ । സാ സുദൃഘാ സരസ്വതീ ।
സ വ്യുത്രഹാ ശതക്രതുഃ । ഇന്ദ്രായ ദധുരിന്ദ്രിയം ॥ 66 (16)
(ഉഭാ സരസ്വതീ - ബലമിന്ദ്രിയം - നരാ ഷട്ച്) (A13)

2.6.14 അനുവാകം 14 - പശുത്രയേ അനുയാജപ്രേഷാഃ

T.B.2.6.14.1

ദേ॒വം ബ॒ർഹിഃ॑ സ॒രസ്വ॑തീ । സു॒ദേ॒വമി॑ന്ദ്രേ॒ അ॒ശ്വിനാ॑ ॥
തേജോ॑ ന ച॒ക്ഷുര॑ക്ഷേ॒ധാഃ । ബ॒ർഹി॑ഷാ॒ ദധു॑രി॒ന്ദ്രിയം॑ ।
വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേ॒യസ്യ॑ വി॒യന്തു॑ യജ ॥
ദേ॒വീർ ദ്വാ॑രോ॒ അ॒ശ്വിനാ॑ । ഭി॒ഷജേ॑ന്ദ്രേ॒ സ॒രസ്വ॑തീ ।
പ്രാ॒ണം ന॑ വീ॒ര്യം॑ ന॒സി । ദ്വാ॑രോ॒ ദധു॑രി॒ന്ദ്രിയം॑ ।
വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേ॒യസ്യ॑ വി॒യന്തു॑ യജ ॥ 67 (10)

T.B.2.6.14.2

ദേ॒വീ ഉ॒ഷാ॑സാ॒വശി॑നാ॒ । ഭി॒ഷജേ॑ന്ദ്രേ॒ സ॒രസ്വ॑തീ ।
ബ॒ലം ന॑ വാ॒ചമാ॑സ്യേ॒ । ഉ॒ഷാ॑ദ്യാം॒ ദധു॑രി॒ന്ദ്രിയം॑ ।
വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേ॒യസ്യ॑ വി॒യന്തു॑ യജ ॥
ദേ॒വീ ജോ॑ഷ്ടീ॒ അ॒ശ്വിനാ॑ । സു॒ത്രാമേ॑ന്ദ്രേ॒ സ॒രസ്വ॑തീ ।
ശ്രോ॒ത്രം ന॑ കർണ॒യോർ യശഃ॑ । ജോ॑ഷ്ടീ॒ദ്യാം॒ ദധു॑രി॒ന്ദ്രിയം॑ ।
വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേ॒യസ്യ॑ വി॒യന്തു॑ യജ ॥ 68 (10)

T.B.2.6.14.3

ദേ॒വീ ഉ॒ർജാ॑ഹു॒തീ ദു॑ഷേ॒ സു॑ദു॒ഷേ॑ ।
പ॒യസേ॑ന്ദ്ര॒ഃ സ॒രസ്വ॑ത്യ॒ശ്വിനാ॑ ഭി॒ഷജാ॑വ॒ത ।
ശു॒ക്രം ന॑ ജ്യോതിഃ॒ സ്തന॑യോ॒രാഹു॑തീ॒ ധ॒ത്ത ഇ॒ന്ദ്രിയം॑ ।
വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേ॒യസ്യ॑ വി॒യന്തു॑ യജ ॥

ഭേവാ ഭേവാ॑നാം ഭി॒ഷജാ॑ । ഹോ॒താ॒രാവി॒ന്ദ്ര-മ॒ശിനാ॑ ।
 വ॒ഷ്ട്കാ॑രൈഃ സ॒രസ്വ॑തീ । തി॒ഷ്ഠി॒ം ന ഹൃ॑ദയേ മ॒തി॒ം ।
 ഹോ॒ത്യുഭ്യാം॑ ദധു॒രിന്ദ്രി॑യം ।
 വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യസ്യ വി॒യന്തു॑ യജ ॥ 69 (10)

T.B.2.6.14.4

ഭേ॒വീ-സ്തി॒സ്ര-സ്തി॒സ്രോ ഭേ॒വീഃ ।
 സ॒രസ്വ॑ത്യശ്ശി॒നാ ഭാ॒രതീ॑ധാ । ശൃ॒ഷ്ഠം ന മ॒ദ്ധ്യേ॒ നാഭ്യാം॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ദധു॒രിന്ദ്രി॑യം ।
 വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യസ്യ വി॒യന്തു॑ യജ ॥
 ഭേ॒വ ഇ॒ന്ദ്രോ ന॒രാശ്ഛ॑സഃ ।
 ത്രി॒വ॒രൂ॒മഃ സ॒രസ്വ॑ത്യാ ശ്ശി॒ഭ്യാമീ॑യതേ ര॒ഥഃ ।
 രേ॒തോ ന രൂ॒പമ॒മൃതം॑ ജ॒നിത്രം॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ത്വഷ്ടാ ദധി॒ന്ദ്രിയാ॑ണി ।
 വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യസ്യ വി॒യന്തു॑ യജ ॥ 70 (10)

T.B.2.6.14.5

ഭേ॒വ ഇ॒ന്ദ്രോ വ॒ന॒സ്സതിഃ॑ । ഹി॒രണ്യ॑പർണോ അ॒ശിഭ്യാം॑ ।
 സ॒രസ്വ॑ത്യാഃ സു॒പി॒പ്ലവഃ॑ । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ പ॒ച്യതേ॑ മധു॒ ।
 ഓജോ॑ ന ജൂ॒തിമൃ॑ഷഭോ ന ഭാ॒മം ।
 വ॒ന॒സ്സതി॑ർ നോ ദധി॒ന്ദ്രിയാ॑ണി ।
 വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യസ്യ വി॒യന്തു॑ യജ ॥

ദേ॒വം ബ॒ർഹി॒ർ വാ॒രിതീ॑നാം । അ॒ദ്ധ॒രേ സ്തീ॒ർണ-മ॒ശിഭ്യാ॑ം ॥
ഊ॒ർണമ്രദാഃ॑ സ॒രസ്വ॑ത്യാഃ । 71 (10)

T.B.2.6.14.6.

സ്യോ॒നമി॒ന്ദ്ര തേ॑ സ॒ദഃ ।

ഈ॒ശായൈ॑ മ॒ന്യുഃ രാജാ॑നം ബ॒ർഹി॒ഷാ ദധു॑രി॒ന്ദ്രിയം॑ ।
വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേയ॒സ്യ വി॑യന്തു॒ യജ॑ ॥

ദേ॒വോ അ॒ഗ്നിഃ സ്വി॑ഷ്ടകൃ॒ത് । ദേ॒വാൻ. യ॒ക്ഷദ്-യ॒ഥായ॑ഥം ।
ഹോ॒താ॒രാ-വി॒ന്ദ്രമ॒ശിനാ॑ ॥

വാ॒ചാ വാ॒ചഃ സ॒രസ്വ॑തീം । അ॒ഗ്നിഃ സോ॒മഃ സ്വി॑ഷ്ടകൃ॒ത് ।
സ്വി॑ഷ്ട ഇ॒ന്ദ്രഃ സു॒ത്രാമാ॑ സ॒വിതാ॑ വരു॒ണോ ഭി॒ഷക് ।

ഇ॒ഷ്ടോ ദേ॒വോ വ॒നസ്സ॑തിഃ ( ) । സ്വി॑ഷ്ടാ ദേ॒വാ ആ॒ജ്യപാഃ॑ ।

ഇ॒ഷ്ടോ അ॒ഗ്നിര॒ഗ്നിനാ॑ ॥ ഹോ॒താ ഹോ॒ത്രേ സ്വി॑ഷ്ടകൃ॒ത് ।

യശോ॑ ന ദധി॒ന്ദ്രിയം॑ । ഊ॒ർജമ॑പ॒ചിതി॑ സ്വ॒ധാം ।

വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേയ॒സ്യ വി॑യന്തു॒ യജ॑ ॥ 72 (16)

(ദാ॒രോ ദധു॑രി॒ന്ദ്രിയം॑ ധ്വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേയ॒സ്യ വി॑യന്തു॒

യജ॑ - ജോ॒ഷ്ടീഭ്യാ॑ം ദധു॑രി॒ന്ദ്രിയം॑ ധ്വ॒സുവ॑നേ॒

വസു॑ധേയ॒സ്യ വി॑യന്തു॒ യജ॑ - ഹോ॒ത്യഭ്യാ॑ം ദധു॑രി॒ന്ദ്രിയം॑

ധ്വ॒സുവ॑നേ॒ വസു॑ധേയ॒സ്യ വി॑യന്തു॒ യജേ॑ - നി॒യാണി॑

വസുവനേ വസുധേയസ്യ വിധന്തു യജ - സർസ്വത്യാ -
വനസ്സതിഃ ഷട്ച) (A14)

Special Korvai

(ദേവം ബർഹിർ ദേവീർ ദ്വാദോ ദേവീ ഉഷാസാവശിനാ
ദേവീ ജോഷ്ടീ ദേവീ ഊർജാഹുതീ ദേവാ ദേവാനാം
ഭിഷജാ വഷട്കാരൈർ ദേവീസ്തിസ്രസ്തിസോ ദേവീഃ
സർസ്വതീ ദേവ ഇന്ദ്രോ നരാശച്സോ ദേവ ഇന്ദ്രോ
വനസ്സതിർ ദേവം ബർഹിർ വാരിതീനാം ദേവോ അഗ്നിഃ
സിഷ്ടകൃദ് ദേവാൻ) ।

(സമിധാഗ്നിം ദേവം ബർഹിഃ സർസ്വത്യശിനാ
സർവം ഹിധന്തു । ദ്വാദസ്തിസ്രഃ സർവം വിധന്തു ।
അജ ഇന്ദ്രമോജോഗ്നിം പരഃ സർസ്വതീം ।
നക്തംപൂർവഃ സർസ്വതി । അന്യത്ര സർസ്വതീ ।
ഭിഷക് പൂർവം ദുഹ ഇന്ദ്രിയം । അന്യത്ര ദധുരിന്ദ്രിയം ।
സൗത്രാമണ്യാച് സുതാസുതീ । അഞ്ജന്ത്യയം യജമാനഃ)

2.6.15 അനുവാകം 15 - സൂക്തവാകപ്രേഷഃ

T.B.2.6.15.1

അഗ്നിമദ്യ ഹോതാരമവൃണീത ।

അയച് സുതാസുതീ യജമാനഃ । പചൻ പക്തീഃ ।

പചൻ പുരോഡാശാൻ | ഗൃഹ്ണൻ ഗ്രഹാൻ |
 ബദ്ധ്നശിഭ്യാം ഛാഗച്ഛ് സരസ്വതയാ ഇന്ദ്രായ |
 ബദ്ധ്നൻ സരസ്വതൈ മേഷ-മിന്ദ്രായാശിഭ്യാം |
 ബദ്ധ്നനിന്ദ്രായർഷഭ-മശിഭ്യച്ഛ് സരസ്വതൈ |
 സുപസ്ഥാ അഭ്യ ദേവോ വനസ്സതിരഭവത് |
 അശിഭ്യാം ഛാഗേന സരസ്വതയാ ഇന്ദ്രായ | **73 (10)**

T.B.2.6.15.2

സരസ്വതൈ മേഷേണൈന്ദ്രായാശിഭ്യാം |
 ഇന്ദ്രായർഷഭേണാശിഭ്യച്ഛ് സരസ്വതൈ |
 അക്ഷഃസ്താൻ മേദസ്തഃ പ്രതി പചതാഗ്രഭീഷുഃ |
 അവീവൃധന്ത ഗ്രഹൈഃ |
 അപാതാമശിനാ സരസ്വതീന്ദ്രഃ സുത്രാമാ വ്യത്രഹാ |
 സോമാൻമ-സുരാംണഃ |
 ഉപോ ഉക്ഥാമദാഃ ശൗദ്വിമദാ അദന് |
 അവീവൃധൻ താങ്ഗൃഷൈഃ |
 താമദ്യർഷ ആർഷേയർഷീണാം നപാദവൃണീത |
 അയച്ഛ് സുതാസുതീ യജമാനഃ ( ) |
 ബഹുഭ്യ ആസങ്ഗതേഭ്യഃ |
 ഏഷ മേ ദേവേഷു വസു വാര്യോ യക്ഷ്യത ഇതി |

താ യാ ദേവാ ദേവദാനാനൃദുഃ ।

താനൃസ്മാ ആ ച ശാസ്വ । ആ ച ഗുരസ്വ ।

ഇഷിതശ്ച ഹോതരസി ഭദ്രവാച്യായ പ്രേഷിതോ മാനുഷഃ ।

സൂക്തവാകായ സൂക്താ ബ്രൂഹി ॥ 74 (17) (ഇന്ദ്രായ -

യജമാനഃ സ്വപ്ത ച) (A15)

2.6.16 അനുവാകം 16 - പിതൃയജ്ഞയാജ്ഞാനുവാക്യാഃ

T.B.2.6.16.1

"ഉശന്തസ്ത്വാ ഹവാമഹ {14}", "ആ നോ അഗേ

സുകേതുനാ {15}" ।

"ത്വച്ഛ്വേസോമ മഹേ ഭഗം {16}", "ത്വച്ഛ്വേസോമ പ്രചികിതോ

മനീഷാ {17}" ।

"ത്വയാ ഹി നഃ പിതരഃ സോമ പൂർവേ {18}", "ത്വച്ഛ്വേസോമ

പിതൃഭിഃ സംഘിദാനഃ {19}" ।

"ബർഹിഷഭഃ പിതരഃ {20}", "ആഹം പിതൃൻ {21}" ।

"ഉപഹൂതാഃ പിതരോ {22}", "ഽഗ്നിഷ്വാത്താഃ പിതരഃ {23}" ॥

അഗ്നിഷ്വാത്താനൃതുമതോ ഹവാമഹേ ।

നരാശ്വസേ സോമപീഥം യ ആശുഃ ।

തേ നോ അർവന്തഃ സുഹവാ ഭവന്തു ।

ശം നോ ദവന്തു ദിപദേ ശം ചതുഷ്ഠദേ ॥

യേ അഗ്നിഷ്യാത്താ യേനഗ്നിഷ്യാത്താഃ । 75 (10)

T.B.2.6.16.2

അഹ്ഹോമുചഃ പിതരഃ സോമ്യാസഃ ।

പരേടവരേടമൃതാസോ ദവന്തഃ ।

അധിബ്രൂവന്തു തേ അവന്താസ്താൻ ॥

വാനുായൈ ദുഗ്ധേ ജുഷമാണാഃ കരംഭം ।

ഉദീരാണാ അവരേ പരേ ച ।

അഗ്നിഷ്യാത്താ ഗൃതുഭിഃ സംവിദാനാഃ ।

ഇന്ദ്രവന്തോ ഹവിരിദം ജുഷന്താം ॥

"യദഗ്നേ കവ്യവാഹന{24}, "ത്വമഗ്ന ഇഹിതോ

ജാതവേദഃ{25}" । "മാതലീകവൈഃ{26}" ॥

യേ താതൃപൂർ ദേവത്രാ ജേഹമാനാഃ ( ) ।

ഹോത്രാവ്യധഃ സ്തോമതഷ്ടാസോ അർകൈഃ ।

ആഗ്നേ യാഹി സുവിദത്രേഭി-രർവാങ് ।

സത്യൈഃ കവൈഃ പിതൃഭിർ-ഘർമസദ്ഭിഃ ॥

ഹവ്യവാഹമജരം പുരുപ്രിയം ।

അഗ്നിം ഘൃതേന ഹവിഷാ സപര്യന് ।

ഉപാസദം കവ്യവാഹം പിതൃണാം ।

സ നഃ പ്രജാം വീരവതീൗ സമൃദ്ധൗ || 76 (17)

(അനഗ്നിഷാത്താ - ജേഹമാനാഃ സപ്ത ച) (A16)

2.6.17 അനുവാകം 17 - ഐന്ദ്രോ പശൗ ഏകാദശ പ്രയാജാഃ

T.B.2.6.17.1

ഹോതാ യക്ഷദിധസ്തദേ । സമിധാനം മഹദ്യശഃ ।
 സുഷമിദ്ധം വരേണ്യം । അഗ്നിമിന്ദ്രം വയോധസം ।
 ഗായത്രീം ഛന്ദ ഇന്ദ്രിയം । ത്ര്യവിം ഗാം വയോ ദധത് ।
 വേതാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥ ഹോതാ യക്ഷപുചിവ്രതം ।
 തനുനപാത-മുദ്ഭിദം । യം ഗർഭ-മദിതിർ ദധേ । 77 (10)

T.B.2.6.17.2

ശുചിമിന്ദ്രം വയോധസം । ഉഷ്ണിഹം ഛന്ദ ഇന്ദ്രിയം ।
 ദിത്യവാഹം ഗാം വയോ ദധത് ।
 വേതാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥ ഹോതാ യക്ഷദീധേന്യം ।
 ഊഡിതം വൃത്രഹന്തം । ഇഡാഭി-രീഡ്യൗ സഹഃ ।
 സോമമിന്ദ്രം വയോധസം । അനുഷ്ടുഭം ഛന്ദ ഇന്ദ്രിയം ।
 ത്രിവത്സം ഗാം വയോ ദധത് । 78 (10)

T.B.2.6.17.3

വേതാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥
 ഹോതാ യക്ഷം സുബർഹിഷദം । പൃഷ്ണാന്ത-മമർത്യം ।
 സീദന്തം ബർഹിഷി പ്രിയേ । അമൃതേന്ദ്രം വയോധസം ।

ബൃഹതീം ഛന്ദ ഇന്ദ്രിയം । പഞ്ചാവിം ഗാം വയോ ദധത് ।
വേതാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥ ഹോതാ യക്ഷദ് വൃചസ്വതീഃ ।
സുപ്രായണാ ഋതാവ്യധഃ । 79 (10)

T.B.2.6.17.4

ദാരോ ദേവീർ. ഹിരണ്യയീഃ । ബ്രഹ്മണ ഇന്ദ്രം വയോധസം ।
പക്തിം ഛന്ദ ഇഹേന്ദ്രിയം । തുര്യവാഹം ഗാം വയോ ദധത് ।
വേതാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥ ഹോതാ യക്ഷദ്-സുപേശസേ ।
സുശിഷ്ഠേ ബൃഹതീ ഉദേ । നക്തോഷാസാ ന ദർശതേ ।
വിശ്വമിന്ദ്രം വയോധസം । ത്രിഷ്ടുഭം ഛന്ദ ഇന്ദ്രിയം । 80 (10)

T.B.2.6.17.5

പഷ്ടവാഹം ഗാം വയോ ദധത് ।
വേതാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥ ഹോതാ യക്ഷത് പ്രചേതസാ ।
ദേവാനാമുത്തമം യശഃ । ഹോതാരാ ദൈവ്യാ കവീ ।
സയുജേന്ദ്രം വയോധസം । ജഗതീം ഛന്ദ ഇഹേന്ദ്രിയം ।
അനധാഹം ഗാം വയോ ദധത് ।
വേതാജ്യസ്യ ഹോതർ യജ ॥
ഹോതാ യക്ഷത് പേശസ്വതീഃ । 81 (10)

T.B.2.6.17.6.

തിസ്രോ ദേവീർ. ഹിരണ്യയീഃ । ദാർതീർ-ബൃഹതീർ മഹീഃ ।
പതിമിന്ദ്രം വയോധസം । വിരാജം ഛന്ദ ഇഹേന്ദ്രിയം ।

യേ॒ന്നും ഗാ॒ം ന വ॒യോ ദധ॑ത് | വേ॒താജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ||
 ഹോ॒താ യക്ഷ॑മ് സു॒രേത॑സം | ത്വഷ്ടാ॑രം പു॒ഷ്ടിവ॑ർദ്ധനം |
 രൂ॒പാണി॑ ബി॒ദ്രതം॑ പൃ॒ഥക് |
 പു॒ഷ്ടിമി॑ന്ദ്രം ഹ്യേ॒ധസം॑ || 82 (10)

T.B.2.6.17.7

ദി॒പദം॑ ച॒ന്ദ ഇ॒ഹേന്ദ്രി॑യം | ഉ॒ക്ഷാ॑ണം ഗാ॒ം ന വ॒യോ ദധ॑ത് |
 വേ॒താജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ || ഹോ॒താ യക്ഷ॑ച॒തക്ര॑തും |
 ഹി॒രണ്യ॑പർണ-മു॒ക്ഥി॑നം | ര॒ശനാ॑ം ബി॒ദ്രതം॑ ഹ്യേ॒ധിം |
 ദഗ്ധി॑ന്ദ്രം ഹ്യേ॒ധസം॑ | ക॒കുഭം॑ ച॒ന്ദ ഇ॒ഹേന്ദ്രി॑യം |
 വ॒ശാം ഹ്യേ॒ഹതം॑ ഗാ॒ം ന വ॒യോ ദധ॑ത് |
 വേ॒താജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ ( ) ||
 ഹോ॒താ യക്ഷ॑മ്-സാ॒ഹാകൃ॑തീഃ |
 അ॒ഗ്നിം ഗൃ॑ഹപ॒തിം പൃ॒ഥക് | വരു॑ണം ഭേ॒ഷജം॑ ക॒വിം |
 ക്ഷ॒ത്രമി॑ന്ദ്രം ഹ്യേ॒ധസം॑ | അ॒തി॒ചന്ദ॑സം ച॒ന്ദ ഇ॒ന്ദ്രി॑യം |
 ബൃ॒ഹദ്യ॑ഷഭം ഗാ॒ം ഹ്യേ॒ധസം॑ |
 വേ॒താജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ || 83 (17)

(ദ॒ധേ - ദധ॑ദ് - ജ॒താവൃ॑ധ് - ഇ॒ന്ദ്രി॑യം - പേ॒ശ്വസാ॑തീർ -
 വ॒യോധ॑സം - ഹ്യേ॒താജ്യ॑സ്യ ഹോ॒തർ യജ॑ സ॒പ്ത ച॑)
 (A17)

Special Korvai

ഇ॒ഡ॒സ്തദേ॒ഃഗി॒ം ഗായ॑ത്രി॒ം ത്ര്യ॑വി॒ം ।

ശു॒ചി॒വ്ര॒തഃ ശു॒ചി॒മു॒ഷ്ണി॑ഹം ദി॒ത്യു॒വാഹം॑ ।

ഇ॒ഘ്നേ॒ന്യഃ സോ॑മ-മ॒നു॒ഷ്ടു॑ഭം ത്രി॒വ॒ദ്സം ।

സു॒ബ॒ർഹി॒ഷദ॑മ॒മൃതേ॑ന്ദ്രം ബൃ॒ഹതീ॑ പഞ്ചാ॒വിം ।

വൃ॒ച॒സ്വതീഃ॑ സു॒പ്രായ॑ണാ ദാ॒രോ ബ്ര॑ഹ്മാ॒ണഃ

പാ॒ങ്ക്തി॑മി॒ഹ തു॑ര്യ॒വാഹം॑ ।

സു॒പേ॒ശസേ॑ വി॒ശ്വമി॑ന്ദ്രം ത്രി॒ഷ്ടു॑ഭം പ॒ഷ്ടു॒വാഹം॑ ।

പ്ര॒ചേ॒തസാ॑ സ॒യുജേ॑ന്ദ്രം ജഗ॑തീമി॒ഹാന॑ധാഹം ।

പേ॒ശസ്വതീ॑സ്തി॒സ്തോ ഭാ॑രതീഃ പതി॒ം ഘ്വി॑രാജ॒മി॒ഹ

ധേ॒നും ന ।

സു॒രേ॒തസം॑ ത്വ॒ഷ്ടാ॒രം പു॒ഷ്ടിം ദി॒പദ॑മി॒ഹോക്ഷാ॑ണം ന ।

ശ॒തക്ര॑തും ഭഗ॑മി॒ന്ദ്രം ക॒കുഭ॑മി॒ഹ വ॒ശാം ഘ്വേ॑ഹതം ഗാം ന ।

സ്വാ॒ഹാകൃ॑തീഃ ക॒ഷത്ര॑മതി॒ച്ഛന്ദ॑സം ബൃ॒ഹദ്യു॑ഷഭം

ഗാം ഘ്വേ॑യഃ ।

ഇ॒ന്ദ്രി॒യമൃ॑ഷി॒വസു॑ന॒വദ॑ശേഹേ॒ന്ദ്രി॒യമൃ॑ഷ്ണ॒നവ॑ ദശ

ഗാം ന വ॒യോ ദധ॑മ് സർവ॑വേതു ।

2.6.18 അനുവാകം 18 - ഐന്ദ്രോ പശൗ പ്രയാജയാജ്യം

T.B.2.6.18.1

സമിദ്ധോ അഗ്നിഃ സമിധാ॑ । സുഷമിദ്ധോ വരേണ്യഃ॑ ।
 ഗായത്രീ ചന്ദ്ര ഇന്ദ്രിയം॑ । ത്ര്യവിർ ഗൗർ വയോ ദധുഃ॑ ॥
 തന്നുനപാ-ച്ഛുചിപ്രതഃ॑ । തന്നുനപാച്ഛ (തന്നുപാച്ഛ) സരസ്വതീ ।
 ഉഷ്ണിക്ചന്ദ്ര ഇന്ദ്രിയം॑ । ദിത്യവാഡ് ഗൗർ വയോ ദധുഃ॑ ॥
 ഇഡാദിരഗ്നിരീഡ്യഃ॑ । സോമോ ദേവോ അമർത്യഃ॑ । **84 (10)**

T.B.2.6.18.2

അനുഷ്ടുപ്ചന്ദ്ര ഇന്ദ്രിയം॑ । ത്രിവത്സോ ഗൗർ വയോ ദധുഃ॑ ॥
 സുബർഹിരഗ്നിഃ പുഷ്ണാൻ॑ । സ്തീർണബർഹി-രമർത്യഃ॑ ।
 ബൃഹതീ ചന്ദ്ര ഇന്ദ്രിയം॑ । പഞ്ചാവിർ ഗൗർ വയോ ദധുഃ॑ ॥
 ദുരോ ദേവീർ ദിശോ മഹീഃ॑ । ബ്രഹ്മാ ദേവോ ബൃഹസ്സതിഃ॑ ।
 പക്തി ശ്ലൻ ഇഹേന്ദ്രിയം॑ ।
 തുര്യവാഡ് ഗൗർ വയോ ദധുഃ॑ ॥ **85 (10)**

T.B.2.6.18.3

ഉഷേ യഹീ സുപേശസാ॑ । വിശോ ദേവാ അമർത്യഃ॑ ।
 ത്രിഷ്ടുപ് ചന്ദ്ര ഇന്ദ്രിയം॑ । പശുവാദ് ഗൗർ വയോ ദധുഃ॑ ॥
 ദൈവ്യാ ഹോതാരാ ദിഷജാ॑ । ഇന്ദ്രേണ സയുജാ യുജാ ।
 ജഗതീ ചന്ദ്ര ഇഹേന്ദ്രിയം॑ । അനഡ്യാൻ-ഗൗർ വയോ ദധുഃ॑ ॥
 തിസ്ര ഇഡാ സരസ്വതീ । ഭാരതീ മരുതോ വിശഃ॑ । **86 (10)**

T.B.2.6.18.4

വിരാട്ഛന്ദ ഇഹേന്ദ്രിയം । ധേനുർ ഗൗർ ന വയോ ദധുഃ ॥

ത്വഷ്ടാ തുരീപോ അദ്ഭുതഃ । ഇന്ദ്രാഗ്നീ പുഷ്ടിവർദ്ധനാ ।

ദിപാച്ഛന്ദ ഇഹേന്ദ്രിയം । ഉക്ഷാ ഗൗർ ന വയോ ദധുഃ ॥

ശമിതാ നോ വനസ്സതിഃ । സവിതാ പ്രസുവൻ ഭഗം ।

കകുച്ഛന്ദ ഇഹേന്ദ്രിയം ।

വശാ വേഹദ് ഗൗർ ന വയോ ദധുഃ ( ) ॥

സ്വാഹാ യജ്ഞം വരുണഃ । സുകുഷ്ത്രോ ഭേഷജം കരത് ।

അതി ശുന്ദാ ശുന്ദ ഇന്ദ്രിയം ।

ബൃഹദ്യുഷഭോ ഗൗർ വയോ ദധുഃ ॥ 87 (14)

(അമർത്യ - സൂര്യവാധ് ഗൗർവയോ ദധുർ - വിശോ -

വശാ വേഹദ്ഗൗർ ന വയോ ദധുശ്ചതാരി ച) (A18)

2.6.19 അനുവാകം 19 - ഐന്ദ്രോ പശൗ വപാദീനാം

യജ്യാനുവാക്യാഃ

T.B.2.6.19.1

വസന്തേനർതൂനാ ദേവാഃ । വസവസ്രിപൃതാ സ്തുതം ।

രഥന്തരേണ തേജസാ । ഹവിരിന്ദ്രേ വയോ ദധുഃ ॥

ഗ്രീഷ്മേണ ദേവാ ഋതൂനാ । രുദ്രാഃ പഞ്ചദശേ സ്തുതം ।

ബൃഹതാ യശസാ ബലം । ഹവിരിന്ദ്രേ വയോ ദധുഃ ॥

വ॒ർഷാ॑ഭി॒ർ. ഋ॒ത॒നാ॑ഽഭി॒ത്യാഃ॑ ।

സ്തോ॑മേ॒ സ॒പ്ത॒ഭശേ॑ സ്തൂ॒തം । 88 (10)

T.B.2.6.19.2

വൈ॒രു॒പേ॑ണ॒ വി॒ശൗ॑ജ്ഞാ । ഹ॒വി॒രി॒ന്ദ്രേ॒ വ॒യോ॑ ദധുഃ ॥

ശാ॒രദേ॑നർത്ഥു॒നാ ദേ॒വാഃ । ഏ॒ക॒വി॒ശ്വ॒ശ ഋ॒ഭവഃ॑ സ്തൂ॒തം ।

വൈ॒രാജേ॑ന॒ ശ്രി॒യാ ശ്രി॒യം । ഹ॒വി॒രി॒ന്ദ്രേ॒ വ॒യോ॑ ദധുഃ ॥

ഹേ॒മന്തേ॑നർത്ഥു॒നാ ദേ॒വാഃ । മ॒രുത॑സ്ത്രി॒ണവേ॑ സ്തൂ॒തം ।

ബ॒ലേന॑ ശ॒ക്വരീഃ॑ സ॒ഹഃ । ഹ॒വി॒രി॒ന്ദ്രേ॒ വ॒യോ॑ ദധുഃ ( ) ॥

ശൈ॒ശി॒രേണ॑ർത്ഥു॒നാ ദേ॒വാഃ ।

ത്ര॒യ॒സ്ത്രി॒ശ്ശേ॑ മൃ॒തൗ സ്തൂ॒തം । സ॒ത്യേന॑ രേ॒വതീഃ॑ ക്ഷ॒ത്രം ।

ഹ॒വി॒രി॒ന്ദ്രേ॒ വ॒യോ॑ ദധുഃ ॥ 89 (14)

(സ്തോ॑മേ॒ സ॒പ്ത॒ഭശേ॑ സ്തൂ॒തൗ - സഹോ॑ ഹ॒വി॒രി॒ന്ദ്രേ॒ വ॒യോ॑
ദധു॑ശ്ച॒ത്വരി॑ ച) (A19)

Special Korvai

(വ॒സന്തേ॑ന॒ ഗ്രീ॒ഷ്മേ॑ണ॒ വ॒ർഷാ॑ഭിഃ॒ ശാ॒രദേ॑ന॒ ഹേ॒മന്തേ॑ന॒
ശൈ॒ശി॒രേണ॑ ഷട്)

2.6.20 അനുവാകം 20 - ഐന്ദ്രോ പശൗ അനുയാജാനാം
മൈത്രാവരിണപ്രഷാഃ

T.B.2.6.20.1

ദേ॒വം ബ॒ർഹി॒രി॒ന്ദ്രം ഹ്യ॑യോ॒ധ॒സം । ദേ॒വം ദേ॒വമ॑വർദ്ധയത് ।
ഗായ॒ത്രിയാ॑ ച॒ന്ദസേ॑ന്ദ്രിയം । തേ॒ജ ഇ॒ന്ദ്രേ വ॒യോ ദധാ॑ത് ।
വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യ॒സ്യ വേ॒തു യ॒ജ ॥
ദേ॒വീർ ദാ॒രോ ദേ॒വമി॑ന്ദ്രം ഹ്യ॑യോ॒ധ॒സം ।
ദേ॒വീർ ദേ॒വമ॑വർദ്ധയത് । ഉ॒ഷ്ണി॒ഹാ ച॒ന്ദസേ॑ന്ദ്രിയം ।
പ്രാ॒ണമി॑ന്ദ്രേ വ॒യോ ദധാ॑ത് ।
വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യ॒സ്യ വി॒യന്തു॑ യ॒ജ ॥ 90 (10)

T.B.2.6.20.2

ദേ॒വീ ദേ॒വം ഹ്യ॑യോ॒ധ॒സം । ഉ॒ഷേ ഇ॒ന്ദ്രമ॑വർദ്ധതാം ।
അ॒നു॒ഷ്ടുഭാ॑ ച॒ന്ദസേ॑ന്ദ്രിയം । വാ॒ചമി॑ന്ദ്രേ വ॒യോ ദധാ॑ത് ।
വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യ॒സ്യ വീ॒താം യ॒ജ ॥
ദേ॒വീ ജോ॒ഷ്ടീ ദേ॒വമി॑ന്ദ്രം ഹ്യ॑യോ॒ധ॒സം ।
ദേ॒വീ ദേ॒വമ॑വർദ്ധതാം । ബൃ॒ഹ॒ത്യാ ച॒ന്ദസേ॑ന്ദ്രിയം ।
ശ്രോ॒ത്രമി॑ന്ദ്രേ വ॒യോ ദധാ॑ത് ।
വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യ॒സ്യ വീ॒താം യ॒ജ ॥ 91 (10)

T.B.2.6.20.3

ദേ॒വീ ഉ॒ർജാ॑ഹു॒തീ ദേ॒വമി॑ന്ദ്രം ഹ്യ॑യോ॒ധ॒സം ।
ദേ॒വീ ദേ॒വമ॑വർദ്ധതാം । പ॒ർത്വ്യാ ച॒ന്ദസേ॑ന്ദ്രിയം ।

ശുക്രമിത്രേ വയോ ദധത് |
 വസുവനേ വസുധേയസ്യ വീതാം യജ ||
 ദേവാ ദൈവ്യാ ഹോതാരാ ദേവമിന്ദ്രം വയോധസം |
 ദേവാ ദേവമവർദ്ധതാം | ത്രിഷ്ടുഭാ ഛന്ദസേന്ദ്രിയം |
 തിഷ്ഠിമിത്രേ വയോ ദധത് |
 വസുവനേ വസുധേയസ്യ വീതാം യജ || 92 (10)

T.B.2.6.20.4

ദേവീ-സുതൃസ-സുസ്രോ ദേവീർ വയോധസം |
 പതിമിന്ദ്ര- മവർദ്ധയന് | ജഗത്യാ ഛന്ദസേന്ദ്രിയം |
 ബലമിത്രേ വയോ ദധത് |
 വസുവനേ വസുധേയസ്യ വിയന്തു യജ ||
 ദേവോ നരാശ്വസോ ദേവമിന്ദ്രം വയോധസം |
 ദേവോ ദേവമവർദ്ധയത് | വിരാജാ ഛന്ദസേന്ദ്രിയം |
 രേത ഇന്ദ്രേ വയോ ദധത് |
 വസുവനേ വസുധേയസ്യ വേതു യജ || 93 (10)

T.B.2.6.20.5

ദേവോ വനസ്സതിർ-ദേവമിന്ദ്രം വയോധസം |
 ദേവോ ദേവമവർദ്ധയത് | ദിപദാ ഛന്ദസേന്ദ്രിയം |
 ഭഗമിത്രേ വയോ ദധത് |
 വസുവനേ വസുധേയസ്യ വേതു യജ ||

ദേ॒വം ബ॒ർഹി॒ർ വാ॒രിതീ॑നാം ദേ॒വമി॑ന്ദ്രം ഹ്യയോധ॑സം ।

ദേ॒വോ ദേ॒വമ॑വർദ്ധ॒യത് | ക॒കുഭാ॑ ഛ॒ന്ദസേ॑ന്ദ്രിയം ।

യശ॑ ഇ॒ന്ദ്രേ വ॒യോ ദ॒ധത് |

വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യസ്യ വേ॒തു യ॑ജ ( ) ॥

ദേ॒വോ അ॒ഗ്നിഃ സ്വി॑ഷ്ടകൃ॒ദ്-ദേ॒വമി॑ന്ദ്രം ഹ്യയോധ॑സം ।

ദേ॒വോ ദേ॒വമ॑വർദ്ധ॒യത് | അ॒തി॒ച്ഛ॒ന്ദസാ॑ ഛ॒ന്ദസേ॑ന്ദ്രിയം ।

ക്ഷ॒ത്രമി॑ന്ദ്രേ വ॒യോ ദ॒ധത് |

വ॒സുവ॑നേ വ॒സുധേ॑യസ്യ വേ॒തു യ॑ജ ॥ 94 (15)

(വിയ॑ന്തു യ॑ജ - വീ॒താം യ॑ജ - വീ॒താം യ॑ജ - വേ॒തു യ॑ജ
- വേ॒തു യ॑ജ പ॒ഞ്ച ച॑) (A20)

Special Korvai

(ദേ॒വം ബ॒ർഹി॒ർ ഗായ॑ത്രിയാ॒ തേജഃ॑ ।

ദേ॒വീർദ്ധാ॑ര ഉ॒ഷ്ണി॒ഹാ പ്രാ॑ണം ।

ദേ॒വീ ദേ॒വമു॒ഷേ അ॑നു॒ഷ്ടുഭാ॒ വാച॑ം ।

ദേ॒വീ ജോ॒ഷ്ടീ ബൃ॑ഹ॒ത്യാ ശ്രോ॑ത്രം ।

ദേ॒വീ ഊ॒ർജാ॑ഹു॒തീ പ॑ക്ത്യാ ശു॒ക്രം ।

ദേ॒വാ ദൈ॒വ്യാ ഹോ॑താ॒രാ ത്രി॒ഷ്ടുഭാ॒ തിഷ്ഠി॑ം ।

ദേ॒വീസ്തി॒സ്രസ്തി॒സോ ദേ॒വീഃ പ॒തിം ജഗ॑ത്യാ ബ॒ലം ।

ദേ॒വോ നരാ॑ശ॒ഃസോ വി॒രാജാ॑ രേ॒തഃ ।

ദേ॒വോ വ॒നസ്സ॑തിർ ദി॒പദാ॑ ഭഗം ।

ദേ॒വം ബ॒ർഹി॒ർ വാ॑രി॒തീനാ॑ം ക॒കുഭാ॑ യശഃ ।

ദേ॒വോ അ॒ഗ്നിഃ സി॑ഷ്ട॒കൃദതി॑ച്ഛ॒ന്ദസാ॑ ക്ഷ॒ത്രം ।

വേ॒തു വി॒യന്തു॑ ച॒തുർ വീ॑താമേ॒കോ വി॒യന്തു॑ ച॒തുർവേ॑തു ।

അ॒വർദ്ധ॑യദ॒വർദ്ധ॑യഃ ശ്ച॒തുർവർദ്ധ॑താമേ॒കോ ഽവർദ്ധ॑യഃ

ശ്ച॒തുർവർദ്ധ॑യത് ।)

Prapaataka Korvai with starting Words of 1 to 20 Anuvaakams :-

(സ്വാദ്വീം ത്വാ - സോമഃ - സുരാവന്തഃ - സീസേന-
 മിത്രോഽസി - യദ് ദേവാ - ഹോതാ യക്ഷമ് സമിയേന്ദ്രഃ -
 സമിദ്ധ ഇന്ദ്ര - ആചർഷണിപ്രാ - ദേവം ബർഹിരിന്ദ്രഃ
 സുദേവഃ - ഹോതാ യക്ഷമ് സമിയാഽഗ്നിഃ - സമിദ്ധോ
 അഗ്നിർശമിനാ - ശമിനാ ഹവിരിന്ദ്രിയം - ദേവം ബർഹിഃ
 സരസ്വ - തൃഗ്വിമ - ദ്യോശന്തോ - ഹോതാ
 യക്ഷദിധസ്തദേ - സമിദ്ധോ അഗ്നിഃ സമിയാ - വസന്തേന
 - ദേവം ബർഹിരിന്ദ്രം വയോധസം വിഴുശതിഃ)

Korvai with starting Words of 1, 11, 21 Series of dasanis :-

(സ്വാദ്വീം ത്വാഽ - മീ മദന്ത പിതരഃ - സാമ്രാജ്യായ - പുതം
 പവിത്രേണേ വാജ്യ - മുഷാസാനക്താ - ബദരൈ -
 രധാതാമശിനാ - ദേവ ഇന്ദ്രോ വനസ്തതിഃ - പശുവാഹം
 ഗാം - ദേവീ ദേവം വയോധസം ചതുർനവതിഃ)

First and Last Word 2nd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(സ്വാദ്വീന്ത്വാ - വേതു യജ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ
 ദിതീയാഷ്ടകേ ഷഷ്ഠഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

=====

Details of Dasini & Vaakyams for

Ashtakam 2 Prapaatakam 6 (TB 2.6)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	5	55
Anuvakam 2	3	38
Anuvakam 3	5	55
Anuvakam 4	6	64
Anuvakam 5	8	82
Anuvakam 6	5	53
Anuvakam 7	6	62
Anuvakam 8	4	44
Anuvakam 9	1	14
Anuvakam 10	6	66
Anuvakam 11	10	105
Anuvakam 12	4	48
Anuvakam 13	3	36
Anuvakam 14	6	66
Anuvakam 15	2	27
Anuvakam 16	2	27
Anuvakam 17	7	77
Anuvakam 18	4	44
Anuvakam 19	2	24
Anuvakam 20	5	55
Total →	94	1042

Appendix (of expansions)

T.B.2.6.3.4 "അഗ്ന ആയുഷ്ഠി പവസേ {3}" "അഗ്ന പവസ്യ {4}"

അഗ്ന ആയുഷ്ഠി പവസ്യ ആ സുവോർജമിഷം ച നഃ ।
ആരേ ബാധസ്യ ദുഷ്ടനാം ॥ {3}

അഗ്നേ പവസ്യ സ്വപാ അസ്മൈ വർചഃ സുവീര്യം ।

ദധത് പോഷ്യ രയിം മയി ॥ {4}

(Appearing in T.S.1.3.14.8)

T.B.2.6.3.4 "പവമാനഃ സുവർജനഃ {5}"

"പുനന്തു മാ ദേവജനാഃ {6}"

പവമാനഃ സുവർജനഃ । പവിത്രേണ വിചർഷണിഃ ।

യഃ പോതാ സ പുനാതു മാ ॥ {5}

പുനന്തു മാ ദേവജനാഃ । പുനന്തു മന വോ ധിയാ ।

പുനന്തു വിശ്വ ആയവഃ ॥ {6} (Both appearing in T.B.1.4.8.1)

T.B.2.6.3.4 "ജാതവേദഃ പവിത്രവദ് {7}"

"യത്തേ പവിത്രമർചിഷി {8}" ।

ജാതവേദഃ പവിത്രവത് । പവിത്രേണ പുനാഹി മാ ।

ശുക്രേണ ദേവ ദീദ്യത് । അഗ്നേ ക്രത്വാ ക്രതുശ്ചരനു ॥ {7}

യത്തേ പവിത്ര-മർചിഷി । അഗ്നേ വിതതമന്തരാ ।

ബ്രഹ്മ തേന പുനീമഹേ ॥ {8} (Both appearing in T.B.1.4.8.2)

T.B.2.6.3.4 "ഉഭാഭ്യാം ദേവ സവിതർ{9}"

"വൈശ്വദേവീ പുനതീ{10}" ।

ഉഭാഭ്യാം ദേവ സവിതഃ । പവിത്രേണ സവേന ച ।

ഇദം ബ്രഹ്മ പുനീമഹേ ॥ {9}

വൈശ്വദേവീ പുനതീ ദേവ്യാഗാത് ।

യസ്യൈ ബഹീ-സ്തനുവോ വിതപൃഷ്ടാഃ ।

തയാ മദന്തഃ സധമാദ്യേഷു ।

വയം സ്യാമ പതയോ രയിണാം ॥ {10}

(Both appearing in T.B.1.4.8.2)

T.B.2.6.9.1 "ആചർഷണിപ്രാ{11}"

ആചർഷണിപ്രാ വൃഷഭോ ജനാനാം ।

രാജാ കൃഷ്ണീനാം പുരുഹൂത ഇന്ദ്രഃ ।

സ്തുതഃ ശ്രവസ്യന്നവസോപമദ്രിക് ।

യുക്താ ഹരീ വൃഷണാ ധ്യാഹൃർവാങ് ॥ {11}

(Appearing in T.B.2.4.3.11)

T.B.2.6.9.1 "വിവേഷ യന്മാ {12}"

വിവേഷ യന്മാ ധിഷണാ ജ്ജാന സുഖൈവ പുരാ
പാര്യാദിന്ദ്ര മഹഃ ।

അഹ്സോ യത്ര പീപരദ്യമാ നോ നാവേവ യാന്ത മുദയേ
ഹവന്തേ ॥ {12} (Appearing in T.S.1.6.12.3)

T.B.2.6.9.1 "തച് സഭ്രീചീഃ {13}"

തച് സഭ്രീചീരുതയോ വൃഷ്ണിയാനി ।

പൗഢസ്യാനി നിയുതഃ സശ്ചുരിന്ദ്രം ।

സമുദ്രം ന സിന്ധവ ഉക്ഥശുഷാഃ ।

ഉരുവ്യചസംഗിര ആവിശന്തി ॥ {13}

(Appearing in T.B.2.4.5.2)

T.B.2.6.16.1 "ഉശന്തസ്ത്വാ ഹവാമഹ {14}"

ഉശന്തസ്ത്വാ ഹവാമഹ ഉശന്തഃ സമിധീമഹി ।

ഉശന്നുശത ആ വഹ പിതൃൻ ഹവിഷേ അത്തവേ ॥ {14}

(Appearing in T.S. 2.6.12.1)

T.B.2.6.16.1 "ആ നോ അഗേ സുകേതുനാ{15}"

"ത്വച്ഛ്വേം മഹേ ഭഗം{16}"

ആ നോ അഗേ സുകേതുനാ । രയിം വിശായുപോഷസം ।
മാർധീകം ധേഹി ജീവസേ ॥ {15}

ത്വച്ഛ്വേം മഹേ ഭഗം । താം യൂൻ ജതായതേ ।
ദക്ഷം ദധാസി ജീവസേ ॥ {16} (Both appearing in T.B.2.4.5.3)

T.B.2.6.16.1 "ത്വച്ഛ്വേം പ്രചികിതോ മനീഷാ {17}" ,

"ത്വയാ ഹി നഃ പിതരഃ സോമ പൂർവേ {18}"

ത്വച്ഛ്വേം പ്രചികിതോ മനീഷാ ത്വച്ഛ്വേം രജിഷ്ഠമനു നേഷി
പൻമാം ।

തവ പ്രണീതീ പിതരോ ന ഇന്ദോ ദേവേഷു രത്നമ ഭജന്ത
ധീരാഃ ॥ {17}

ത്വയാ ഹി നഃ പിതരഃ സോമ പൂർവേ കർമാണി ചക്രൂഃ
പവമാന ധീരാഃ ।

വന്യാനവാതഃ പരിധീച്ഛ്വേം രപോർണു വീരേഭിരശ്ശൈർമഘവാ
ഭവാ നഃ ॥ {18}

(Both appearing in T.S.2.6.12.1)

T.B.2.6.16.1 "താപ് സോമ പിതൃഭിഃ സംവിദാനഃ{19}"

താപ് സോമ പിതൃഭിഃ സംവിദാനോസനു ദ്യാവാപൃഥിവീ
ആ തതൻമ ।

തസ്മൈ ത ഇനോ ഹവിഷാ വിധേമ വയഃ സ്യാമ പതയോ
രയീണാം ॥ {19} (Appearing in T.S.2.6.12.2)

T.B.2.6.16.1 "ബർഹിഷദഃ പിതര {20}",

"ആഹം പിതൃൻ {21}", "ഉപഹൂതാഃ പിതരോ{22}"

ബർഹിഷദഃ പിതര ഊത്യർവാഗിമാ വോ ഹവ്യാ ചക്യമാ
ജുഷധാം ।

ത ആ ഗതാഽവസാ ശം തമേനാമാസുഭ്യച്ഛ
ശം യോരരപോ ദധാത ॥ {20}

(Appearing in T.S.2.6.12.2)

ആഹം പിതൃൻമ് സുവിദത്രാപ് അവിമ്സി നപാതം ച
വിക്രമണം ച വിഷ്ണോഃ ।

ബർഹിഷദോ യേ സ്വധയാ സുതസ്യ ഭജന്ത പിതാസു
ഇഹാഽഽ ഗമിഷ്യാഃ ॥ {21}

(Appearing in T.S.2.6.12.3)

ഉപഹൂതാഃ പിതരഃ സോമ്യോസോ ബർഹിഷ്യേഷു നിധിഷു
പ്രിയേഷു ।

ത ആ ഗമന്തു ത ഇഹ ശ്രുവന്തധി ബ്രുവന്തു
തേ അവന്തസ്മാൻ || {22} (Appearing in T.S.2.6.12.3)

T.B.2.6.16.1 "അഗ്നിഷ്യാത്താഃ പിതരഃ{23}"

അഗ്നിഷ്യാത്താഃ പിതരഃ ഏഹ ഗച്ഛത സദഃ സദഃ സദത
സുപ്രണീതയഃ ।

അത്താ ഹവീഷി പ്രയതാനി ബർഹിഷ്യമാ രയിഷ്
സർവവീരം ദധാതന || {23}

(Appearing in T.S.2.6.12.2)

T.B.2.6.16.2 "യദഗ്നേ കവ്യവാഹന{24},

"ത്വമഗ്ന ഇഹ്വിതോ ജാതവേദഃ{25}", "മാതലീകവൈഃ{26}"

യദഗ്നേ കവ്യവാഹന പിതൃൻ യക്ഷ്യതാവ്യധഃ ।

പ്ര ച ഹവ്യാനി വക്ഷ്യസി ദേവേഭ്യശ്ച പിതൃഭ്യ ആ || {24}

ത്വമഗ്ന ഇഹ്വിതോ ജാതവേദോഽവാധ്വവ്യാനി

സുരഭീണി കൃതാ ।

പ്രാദാഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വധയാ തേ അക്ഷന്നധി താം ദേവ

പ്രയതാ ഹവീഷി । {25}

മാതലീ കവൈര്യമോ അങ്ഗീരോഭി രബൃഹസ്മതിർ

ഋകാഭിർ വാവ്യധാനഃ ।

യാഘ്ര॑ ദേ॒വാ വാ॑വൃ॒ധുര്യേ॑ ച ദേ॒വാൻമ॑ സ്വാ॒ഹാഽനേ॒
സ്വ॒ധയാ॑ഽനേ॒ മദ॑ന്തി || {26}

(The above 3 appearing in T.S.2.6.12.5)

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
 ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ । ഹരിഃ ഓം ॥

2.7 ദിതീയാഷ്ടകേ സ്വപ്നഃ പ്രപാഠകഃ - സവാ ഏകാഹവിശേഷഃ

2.7.1 അനുവാകം - ബൃഹസ്സതിസ്വഃ

T.B.2.7.1.1

ത്രിവൃഥ്-സോമോ ഭവതി । ബ്രഹ്മവർചസം വൈ ത്രിവൃത് ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവാവരുന്ധേ ॥

അഗ്നിഷ്ടോമഃ സോമോ ഭവതി ।

ബ്രഹ്മവർചസം വാ അഗ്നിഷ്ടോമഃ ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവാവ-രുന്ധേ ॥ രഥന്തരഃ സാമ ഭവതി ।

ബ്രഹ്മവർചസം വൈ രഥന്തരം ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവാവരുന്ധേ ॥

പരിസ്രജീ ഹോതാ ഭവതി । 1 (10)

T.B.2.7.1.2

അരുണോ മിർമിര സ്ത്രിശുക്രഃ ।

ഏതദ് വൈ ബ്രഹ്മവർചസസ്യ രൂപം ।

രൂപേണൈവ ബ്രഹ്മവർചസമവരുന്ധേ ॥

ബൃഹസ്സതി-രകാമയത ദേവാനാം പുരോധാം ഗച്ഛേയമിതി ।

സ ഏതം ബൃഹസ്സതിസ്വ-മപശ്യത് । തമാഹരത് ।

തേനായജത | തതോ വൈ സ ദേവാനാം പുരോധാ-മഗച്ഛത് |
 യഃ പുരോധാകാമഃ സ്യാത് |

സ ബൃഹസ്പതിസവേന യജേത | 2 (10)

T.B.2.7.1.3

പുരോധാമേവ ഗച്ഛതി ||

തസ്യ പ്രാതസ്സവനേ സന്നേഷു നാരാശുസേഷു |

ഏകാദശ ദക്ഷിണാ നീയന്തേ |

ഏകാദശ മാദ്ധ്യന്തിനേ സവനേ സന്നേഷു നാരാശുസേഷു |

ഏകാദശ തൃതീയസവനേ സന്നേഷു നാരാശുസേഷു |

ത്രയസ്ത്രിശ്ശമ്-സംപദ്യന്തേ | ത്രയസ്ത്രിശ്ശദ് വൈ ദേവതാഃ |

ദേവതാ ഏവാവരുന്ധേ || അശ്വ-ശ്ചതുസ്ത്രിശ്ശഃ |

പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ | 3 (10)

T.B.2.7.1.4

പ്രാജാപതി-ശ്ചതുസ്ത്രിശ്ശോ ദേവതാനാം |

യാവതീരേവ ദേവതാഃ | താ ഏവാവരുന്ധേ ||

കൃഷ്ണാജിനേ ടഭിഷിഞ്ചതി |

ബ്രഹ്മണോ വാ ഏതദ്-രൂപം | യത് കൃഷ്ണാജിനം |

ബ്രഹ്മവർചസേനൈവൈനച്ഛ സമർദ്ധയതി ||

ആജ്യേ॑നാദി॒ഷിഞ്ച॑തി । തേജോ॑ വാ ആജ്യം॑ ।

തേജ॑ ഏ॒വാസി॑ൻ ദധാതി ( ) ॥ 4 (10)

(ഹോതാ॑ ഭവതി - യജേത - വാ അശോ॑ - ദധാതി) (A1)

2.7.2 അനുവാകം - വൈശ്വസവഃ

T.B.2.7.2.1

യദാഗ്നേ॑യോ ഭവ॑തി । അഗ്നി॑മുഖാ॒ ഹ്യുദ്ധിഃ॑ ॥

അഥ॑ യത് പൗ॒ഷ്ഠഃ॑ । പു॒ഷ്ടീർ വൈ പു॒ഷാ ।

പു॒ഷ്ടീർ-വൈശ്വ॑സ്യ । പു॒ഷ്ടീമേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥

പ്ര॒സ॒വായ॑ സാവി॒ത്രഃ ॥ അഥ॑ യത് ത്വാ॒ഷ്ടഃ॑ ।

ത്വാ॒ഷ്ടാ ഹി രൂ॒പാണി॑ വി॒കരോ॑തി ॥

നിർവ॑രുണ॒ത്വായ॑ വാരു॒ണഃ । 5 (10)

T.B.2.7.2.2

അഥോ॑ യ ഏ॒വ ക॒ശ്ച സ॑ൻമ്സു॒യതേ॑ । സ ഹി വാ॑രു॒ണഃ ॥

അഥ॑ യദ് വൈ॒ശ്വദേ॒വഃ । വൈ॒ശ്വദേ॒വോ ഹി വൈ॒ശ്വഃ ॥

അഥ॑ യൻ മാ॒രുതഃ॑ । മാ॒രുതോ॑ ഹി വൈ॒ശ്വഃ ॥

സ॒പ്തൈ॑താനി॒ ഹവീ॑ഷി ഭവ॒ന്തി । സ॒പ്തഗ്ണാ॑ വൈ മ॒രുതഃ॑ ॥

പൃ॒ശ്ണിഃ പ॒ഷ്ടൗഹീ॑ മാ॒രുതാ॑ലഭ്യതേ ।

വി॒ഡ്ധാ മ॒രുതഃ॑ ( ) ॥

വിശ॑ ഏ॒വൈതൻ-മ॒ദ്ധ്യതോ॑ദി॒ഷിച്യ॑തേ ।

തസ്മാ॑ദ് വാ ഏ॒ഷ വി॒ശഃ പ്രി॒യഃ ।

വിശോ ഹി മദ്ധ്യതോദിഷിച്യതേ ॥

ഋഷഭചർമേദ്ധ്യദിഷിഞ്ചതി । സ ഹി പ്രജനയിതാ ॥

ദധ്നോദിഷിഞ്ചതി । ഊർഗാ അന്നാദ്യം ദധി ।

ഊർജൈവൈന-മന്നാദ്യേന സമർദ്ധയതി ॥ 6 (18)

(വാരുണോ - വിധൈ മരുതോഽഷ്ടൗ ച) (A2)

2.7.3 അനുവാകം 3 - ബ്രാഹ്മണസവഃ

T.B.2.7.3.1

യദാഗ്നേയോ ഭവതി । ആഗ്നേയോ വൈ ബ്രാഹ്മണഃ ॥

അഥ യഥ് സൗമ്യഃ । സൗമ്യോ ഹി ബ്രാഹ്മണഃ ॥

പ്രസവായൈവ സാവിത്രഃ ॥ അഥ യദ് ബാർഹസ്പത്യഃ ।

ഏതദ്വൈ ബ്രാഹ്മണസ്യ വാക്പതീയം ॥

അഥ യദഗ്നീഷോമീയഃ । ആഗ്നേയോ വൈ ബ്രാഹ്മണഃ ।

തൗ യദാ സങ്ഗച്ഛേതേ । 7 (10)

T.B.2.7.3.2

അഥ വീര്യാവത്തരോ ഭവതി ॥ അഥ യഥ് സാരസ്വതഃ ।

ഏതദ്ധി പ്രത്യക്ഷം ബ്രാഹ്മണസ്യ വാക്പതീയം ॥

നിർവരുണതായൈവ വാരുണഃ ।

അഥോ യ ഏവ കശ്ച സന്മിസ്മയതേ । സ ഹി വാരുണഃ ॥

അഥ യദ് ദ്യാവാപൃഥിവ്യഃ । ഇന്ദ്രോ വൃത്രായ വജ്രമുദയച്ഛത് ।

തം ദ്യാവാപൃഥ്വിവീ നാനമന്യേതാം ।

തമേതേനൈവ ഭാഗധേയേനാ-നമന്യേതാം । 8 (10)

T.B.2.7.3.3

വജ്രസ്യ വാ ഏഷോഽനുമാനായ ।

അനുമാതവജ്രഃ സൂയാതാ ഇതി ॥

അഷ്ടാവേതാനി ഹവിഷ്വി ഭവന്തി ।

അഷ്ടാക്ഷരാ ഗായത്രി । ഗായത്രി ബ്രഹ്മവർചസം ।

ഗായത്രിയൈവ ബ്രഹ്മവർചസമവരുന്ധേ ॥

ഹിരണ്യേന ഘൃത-മുതപുനാതി । തേജസ ഏവ രൂപേ ॥

കൃഷ്ണാജിനേഽഭിഷിഞ്ചതി ।

ബ്രഹ്മണോ വാ ഏതദ്യുഷ്ടാമയോ രൂപം ( ) ।

യത് കൃഷ്ണാജിനം ।

ബ്രഹ്മണൈവൈന-മ്യുഷ്ടാമയോ-രദ്ധ്യഭിഷിഞ്ചതി ॥

ഘൃതേനാ-ഭിഷിഞ്ചതി ।

തഥാ വീര്യാവത്തരോ ഭവതി ॥ 9 (14)

(സങ്ഗച്ഛേതേ - ഭാഗധേയേനാനമന്യേതാഴ് - രൂപം

ചതാരി ച) (A3)

2.7.4 അനുവാകം 4 - സോമസവഃ

T.B.2.7.4.1

ന വൈ സോമേന സോമസ്യ സവോഽസ്തി | ഹതോ ഹ്യേഷഃ |
 അഭിഷുതോ ഹ്യേഷഃ | ന ഹി ഹതഃ സൂയതേ |
 സൗമീച് സൂതവശാമാലഭതേ | സോമോ വൈ രേതോധാഃ |
 രേത ഏവ തദ്-ദധാതി || സൗമ്യർചാ ടഭിഷിഞ്ചതി |
 രേതോധാ ഹ്യേഷാ | രേതഃ സോമഃ ( ) |
 രേത ഏവാസ്മിൻ ദധാതി ||
 യത് കിഞ്ച രാജസൂയമൂതേ സോമം | തഥ് സർവം ഭവതി ||
 അഷാഢം യുഥ്സു പൃതനാസു പപ്രീം |
 സുവർഷാമഹ്ണാം വൃജനസ്യ ഗോപാം |
 ഭരേഷുജാച് സൂക്ഷിതിച് സൂശ്രവസം |
 ജയന്തം താമനു മദേമ സോമ || 10 (17)

(രേതഃ സോമഃ സപ്ത ച) (A4)

2.7.5 അനുവാകം 5 - പൃഥ്വിസവഃ

T.B.2.7.5.1

യോ വൈ സോമേന സൂയതേ | സ ദേവസവഃ |
 യഃ പശൂനാ സൂയതേ | സ ദേവസവഃ | യ ഇഷ്ട്വാ സൂയതേ |
 സ മനുഷ്യസവഃ | ഏതം വൈ പൃഥ്യേ ദേവാഃ പ്രായച്ഛന് |
 തതോ വൈ സോഽപ്യാരണ്യാനാം പശൂനാ-മസൂയത |

യാവതീഃ കിയതീശ്വ പ്രജാ വാചം വേദന്തി ।

താസാഽ സർവാസാഽ സൂയതേ । 11 (10)

T.B.2.7.5.2

യ ഏതേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥

നാരാശഽസ്യർചാ ഭിഷിഞ്ചതി ।

മനുഷ്യാ വൈ നാരാശഽസഃ । നിഹനുത്യ വാവൈതത് ।

അമാഭിഷിഞ്ചതി ॥

യത് കിഞ്ച രാജസൂയ-മനുത്തരവേദീകം ।

തഥ് സർവം ഭവതി ॥ യേ മേ പഞ്ചാശതം ദദുഃ ।

അശ്വാനാഽ സധസ്തൂതിഃ ( ) । ദ്യുമദഗ്നേ മഹി ശ്രവഃ ।

ബൃഹത് കൃധി മഘോനാം ।

നൃവദമൃത നൃണാം ॥ 12 (13)

(സൂയതേ - സധസ്തൂതിസ്തൃണീ ച) (A5)

2.7.6 അനുവാകം 6 - ഗോസവഃ

T.B.2.7.6.1

ഏഷ ഗോസവഃ । ഷട്ത്രിശ്ശ ഉക്ഥ്യോ ബൃഹദ്സാമാ ।

പവമാനേ കണ്വരഥന്തരം ഭവതി ॥ യോ വൈ വാജപേയഃ ।

സ സമ്രാട്സവഃ । യോ രാജസൂയഃ । സ വരുണസവഃ ।

പ്രജാപതിഃ സ്വാരാജ്യം പരമേഷ്ഠീ । സ്വാരാജ്യം ഗൗരേവ ॥

ഗൗരിവ ഭവതി । 13 (10)

T.B.2.7.6.2

യ ഏതേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥
 ഉദേ ബൃഹദ്ദർശനതരേ ഭവതഃ । തദ്ധി സ്വാരാജ്യം ॥
 അയുതം ദക്ഷിണാഃ । തദ്ധി സ്വാരാജ്യം ॥
 പ്രതിധൃഷ്ടാ ദിഷിഞ്ചതി । തദ്ധി സ്വാരാജ്യം ॥
 അനുദ്ധതേ വേദൈ ദക്ഷിണത ആഹവനീയസ്യ ബൃഹതഃ
 സ്തോത്രം പ്രത്യദിഷിഞ്ചതി ।
 ഇയം വാവ രഥന്തരം । 14 (10)

T.B.2.7.6.3

അസൗ ബൃഹത് ।
 അനയോരേവൈന-മനന്തർഹിത-മദിഷിഞ്ചതി ॥
 പശുസ്തോമോ വാ ഏഷഃ । തേന ഗോസവഃ ।
 ഷട്ത്രിശഃ സർവഃ ॥ രേവജ്ജാതഃ സഹസാ വൃദ്ധഃ ।
 ക്ഷത്രാണാം ക്ഷത്രഭൃത്തമോ വയോധാഃ ।
 മഹാൻ മഹിത്വേ തസ്തദാനഃ । ക്ഷത്രേ രാശ്ട്രേ ച ജാഗൃഹി ।
 പ്രജാപതേസ്താ പരമേഷ്ഠിനഃ സ്വാരാജ്യേനാദിഷിഞ്ചാ-
 മീത്യാഹ ( ) ॥
 സ്വാരാജ്യ-മേവൈനം ഗമയതി ॥ 15 (11)
 (ഇവ ഭവതി - രഥന്തര - മാഹൈകം ച) (A6)

2.7.7 അനുവാകം 7 - ഓദനസവമന്ത്രാഃ

T.B.2.7.7.1

സി॒ഽഹേ॑ വ്യാ॒ശ്രു ഉ॒ത യാ॑ പൃ॒ദാകൗ॑ ।
 തി॒ഷി॒രഗ്നൗ॑ ബ്രാ॒ഹ്മണേ॑ സൂ॒ര്യേ യാ॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്രം ധീ॑ ഭേ॒വീ സു॒ഭഗാ॑ ജ॒ജാ॒ന ।
 സാ॒ ന ആ॒ഗൻ വർ॑ച॒സാ സം॑വി॒ദാനാ॑ ॥
 യാ രാ॒ജന്യേ॑ ദു॒ന്ധവാ॑യതായാം ।
 അ॒ശ്വസ്യ॑ ക്ര॒ന്ത്യേ പു॒രുഷ॑സ്യ മായൗ ।
 ഇ॒ന്ദ്രം ധീ॑ ഭേ॒വീ സു॒ഭഗാ॑ ജ॒ജാ॒ന ।
 സാ॒ ന ആ॒ഗൻ വർ॑ച॒സാ സം॑വി॒ദാനാ॑ ॥
 യാ ഹ॒സ്തിനി॑ ദ്വീ॒പിനി॑ യാ ഹി॒രണ്യേ॑ ।
 തി॒ഷി-രശോ॑ഷു പു॒രുഷേ॑ഷു ഗോ॒ഷു । 16 (10)

T.B.2.7.7.2

ഇ॒ന്ദ്രം ധീ॑ ഭേ॒വീ സു॒ഭഗാ॑ ജ॒ജാ॒ന ।
 സാ॒ ന ആ॒ഗൻ വർ॑ച॒സാ സം॑വി॒ദാനാ॑ ॥
 രഥേ॑ അ॒ക്ഷേഷു॑ വൃ॒ഷഭ॑സ്യ വാ॒ജേ॑ ।
 വാ॒തേ പർ॑ജന്യേ॑ വരു॒ണസ്യ॑ ശു॒ഷ്ണേ॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്രം ധീ॑ ഭേ॒വീ സു॒ഭഗാ॑ ജ॒ജാ॒ന ।
 സാ॒ ന ആ॒ഗൻ വർ॑ച॒സാ സം॑വി॒ദാനാ॑ ॥
 രാ॒ധസി॑ വി॒രാധ॑സി । സ॒മ്രാധ॑സി സ്വ॒രാധ॑സി ॥

ഇന്ദ്രായ ത്വാ തേജസ്വതേ തേജസ്വന്തഃ ശ്രീണാമി ।

ഇന്ദ്രായ ത്വാജസ്വത ഓജസ്വന്തഃ ശ്രീണാമി । 17 (10)

T.B.2.7.7.3

ഇന്ദ്രായ ത്വാ പയസ്വതേ പയസ്വന്തഃ ശ്രീണാമി ।

ഇന്ദ്രായ ത്വാഽഽയുഷ്വത ആയുഷ്വന്തഃ ശ്രീണാമി ॥

തേജോഽസി । തത് തേ പ്രയച്ഛാമി । തേജസ്വാദന്ത്യു മേ മുഖം ।

തേജസ്വച്ഛിരോ അന്ത്യു മേ । തേജസ്വാൻ. വിശ്വതഃ പ്രത്യങ് ।

തേജസാ സംപിപൃഗ്ധി മാ ॥ ഓജോഽസി ।

തത് തേ പ്രയച്ഛാമി । 18 (10)

T.B.2.7.7.4

ഓജസ്വാദന്ത്യു മേ മുഖം । ഓജസ്വച്ഛിരോ അന്ത്യു മേ ।

ഓജസ്വാൻ. വിശ്വതഃ പ്രത്യങ് । ഓജസാ സംപിപൃഗ്ധി മാ ॥

പയോഽസി । തത്തേ പ്രയച്ഛാമി । പയസ്വാദന്ത്യു മേ മുഖം ।

പയസ്വച്ഛിരോ അന്ത്യു മേ । പയസ്വാൻ. വിശ്വതഃ പ്രത്യങ് ।

പയസാ സംപിപൃഗ്ധി മാ ॥ 19 (10)

T.B.2.7.7.5

ആയുരസി । തത് തേ പ്രയച്ഛാമി । ആയുഷ്വാദന്ത്യു മേ മുഖം ।

ആയുഷ്വച്ഛിരോ അന്ത്യു മേ । ആയുഷ്വാൻ. വിശ്വതഃ പ്രത്യങ് ।

ആയുഷാ സംപിപൃഗ്ധി മാ ॥

ഇമമഗ്ന ആയുഷേ വർച്സേ കൃധി ।

പ്രിയച്ഛേ രേതോ വരുണ സോമ രാജന് ।
 മാതേവാസ്മാ അദിതേ ശർമ്മ യച്ഛേ ।
 വിശ്വേ ദേവാ ജരദന്ധിർ യഥാസത് ॥ 20 (10)

T.B.2.7.7.6

ആയുരസി വിശ്വായുരസി ।
 സർവായുരസി സർവമായുരസി ॥
 യതോ വാതോ മനോ ജവാഃ । യതഃ ക്ഷരന്തി സിന്ധവഃ ।
 താസാം ത്വാ സർവാസാച്ഛേ രൂചാ ।
 അദിഷിഞ്ചാമി വർചസാ ॥ സമുദ്ര ഇവാസി ഗൃഹ്ണാ ॥
 സോമ ഇവാസ്യദാഭ്യഃ । അഗ്നിരിവ വിശ്വതഃ പ്രത്യങ് ।
 സൂര്യ ഇവ ജ്യോതിഷാ വിഭ്യഃ ॥ 21 (10)

T.B.2.7.7.7

അപാം യോ ദ്രവണേ രസഃ । തമഹമസ്മാ ആമുഷ്ടായണായ ।
 തേജസേ ബ്രഹ്മവർചസായ ഗൃഹ്ണാമി ।
 അപാം യേ ഊർമ്മൗ രസഃ । തമഹമസ്മാ ആമുഷ്ടായണായ ।
 ഓജസേ വീര്യായ ഗൃഹ്ണാമി ।
 അപാം യോ മദ്ധ്യതോ രസഃ ।
 തമഹമസ്മാ ആമുഷ്ടായണായ ।
 പുഷ്പൈ പ്രജനനായ ഗൃഹ്ണാമി ।

അപാം യോ യജ്ഞിയോ രസഃ ( ) ।

തമഹമസ്മാ ആമുഷ്ടായണായ ।

ആയുഷേ ദീർഘായുതായ ഗൃഹ്ണാമി ॥ 22 (12)

(ഗോഷ് - വോജ്സ്വന്തഃ ശ്രീണാ - മ്യോജോഽസി തത്തേ
പ്രയച്ഛാമി - പയസാ സംപിപൃഗ്ധി മാ - സദ് - വിഭൂർ -
യജ്ഞിയോ രസോ ദേ ച) (A7)

2.7.8 അനുവാകം 8 - ഓദനസവഗതാ സ്ഥാരോഹണമന്ത്രാഃ

T.B.2.7.8.1

അഭിപ്രേഹി വീരയസ്വ । ഉഗ്രശ്ചേത്താ സപത്തഹാ ॥

ആതിഷ്ട മിത്രവർദ്ധനഃ । തുഭ്യം ദേവാ അധിബ്രവന് ॥

"അങ്ക്ൗ നൃങ്ക്വാവദിത{27}"

"ആതിഷ്ട വൃത്രഹൻ-രഥം{28}" ॥

ആതിഷ്ഠന്തം പരി വിശേ അഭൂഷന് ।

ശ്രിയം വസാനശ്ചരതി സ്വരോചാഃ ।

മഹത്-തദസ്മാസുരസ്യ നാമ ।

ആ വിശ്വരൂപോ അമൃതാനി തസ്ഥൗ ॥

അനു ത്വേന്ദ്രോ മദതാനു ബൃഹസ്സതിഃ । 23 (10)

T.B.2.7.8.2

അനു സോമോ അന്വഗ്നിരാവീത് ।

അനു ത്വാ വിശേ ദേവാ അവന്തു ।

അനു സ്വ രാജാനോ യ ഉതാഭിഷിക്താഃ ॥
 അനു താ മിത്രാവരുണാവിഹാവതം ।
 അനു ദ്യാവാപൃഥിവീ വിശ്വശംഭു ।
 സൂര്യോ അഹോഭിരനു താഽവതു ।
 ചന്ദ്രമാ നക്ഷത്രൈരനു താഽവതു ॥
 ദ്യാൗഷ്വ താ പൃഥിവീ ച പ്രചേതസാ ।
 ശുക്രോ ബൃഹദ്-ദക്ഷിണാ താ പിപർതു ।
 അനു സ്വധാ ചികിതാഽ സോമോ അഗ്നിഃ ( ) ।
 ആഽയം പൃണക്തു രജസീ ഉപസ്ഥം ॥ 24 (11)

(ബൃഹസ്പതിഃ - സോമോ അഗ്നിരേകം ച) (A8)

2.7.9 അനുവാകം 9 - ഓദനസവഃ

T.B.2.7.9.1

പ്രജാപതിഃ പ്രജാ അസൃജത ।
 താ അസ്മാമ്-സൃഷ്ടാഃ പരാചീരായന് ।
 സ ഏതം പ്രജാപതിരോദന-മപശ്യത് ।
 സോഽന്നം ഭൂതോഽതിഷ്ഠത് । താ അന്യത്രാന്നാദ്യ-മവിത്താ ।
 പ്രജാപതിം പ്രജാ ഉപാവർത്തത ।
 അന്നമേവൈനം ഭൂതം പശ്യന്തീഃ പ്രജാ ഉപാവർത്തന്തേ ।

യ ഏതേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥

സർവാണുനാനി ഭവന്തി । 25 (10)

T.B.2.7.9.2

സർവേ പുരുഷാഃ । സർവാണ്യുവാന്നാനൃവരുന്ധേ ।
 സർവാൻ പുരുഷാൻ ॥ രാധസി വിരാധസീത്യാഹ ।
 സ്വാരാജ്യമേവൈനം ഗമയതി ॥ യദ്ധിരണ്യം ദദാതി ।
 തേജസ്തേനാവരുന്ധേ । യത്തിസ്യധനം । വീര്യം തേന ।
 യദശ്വാം । 26 (10)

T.B.2.7.9.3

പുഷ്ടിം തേന । യത്-കമണ്ഡലും । ആയുഷ്ഠേന ॥
 യദ്ധിരണ്യമാബദ്ധ്നാതി । ജ്യോതിർ വൈ ഹിരണ്യം ।
 ജ്യോതിരേവാസിൻ-ദധാതി ।
 അഥോ തേജോ വൈ ഹിരണ്യം । തേജ ഏവാത്മൻ ധത്തേ ॥
 യദോദനം പ്രാശ്ഠാതി । ഏതദേവ സർവമവരുധ്യ । 27 (10)

T.B.2.7.9.4

തദസിൻ-നേകധാധാത് ॥ രോഹിണ്യാം കാര്യഃ ।
 യദ്ബ്രഹ്മണ ഏവ രോഹിണീ । തസ്മാദേവ ।
 അഥോ വർഷൈവൈനച്ഛ് സമാനാനാം കരോതി ॥
 ഉദ്യതാ സൂര്യേണ കാര്യഃ ।
 ഉദ്യന്തം വാ ഏതച്ഛ് സർവാഃ പ്രജാഃ പ്രതിനന്ദന്തി ॥

ദി॒ദ്യു॒ക്ഷേ॒ണ്യോ॑ ദ॒ർശ॒നീ॒യോ॑ ദ॒വതി॑ ।

യ ഏ॒വം ഘോ॑ഭ ॥ ബ്ര॒ഹ്മ॒വാ॒ദി॒നോ॑ വ॒ദന്തി॑ । 28 (10)

T.B.2.7.9.5

അ॒വേ॒ത്യോ॒ഽവ॒ദ്യു॒മാ(3)॑ നാ(3) ഇ॒തി॑ ।

യദ്-ദ॒ർഭ॒പു॒ണ്ണീ॒ലൈഃ॑ പ॒വയ॑തി । തഥ് സ്വി॒ദേ॒വാ॒വൈ॑തി ।

തന്നാ॒വൈ॑തി ॥ ത്രി॒ഭിഃ॑ പ॒വയ॑തി । ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॒കാഃ॑ ।

ഏ॒ഭി॒രേ॒വെ॒നം ഘോ॑ഭൈഃ പ॒വയ॑തി ।

അ॒ഥോ॑ അ॒പാം ഘാ॑ ഏ॒തത് തേ॒ജോ॑ വ॒ർചഃ॑ ।

യദ്-ദ॒ർഭാഃ॑ । യദ്-ദ॒ർഭ॒പു॒ണ്ണീ॒ലൈഃ॑ പ॒വയ॑തി ( ) ।

അ॒പാ॒മേ॒വെ॒നം തേ॒ജ॒സാ॑ വ॒ർച॒സാ॒ഽഭി॑ഷി॒ഞ്ച॑തി ॥ 29 (11)

(ഭ॒വ - ന്യു॒ഷ്ടാ - മ॒വ॒രു॒ദ്ധ്യ - വ॒ദന്തി॑ - ദ॒ർഭാ॑ യദ്

ദ॒ർഭ॒പു॒ണ്ണീ॒ലൈഃ॑ പ॒വയ॑ത്യേ॒കം ച) (A9)

2.7.10 അനുവാകം 10 - പഞ്ചശാരദീയവിധിഃ

T.B.2.7.10.1

പ്ര॒ജാ॒പ॒തി॒ര॒കാ॒മ॒യ॒ത ബ॒ഹോ॑ർ ഭൂ॒യാൻമ॑-സ്യാ॒മി॒തി॑ ।

സ ഏ॒തം പ॒ഞ്ച॒ശാ॒രദീ॑യ-മ॒പശ്യ॑ത് । തമാ॒ഹ॒രത്॑ ।

തേ॒നായ॑ജ॒ത । തതോ॑ വൈ സ ബ॒ഹോ॑ർ ഭൂ॒യാ-ന॑ഭ॒വത്॑ ।

യഃ കാ॒മ॒യേ॒ത ബ॒ഹോ॑ർ ഭൂ॒യാൻമ॑-സ്യാ॒മി॒തി॑ ।

സ പ॒ഞ്ച॒ശാ॒രദീ॑യേ॒ന യ॑ജേ॒ത ।

ബ॒ഹോ॒രേ॒വ ഭൂ॒യാൻ ഭ॒വതി॑ ॥

മരു॒ഥ് സ്തോ॒മോ വാ ഏ॒ഷഃ ।

മരു॒തോ ഹി ദേ॒വാനാ॑ം ഭൂ॒യിഷ്ടാഃ॑ ॥ 30 (10)

T.B.2.7.10.2

ബ॒ഹുർ ദ॒വതി॑ । യ ഏ॒തേന॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॒ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ ॥

പ॒ഞ്ചശാ॒രദീ॒യോ ദ॒വതി॑ । പ॒ഞ്ച വാ॒ ഗൃ॒തവഃ॑ സ॒ംവത്സ॑രഃ ।

ഗൃ॒തൃഷ്ടേ॒വ സ॒ംവത്സ॑രേ പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി ।

അ॒ഥോ പ॒ഞ്ചാക്ഷ॑രാ പ॒ക്ഷ്തിഃ॑ । പാ॒ക്ഷ്തോ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।

യ॒ജ്ഞമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ॥ സ॒പ്തദ॑ശഃ സ്തോ॒മാ നാ॑തിയന്തി ( ) ।

സ॒പ്തദ॑ശഃ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ । പ്ര॒ജാപ॑തേരാ॒ഹ്വൈ ॥ 31 (12)

(ഭൂ॒യിഷ്ടാ - യ॒ന്തി ദേ॒വ ച) (A10)

2.7.11 അനുവാകം 11 - പഞ്ചശാരദീയഗതപശുവിധിഃ

T.B.2.7.11.1

അ॒ഗസ്തോ॑ മരു॒ദ്ഭ്യ ഉ॒ക്ഷ്ണഃ പ്രൗ॑ക്ഷത് । താ॒നിന്ദ്ര॑ ആ॒ദ॒ത്ത ।

ത ഏ॒നം വ॒ജ്ര-മു॒ദ്യത്യാഭ്യാ॑യന്ത ।

താ॒നഗ॑സ്തൃ-ശൈ॒വേന്ദ്ര॑ശ്ച ക॒യാശു॑ഭീ॒യേനാ॑ശമയതാം ।

താ॒ന്താ॒ന്താ-നു॑പാഹയത ।

യത് ക॒യാശു॑ഭീ॒യം ദ॒വതി॑ ശാ॒ന്തൈ ॥

തസ്മാ॑ദേ॒ത ഐ॒ന്ദ്രാ മാ॒രുതാ॑ ഉ॒ക്ഷാ॑ണ്ഃ സ॒വനീ॑യാ ദ॒വന്തി॑ ।

ത്ര॒യഃ പ്ര॒ഥമേ॑ഹ॒ന്നാല॑ഭ്യന്തേ । ഏ॒വം ദി॒തീയേ॑ ।

ഏ॒വം തൃ॒തീയേ॑ । 32 (10)

T.B.2.7.11.2

ഏ॒വം ച॒തുർത്ഥേ॑ । പ॒ഞ്ചാ॑ത്തമേ॒ഹ॒ന്നാല॑ഭ്യന്തേ ।
 വർ॑ഷി॒ഷ്ടമി॑വ ഹേ॒ത്യു॒തദ॑ഹഃ ॥ വർ॑ഷി॒ഷ്ടഃ സ॒മാ॒ന്നാ॒നാം ഭ॑വതി ।
 യ ഏ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ ॥
 സ്വാ॒രാജ്യം॑ വാ ഏ॒ഷ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।
 ഏ॒തേന॑ വാ ഏ॒കയാ॑വാ കാ॒ന്ദമഃ॑ സ്വാ॒രാജ്യം॑-മഗ॒ച്ഛത് ॥
 സ്വാ॒രാജ്യം॑ ഗ॒ച്ഛതി॑ । യ ഏ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ । **33 (10)**

T.B.2.7.11.3

യ ഉ॑ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ ॥ മാ॒രുതോ॑ വാ ഏ॒ഷ സ്തോ॑മഃ ।
 ഏ॒തേന॑ വൈ മാ॒രുതോ॑ ദേ॒വാനാം॑ ഭൂ॒യിഷ്ടാ॑ അ॒ഭവ॑ന് ।
 ഭൂ॒യിഷ്ടഃ॑ സ॒മാ॒ന്നാ॒നാം ഭ॑വതി । യ ഏ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 യ ഉ॑ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ ॥
 പ॒ഞ്ചശാ॑രദീ॒യോ വാ॑ ഏ॒ഷ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।
 ആ പ॒ഞ്ചമാ॑ത്-പു॒രുഷാ॑ദ॒ന്നമ॑ത്തി । യ ഏ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 യ ഉ॑ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ ( ) ॥ സ॒പ്തദ॑ശം സ്തോ॒മാ നാ॑തി॒യന്തി॑ ।
 സ॒പ്തദ॑ശഃ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ । പ്ര॒ജാപ॑തേ॒രേവ॑ നൈ॒തി ॥ **34 (13)**
 (തൃ॒തീയേ॑ - ഗ॒ച്ഛതി॑ യ ഏ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ - ട॒ത്തി യ ഏ॒തേന॑
 യ॒ജ്ഞേ॑ യ ഉ॑ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ (തൃ॒തീണി॑ ച) (A11)

Special Korvai

(അഗസ്ത്യഃ സ്വാരാജ്യം മാരുതഃ പഞ്ചശാരദീയോ വാ
ഏഷ യജ്ഞഃ സ്തപ്തശം പ്രജാപതേരേവ നൈതി)

2.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷ്ടുഭാഗേ ഗ്രഹാണാം

പുരോരുചഃ

T.B.2.7.12.1

അസ്യാജരാസോ ദമാ മരിത്രാഃ ।
അർചദ്ധുമാസോ അഗ്നയഃ പാവകാഃ ।
ശിചീചയഃ ശാത്രാസോ ഭൂരണ്യവഃ ।
വനർഷഭോ വായവോ ന സോമാഃ ॥
യജാ നോ മിത്രാവരുണാ । യജാ ദേവാഃ ഋതം ബ്രഹ്മത് ।
അഗ്നേ യക്ഷി സ്വം ദമം ॥ അശ്വിനാ പിബതഃ സുതം ।
ദീദ്യഗ്നീ ശുചിവ്രതാ । ഋതൂനാ യജ്ഞവാഹസാ ॥ 35 (10)

T.B.2.7.12.2

ദേവിരുപേ ചരതഃ സ്വർത്ഥേ ।
അന്യാന്യാ വർത്ഥ-മുപധാപയേതേ ।
ഹരിരന്യസ്യാം ദവതി സ്വധാവാനർ ।
ശുക്രോ അന്യസ്യാം ദദൃശേ സുവർചഃ ॥
പൂർവാപരം ചരതോ മായയേതൗ ।
ശിശു ക്രീഡന്തൗ പരിയാതോ അദ്ധാരം ।

വി॒ശ്വാ॑നൃ॒ന്യോ ഭു॒വനാ॑ഭി॒ച്ഛേ ।
 ജ॒തൃന॑ന്യോ വി॒ദധ॑ജ്ജായതേ പു॒നഃ ॥
 ത്രീ॒ണി ശ॒താ ത്രീ॑ഷ॒ഹസ്രാ॑-ണ്യു॒ഗ്നിം ।
 ത്രി॒ശ്ശു ദേ॒വാ ന॒വ ചാ॑സ॒പര്യ॑ന് । 36 (10)

T.B.2.7.12.3

ഓ॒ക്ഷൻ-ഘൃ॑തൈ-രാ॒സൃണൻ-ബ॒ർഹി॑ർസൈ ।
 ആ॒ദി॒ദ്ധോ॒താരം॑ നൃ॒ഷാദ॑യന്ത ॥ അ॒ഗ്നിനാ॑ഗ്നിഃ സ॒മീദ്ധ്യ॑തേ ।
 ക॒വിർ-ഗൃ॑ഹ॒പതി॑ർ യു॒വാ । ഹ॒വൃവാ॑ഡ്-ജു॒ഹ്വാ॑സ്യഃ ॥
 അ॒ഗ്നിർ-ദേ॒വാനാ॑ം ജാ॒രം । പൃ॒തദ॑ക്ഷഃ ക॒വിക്ര॑ത്യഃ ।
 ദേ॒വോ ദേ॒വേഭി॑രാഗ॒മത് ॥
 അ॒ഗ്നിശ്രീ॑യോ മ॒രുതോ॑ വി॒ശ്വകൃ॑ഷ്ടയഃ ।
 ആ ത്വേ॒ഷമു॑ഗ്ര॒മവ॑ ഇ॒മഹേ॑ വ॒യം । 37 (10)

T.B.2.7.12.4

തേ സ്വാ॒നിനോ॑ രു॒ദ്രിയാ॑ വ॒ർഷ॒നിർണി॑ജഃ ।
 സി॒ശ്വാ ന ഹേ॑ഷ॒ക്രത॑വഃ സു॒ദാന॑വഃ ॥
 യദു॒ത്തമേ॑ മ॒രുതോ॑ മ॒ദ്ധ്യമേ॑ വാ ।
 യദാ॑വ॒മേ സു॒ഭഗാ॑സോ ദി॒വിഷു॑ ।
 ത॒തോ നോ॑ രു॒ദ്രാ ഉ॒ത വാ॑സ॒ന്യസ്യ॑ ।
 അ॒ഗ്നേ വി॒ത്താ॑ദ്ധ॒വിഷോ॑ യദ്യ॒ജാമഃ॑ ॥

ഈ॒ഡേ॑ അ॒ഗ്നിഃ॑ സ്വ॒വ॒സം നമോ॑ഭിഃ ।

ഇ॒ഹ പ്ര॒സപ്തോ॑ വി॒ച॒യത്കൃ॑തം നഃ ।

ര॒ഥൈരി॒വ പ്ര॒ഭരേ॑ വാ॒ജയ॑ദ്ഭിഃ ।

പ്ര॒ഭക്ഷി॑ണിൻ-മ॒രുതാഃ॑ സ്തോ॒മമൃ॑ദ്ധ്യാം ॥ 38 (10)

T.B.2.7.12.5

ശ്രു॒ധി ശ്രു॑ത॒കർണ॑ വ॒ഹ്നിഭിഃ॑ । ദേ॒വൈര॑ഗ്നേ സ॒യാവ॑ഭിഃ ।

ആ॒സീദ॑ന്തു ബ॒ർഹി॑ഷി । മി॒ത്രോ വ॑രു॒ണോ അ॒ര്യ॒മാ ।

പ്രാ॒തർയാ॑വാ॒ണോ അ॒ദ്ധാരം॑ ॥

വി॒ശ്വേഷാ॑-മ॒ദിതി॑ർ-യ॒ജ്ഞിയാ॑നാം ।

വി॒ശ്വേഷാ॑-മ॒തിമി॑ർ-മാ॒നുഷാ॑ണാം ।

അ॒ഗ്നിർ-ദേ॒വാനാ॑മ॒വ ആ॒വൃണാ॑നഃ ।

സു॒മൃദ്ധീ॑കോ ഭ॒വതു॑ വി॒ശ്വവേ॑ദാഃ ॥

ത്രേ॒ അഗ്നേ॑ സു॒മതി॑ം ഭി॒ക്ഷമാ॑ണാഃ । 39 (10)

T.B.2.7.12.6

ദി॒വി ശ്ര॒വോ ദധി॑രേ യ॒ജ്ഞിയാ॑സഃ ।

ന॒ക്താ ച॑ ച॒ക്രൂരു॑ഷ॒സാ വി॒രൂപേ॑ ।

കൃ॒ഷ്ണം ച॑ വർ॒ണമ॑രു॒ണം ച॑ സ॒ന്ധുഃ ॥

താമ॑ഗ്ന ആ॒ദി॒ത്യാസ॑ ആ॒സ്യം ।

താ॒ം ജി॒ഹ്വാഃ ശു॑ച॒യശ്ച॑ക്രി॒രേ ക॒വേ ।

താപ് രാതിഷാചോ അദ്ധാരേഷു സശ്ചിരേ ।
 ത്വേ ദേവാ ഹവി-രദന്ത്യാഹുതം ॥
 നി ത്വാ യജ്ഞസ്യ സാധനം । അഗ്നേ ഹോതാര-മൃതിജം ।
 വനുഷ്വദ്-ദേവ ധീമഹി പ്രചേതസം ( ) ।
 ജീരം ദൃതമർത്യം ॥ 40 (11) (യജ്ഞവാഹസാ - ടസപര്യൻ
 - വയ-മൃദ്ധ്യാം-ഭിക്ഷമാണാഃ-പ്രചേതസമേകം ച) (A12)

2.7.13 അനുവാകം 13 - ഇന്ദ്രസ്സുദ്ധാഗേ ഗ്രഹാണാം
 പുരോരുചഃ

T.B.2.7.13.1

തിഷ്ഠാ ഹരീ രഥ ആ യുജ്യമാനാ യാഹി ।
 വായുർ ന നിയുതോ നോ അച്ഛ ।
 പിബാസ്യന്ധോ അഭിസ്യന്ധോ അസ്മേ ।
 ഇന്ദ്ര സ്വാഹാ രരിമാ തേ മദായ ॥
 കസ്യ വൃഷാ സുതേ സചാ ।
 നിയുത്വാൻ വൃഷഭോ രണത് । വൃത്രഹാ സോമപീതയേ ॥
 ഇന്ദ്രം വയം മഹാധനേ । ഇന്ദ്രമർഭേ ഹവാമഹേ ।
 യുജം വൃത്രേഷു വജ്രിണം ॥ 41 (10)

T.B.2.7.13.2

ദിതായോ വൃത്രഹന്തമഃ । വിദ ഇന്ദ്രഃ ശതക്രതുഃ ।
 ഉപ നോ ഹരിഭിഃ സുതം ॥

സ സൂര ആ ജനയഞ്ജയാതി-രിന്ദ്രം ।
 അയാ ധിയാ തരണി-രദ്രിബർഹാഃ ।
 ഋതേന ശുഷ്ണീ-നവമാനോ അർകൈഃ ।
 വ്യൂസ്രിയോ അസോ അദ്രിർ ബിഭേദ ॥
 ഉത തൃദാശശിധം । യദിന്ദ്ര നാഹുഷീഷാ ।
 അഗ്രേ വിക്ഷു പ്രതീദയത് ॥ 42 (10)

T.B.2.7.13.3

ഭരേഷിന്ദ്രഃ സുഹവഃ ഹവാമഹേ ।
 അഘ്നോമുചഃ സുകൃതം ദൈവ്യഞ്ജനം ।
 അഗ്നിം മിത്രം വരുണഃ സാതയേ ഭഗം ।
 ദ്യാവാപൃഥിവീ മരുതഃ സ്വസ്തയേ ॥
 മഹി ക്ഷേത്രം പുരുശന്ദ്രം വിവിദാൻ ।
 ആദിത് സഖിദ്യശ്ച രഥഃ സമൈരത് ।
 ഇന്ദ്രോ നൃദിരജനദ്-ദീദ്യാനഃ സാകം ।
 സൂര്യമുഷസം ഗാതുമഗ്നിം ॥
 ഉരും നോ ലോക-മനുനേഷി വിദാൻ ।
 സുവർവ-ജേജ്യാതിരഭയഃ സ്വസ്തി । 43 (10)

T.B.2.7.13.4

ഋഷാ ത ഇന്ദ്ര സ്ഥവിരസ്യ ബാഹു ।
 ഉപസ്ഥേയാമ ശരണാ ബൃഹന്താ ॥
 ആ നോ വിശ്വാഭിരുതിഭിഃ സജോഷാഃ ।
 ബ്രഹ്മ ജുഷാണോ ഹര്യശ്വ യാഹി ।
 വരീവൃജമ് സ്ഥവിരേഭിഃ സുശിപ്ര ।
 അസ്മേ ദധദ്-വൃഷണഃ ശുഷ്മിന്ദ്ര ॥
 ഇന്ദ്രായ ഗാവ ആശിരം । ദുദുഹേ വജ്രിണേ മധു ।
 യഥ് സീമുപഹാരേഽവിദത് ॥
 താസ്മേ വജ്രിൻ ധേനവോ ജോജയുർ നഃ ( ) । 44 (10)

T.B.2.7.13.5

ഗദസ്തയോ നിയുതോ വിശ്വാവാദാഃ ।
 അഹരഹർ ഭൂയ ഇജേജാഗുവാനാഃ ।
 പൂർണാ ഇന്ദ്ര ക്ഷുമതോ ഭോജനസ്യ ॥
 ഇമാം തേ ധിയം പ്രദരേ മഹോ മഹീം ।
 അസ്യ സ്തോത്രേ ധിഷണാ യത്ത ആനജേ ।
 തമുഥ്സവേ ച പ്രസവേ ച സാസഹിം ।
 ഇന്ദ്രം ദേവാസഃ ശവസാ മദന്നന്തു ॥ 45 (7)
 (വജ്രിണ-മയഥ്-സ്വസ്തി-ജോജയുർ നഃ - +സ്തപ്ത ച) (A13)

2.7.14 അനുവാകം 14 - അപ്തോരൂപാവിധിഃ

T.B.2.7.14.1

പ്രജാപതിഃ പശൂനസൃജത ।
 തേസ്മാമ് സൃഷ്ടാഃ പരാഞ്ച ആയന് ।
 താനഗ്നിഷ്ടോമേന നാപ്തോത് । താനുക്ഥ്യേന നാപ്തോത് ।
 താൻമ ഷോഡശിനാ നാപ്തോത് ।
 താൻ രാത്രിയാ നാപ്തോത് । താൻമ സന്ധിനാ നാപ്തോത് ।
 സോസഗ്നിമബ്രവീത് । ഇമാൻ ഹുഷ്ണേതി ।
 താനഗ്നിസ്ത്രിവൃതാ സ്തോമേന നാപ്തോത് । **46 (10)**

T.B.2.7.14.2

സ ഇന്ദ്രമബ്രവീത് । ഇമാൻ ഹുഷ്ണേതി ।
 താനിന്ദ്രഃ പഞ്ചദശേന സ്തോമേന നാപ്തോത് ।
 സ വിശ്വാൻ ദേവാ-നബ്രവീത് । ഇമാൻ ഹുഷ്ണതേതി ।
 താൻ. വിശ്വേ ദേവാഃ സപ്തദശേന സ്തോമേന നാപ്തവന് ।
 സ വിഷ്ണുമബ്രവീത് । ഇമാൻ ഹുഷ്ണേതി ।
 താൻ. വിഷ്ണുരേകവിഷ്വശേന സ്തോമേനാപ്തോത് ।
 വാരവന്തീയേനാവാരയത ( ) । **47 (10)**

T.B.2.7.14.3

ഇദം വിഷ്ണുർ വിചക്ര ഇതി വ്യക്രമത ॥
 യസ്മാത് പശവഃ പ്ര പ്രേവ ഭ്രഷ്ശേരന് ।

സ ഏതേന യജേത || യദാപ്നോത് |
 തദപ്നോദ്യാമസ്യ-പ്നോദ്യാമത്വം ||
 ഏതേന വൈ ദേവാ ജൈത്യാനി ജിത്വാ |
 യം കാമ-മകാമയന്ത തമാപ്സുവന് |
 യം കാമം കാമയതേ | തമേതേനാപ്നോതി || 48 (9)

(സ്തോമേന നാപ്നോ - ദവാദയത - +നവ് ച) (A14)

2.7.15 അനുവാകം 15 - രാജാഭിഷേകഃ

T.B.2.7.15.1

വ്യാഘ്രോഽയമഗൗ ചരതി പ്രവിഷ്ടഃ |
 ഋഷീണാം പുത്രോ അഭിശസ്തിപാ അയം |
 നമസ്കാരേണ നമസാ തേ ജുഹോമി |
 മാ ദേവാനാം മിഥുയാ കർമ്മ ഭാഗം ||
 സാവീർ.ഹി ദേവ പ്രസവായ പിത്രേ |
 വർഷാണമസ്മൈ വരിമാണമസ്മൈ |
 അമാസുഭ്യഃ സവിതഃ സർവതാതാ |
 ദിവേ ദിവ ആസുവാ ഭൂരിപശഃ ||
 ഭൂതോ ഭൂതേഷു ചരതി പ്രവിഷ്ടഃ |
 സ ഭൂതാനാ-മധിപതിർ-ബഭൂവ | 49 (10)

T.B.2.7.15.2

തസ്യ മൃത്യൗ ചരതി രാജസുയം ।
 സ രാജാ രാജ്യ-മനുമന്യതാമിദം ॥
 യേഭിഃ ശിഖൈഃ പപ്രമാനാ-മദ്ധ്യച്ഛഹത് ।
 യേഭിർ ദയാ-മദ്ധ്യപിച്ഛശത്-പ്രജാപതിഃ ।
 യേഭിർ വാചം വിശ്വരൂപാച്ഛ സമവ്യയത് ।
 തേനേമഗ്ന ഇഹ വർചസാ സമങ്ഗധി ॥
 യേഭി-രാദിത്യ-സ്പതി പ്രകേതുഭിഃ ।
 യേഭിഃ സൂര്യോ ദദ്ധശേ ചിത്രഭാനുഃ ।
 യേഭിർ വാചം പുഷ്പലേഭി-രവ്യയത് ।
 തേനേമഗ്ന ഇഹ വർചസാ സമങ്ഗധി ॥ 50 (10)

T.B.2.7.15.3

ആടയം ഭാതു ശവസാ പഞ്ച കൃഷ്ടീഃ ।
 ഇന്ദ്ര ഇവ ജ്യേഷ്ഠോ ദവതു പ്രജാവാനർ ।
 അസ്മാ അസ്മു പുഷ്പലം ചിത്രഭാനു ।
 ആടയം പൃണക്തു രജസീ ഉപസ്ഥം ॥
 യത്തേ ശിഖ്വം കശ്യപ രോചനാവത് ।
 ഇന്ദ്രിയാവത്-പുഷ്പലം ചിത്രഭാനു ।
 യസ്മിൻമ സൂര്യോ അർപിതാഃ സപ്ത സാകം ।

തസ്മിൻ-രാജാന-മധിവിശ്രയേമം || ദ്യൗരസി പൃഥിവ്യസി ||
വ്യാഘ്രോ വൈയാഘ്രേധി | 51 (10)

T.B.2.7.15.4

വിശ്രയസ്വ ദിശോ മഹീഃ | വിശസ്ത്വാ സർവാ വാഞ്നുതു |
മാ താദ്-രാശ്ട്രമധിഭ്രശത് ||

യാ ദിവ്യാ ആപഃ പയസാ സംബഭൂവുഃ |

യാ അന്തരീക്ഷ ഉത പാർത്ഥിവീര്യാഃ |

താ സാം ത്വാ സർവാസാച്ഛ് രൂചാ |

അഭിഷിഞ്ചാമി വർചസാ |

അഭി ത്വാ വർചസാ സിചം ദിവ്യേന | പയസാ സഹ |

യമാഽസാ രാശ്ട്രവർദ്ധനഃ | 52 (10)

T.B.2.7.15.5

തമാ ത്വാ സവിതാ കരത് | ഇന്ദ്രം വിശ്വാ അവിവൃധന് |

സമുദ്രവൃചസം ഗിരഃ | രഥീതമച്ഛ് രഥീനാം |

വാജാനാച്ഛ് സത്പതിം പതിം |

വസവസ്ത്വാ പുരസ്ത്വാ-ദഭിഷിഞ്ചന്തു ഗായത്രേണ ഛന്ദസാ |

രുദ്രാസ്ത്വാ ദക്ഷിണതോഽഭിഷിഞ്ചന്തു ത്രൈഷ്ടുഭേന

ഛന്ദസാ |

ആദിത്യാസ്ത്വാ പശ്വാദഭിഷിഞ്ചന്തു ജാഗതേന ഛന്ദസാ |

വിശേ॑ ത്വാ ദേ॒വാ ഉ॒ത്തര॑തോഽഭി॒ഷിഞ്ച॑ൻ-ത്വാനു॒ഷ്ടുഭേ॒ന
 ച॒രന്ദ॑സാ ।

ബൃ॒ഹ॒സ്പതി॑-സ്തോ॒പരി॑ഷ്ടാ-ഭ॒ഭി॒ഷിഞ്ച॑തു പാ॒ക്തേ॑ന
 ച॒രന്ദ॑സാ ॥ 53 (10)

T.B.2.7.15.6

അ॒രു॒ണം ത്വാ വൃ॒കമു॑ഗ്രം ഖ॒ജം ക॑രം ।
 രോ॒ച॒മാനം മ॒രുതാ॑മഗ്രേ അ॒ർചി॑ഷഃ ।
 സൂ॒ര്യ॒വ॒ന്തം മ॒ഘ॒വാ॒നം വി॑ഷാ॒സഹി॑ം ।
 ഇ॒ന്ദ്രമു॑ക്ഥ്യേ॒ഷു നാ॒മഹു॑തമച്ഛു॒ഹുവേ॑മ ॥
 പ്ര ബാ॒ഹവാ॑ സി॒ന്ധുതം ജീ॒വസേ॑ നഃ ।
 ആ നോ ഗ॒വ്യുതി॑-മു॒ക്ഷതം ഘൃ॒തേന॑ ।
 ആ നോ ജനേ॑ ശ്ര॒വയ॑തം യു॒വാ॒നാ ।
 ശ്രു॒തം മേ മി॒ത്രാവ॑രുണാ ഹ॒വേമാ ॥
 ഇ॒ന്ദ്രസ്യ॑ തേ വീ॒ര്യ॑കൃ॒തഃ ।

ബാ॒ഹു ഉ॒പാ॒വഹ॑രാമി ( ) ॥ 54 (10)

(ബ॒ഭൃ - വാ॒വ്യയ॑ത് തേ॒നേമ॑ഗ്ന ഇ॒ഹ വ॑ർച॒സാ സ॑മ്ബ്ധി
 - വൈ॒യാഘ്രേ॑ഽധി -രാ॒ഷ്ട്രവ॑ർധ॒നഃ-പാ॒ക്തേ॑ന ച॒രന്ദ॑സോ-
 പാ॒വഹ॑രാമി) (A15)

2.7.16 അനുവാകം 16 - രാജാഭിഷേകാങ്ഗം രഥാരോഹണം

T.B.2.7.16.1

അഭി പ്രേഹി വീരയസ്വ । ഉഗ്രശ്ചേത്താ സപത്തഹാ ॥
 ആതിഷ്ട വൃത്രഹന്തമഃ । തുഭ്യം ദേവാ അധിബ്രൂവന് ॥
 അങ്കൗ നൃകാവദിതോ രഥം യൗ ।
 ധാന്തം വാതാഗ്ര-മനുസഞ്ചരന്തൗ ।
 ദൂരേ ഹേതി-രിന്ദ്രിയാവാൻ പതത്രീ ।
 തേ നോഽഗ്നയഃ പപ്രയഃ പാരയന്തു ॥ നമസ്തേ ഋഷേ ഗദ ।
 അവ്യമാധൈ (അവ്യധാധൈ) ത്വാ സ്വധാധൈ ത്വാ । **55 (10)**

T.B.2.7.16.2

മാ ന ഇന്ദ്രാഭിത-സ്താദൃഷ്ടാരിഷ്ടാസഃ ।
 ഏവാ ബ്രഹ്മൻ തവേദസ്തു ॥
 തിഷ്ടാ രഥേ അധി യദ്-വജ്രഹസ്തഃ ॥
 ആ രശ്മീൻ ദേവ യുവസേ സ്വശ്വഃ ।
 "ആതിഷ്ട വൃത്രഹൻ {29}" "നാതിഷ്ടന്തം പരി {30}" ।
 "അനു ത്വേന്ദ്രോ മദ {31}" "ത്വനു ത്വാ മിത്രാവരുണൗ {32}" ॥
 ദ്യൗശ്ച ത്വാ പൃഥിവീ ച പ്രചേതസാ ।
 ശുക്രോ ബൃഹദ്-ദക്ഷിണാ ത്വാ പിപർതു ।
 അനു സ്വധാ ചികിതാഽ സോമോ അഗ്നിഃ ।
 അനു ത്വാഽവതു സവിതാ സവേന ॥ **56 (10)**

T.B.2.7.16.3

ഇന്ദ്രം ഹിശ്വാ അവിവൃധന് । സമുദ്രവൃചസം ഗിരഃ ।
 രഥീതമ്യ് രഥീനാം । വാജാനായ് സത്പതിം പതിം ॥
 പരി മാ സേന്യാ ഘോഷാഃ । ജ്യാനാം വൃണ്ണന്തു ഗൃദ്ധ്വഃ ।
 മേമിഷ്ടാഃ പിന്വാനാ ഇഹ । മാം ഗോപതിമഭി സംവിശന്തു ॥
 തന്മേന്ദുമതി-രനുമന്യതാം ।

തന്മാതാ പൃഥിവീ തത് പിതാ ദ്യൗഃ । 57 (10)

T.B.2.7.16.4

തദ്ഗ്രാവാണഃ സോമസുതോ മയോഭുവഃ ।
 തദശ്വിനാ ശൃണുത്യ് സൗഭഗാ യുവം ॥
 "അവതേ ഹേഡ {33}", "ഉദുത്തമം {34}" ॥
 ഏനാ വ്യാഘ്രം പരിഷ്വസാജാനാഃ ।
 സിച്ഛഹ്യ് ഹിന്വന്തി മഹതേ സൗഭഗായ ।
 സമുദ്രം ന സുഹവം തസ്ഥിവാപ്സം ।
 മർമ്യജ്യന്തേ ദ്വീപിന-മസ്തന്തഃ ॥ ഉദസാവേതു സൂര്യഃ ।
 ഉദിദം മാമകം വചഃ । ഉദിഹി ദേവ സൂര്യ ( ) ।
 സഹ വസുനാ മമ । അഹം വാചോ വിവാചനം ।
 മയി വാഗസ്തു ധർമ്മസിഃ ।
 യന്തു നദയോ വർഷന്തു പർജന്യാഃ ॥

സുപിപ്ലാ ഓഷധയോ ഭവന്തു ||

അന്നവതാ-മോദനവതാ-മാമിക്ഷവതാം ।

ഏഷാഽ രാജാ ഭൂയാസം || 58 (17)

(സ്വധായൈ താ-സവേന-ഭ്യഃ-സൂര്യ സപ്ത ച) (A16)

2.7.17 അനുവാകം 17 - രാജാഭിഷേകാർഗ്ഗം വപനം

T.B.2.7.17.1

യേ കേശിനഃ പ്രഥമാഃ സത്രമാസത ।

യേദിരാഭ്യുതം യേദിദം വിരോചതേ ।

തേഭ്യോ ജുഹോമി ബഹുധാ ഘൃതേന ।

രായസോഷേണേമം വർചസാ സഽസൃജാമ ||

നർതേ ബ്രഹ്മണസ്തപസോ വിമോകഃ ।

ദിനാമ്നീ ദീക്ഷാ വശിനീ ഹൃഗ്രോ ।

പ്രകേശാഃ സുവതേ കാണധിനോ ഭവന്തി ।

തേഷാം ബ്രഹ്മേദീശേ വപനസ്യ നാനൃഃ ||

ആരോഹ പ്രോഷ്ഠം വിഷഹസ്വ ശത്രുൻ ।

അവാസ്രാഗ് ദീക്ഷാ വശിനീ ഹൃഗ്രോ । 59 (10)

T.B.2.7.17.2

ദേഹി ദക്ഷിണാം പ്രതിരസ്വായുഃ ।

അഥാ മുച്യസ്വ വരുണസ്യ പാശാത് ||

യേനാവപഥ് സവിതാ ക്ഷുരേണ ।

സോമസ്യ രാജേന്താ വരുണസ്യ വിദാൻ ।
 തേന ബ്രഹ്മാണോ വപതേദ-മസ്യോർജേമം ।
 രത്നാ വർചസാ സച്സ്യജാമ ॥
 മാ തേ കേശാനന്തു ഗാദ് വർച ഏതത് ।
 തഥാ ധാതാ കരോതു തേ । തുഭ്യമിന്ദ്രോ ബൃഹസ്പതിഃ ।
 സവിതാ വർച ആദധാത് ॥ 60 (10)

T.B.2.7.17.3

തേഭ്യോ നിധാനം ബഹുധാ വൈച്ഛൻ ।
 അന്തരാ ദ്യാവാപൃഥിവീ അപഃ സുവഃ ।
 ദർഭസ്തംബേ വീര്യകൃതേ നിധായ ।
 പൗഞസ്യേനേമം വർചസാ സച്സ്യജാമ ॥
 ബലം തേ ബാഹുവോഃ സവിതാ ദധാതു ।
 സോമസ്ത്യാനകതു പയസാ ഘൃതേന ।
 സ്ത്രീഷു രൂപമശിനൈതൻ നിധത്തം ।
 പൗഞസ്യേനേമം വർചസാ സച്സ്യജാമ ॥
 യഥ് സീമന്തം കങ്കതസ്തേ ലിലേഖ ।
 യദാ ക്ഷുരഃ പരിവവർജ വപഞസ്തേ ( ) ।
 സ്ത്രീഷു രൂപമശിനൈതൻ നിധത്തം ।
 പൗഞസ്യേനേമച് സച്സ്യജാമോ വീര്യേണ ॥ 61 (12)

(അവാസ്രാഗ്ദീക്ഷാ വശിനീ ഹൃഗ്രോ - ssദധാദ് -
വവർജ വപശ്സേ ദേ ച) (A17)

Special Korvai

(യേ കേശിനോ നർതേ മാ തേ ബലം യഥ് സീമന്തം പഞ്ച)

2.7.18 അനുവാകം 18 - വിദ്യനാഖ്യ ഏകാഹവിശേഷഃ

T.B.2.7.18.1

ഇന്ദ്രം വൈ സ്വാ വിശോ മരുതോ നാപാചായന് ।
സോഽനപചായമാന ഏതം വിഘ്നമപശ്യത് । തമാഹരത് ।
തേനായജത । തേനൈവാസാം തച്ഛസ്മസ്തംഭം വൃഹന് ।
യദ് വൃഹന് । തദ്-വിഘ്നസ്യ വിഘ്നത്വം ॥
വി പാപ്മാനം ഭ്രാതൃവ്യച്ഛ ഹതേ । യ ഏതേന യജതേ ।
യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥ 62 (10)

T.B.2.7.18.2

യച്ഛ രാജാനം വിശോ നാപചായേയുഃ ।
യോ വാ ബ്രാഹ്മണസ്തഥസാ പാപ്മനാ പ്രാവൃതഃ സ്യാത് ।
സ ഏതേന യജേത । വിഘ്നേനൈവൈനദ്-വിഹത്യ ।
വിശാമാധിപത്യം ഗച്ഛതി ॥
തസ്യ ദേ ദാദശേ സ്തോത്രേ ദവതഃ ।
ദേ ചതുർവിഷ്ഠശേ । ഔദ്ദിദ്യമേവ തത് ।

ഏതദൈ॑ ക॒ഷത്ര॑സ്യൗദ്ദി॑ദ്യം ।

യദ॑സൈ॒സ്യാ വി॑ശോ ബ॒ലിച്ഛ॑ ഹ॒ർന്തി ॥ 63 (10)

T.B.2.7.18.3

ഹ॒രന്ത്യ॑സൈ॒സ്യാ വി॑ശോ ബ॒ലിം । ഐ॒നമ॑പ്രതി॒ഖ്യാതം॑ ഗ॒ച്ഛതി॑ ।

യ ഏ॒വം വേ॑ദ ॥ പ്ര॒ബാ॒ഹുഗ്വാ അ॑ഗ്രേ॒ ക॒ഷത്രാ॑ണ്യാതേ॒പുഃ ।

തേഷാ॑മി॒ന്ദ്രഃ ക॒ഷത്രാ॑ണ്യാദ॒ത്ത ।

ന വാ॑ ഇ॒മാനി॑ ക॒ഷത്രാ॑ണ്യഭൂ॒വന്നി॑തി ।

തന്ന॑ക॒ഷത്രാ॑ണാം ന॒ക്ഷത്ര॑ത്വം ।

ആ ശ്രേ॑യസോ॒ ഭാത്യ॑വ്യ॒സ്യ തേ॑ജ ഇ॒ന്ദ്രിയം॑ ദ॒ത്തേ ।

യ ഏ॒തേന॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ ॥ 64 (10)

T.B.2.7.18.4

തദ് യഥാ॑ ഹ॒ വൈ॒ സച॑ക്രി॒ണൗ ക॑പ്ല॒കാവു॑പാവ॒ഹിതൗ॑

സ്യാ॑താം ।

ഏ॒വമേ॒തൗ യു॒ഗ്മന്തൗ॑ സ്തോ॒മൗ ।

അ॒യുക്ഷു॑ സ്തോ॒മേഷു॑ ക്രി॒യേതേ॑ । പാ॒പ്മനോ॑ഽപ॒ഹതൈ॑ ॥

അപ॑ പാ॒പ്മാനം॑ ഭാത്യ॑വ്യച്ഛ॒ഹതേ॑ । യ ഏ॒തേന॑ യ॒ജതേ॑ ।

യ ഉ॑ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ ॥

തദ് യഥാ॑ ഹ॒ വൈ॒ സ്മൃത॑ഗ്രാമ॒ണ്യഃ । ഏ॒വം ഛന്ദാ॑ച്ഛി ।

തേഷാ॑സാവാദി॒ത്യോ ബൃ॑ഹ॒തീ-ര॒ഭ്യൂഢഃ॑ । 65 (10)

T.B.2.7.18.5

സതോ॑ബൃഹ॑തീ॒ഷു സ്തൂ॑വതേ സതോ॑ ബൃ॒ഹന് ।
 പ്ര॒ജയാ॑ പശു॒ഭി-ര॑സാ॒നീത്യേ॒വ ॥
 വൃ॒തി॑ഷ॒ക്താഭിഃ॑ സ്തൂ॑വതേ ।
 വൃ॒തി॑ഷ॒ക്തം ഐ॒വ ക്ഷ॒ത്രം വി॒ശാ ।
 വി॒ശൈവൈ॑നം ക്ഷ॒ത്രേണ॑ വൃ॒തി॑ഷജതി ॥
 വൃ॒തി॑ഷ॒ക്താഭിഃ॑ സ്തൂ॑വതേ ।
 വൃ॒തി॑ഷ॒ക്തോ വൈ॒ ഗ്രാ॑മ॒ണീഃ സ॑ജാ॒തൈഃ ।
 സ॑ജാ॒തൈരേ॒വൈനം॑ വി॒ശ്വ॑തി॒ഷജ॑തി ॥
 വൃ॒തി॑ഷ॒ക്താഭിഃ॑ സ്തൂ॑വതേ ।
 വൃ॒തി॑ഷ॒ക്തോ വൈ॒ പുരു॑ഷഃ പാ॒പ്മ॑ഭിഃ ( ) ।
 വൃ॒തി॑ഷ॒ക്താ-ഭി॒രേവാ॑സ്യ പാ॒പ്മ॑നോ॒ നുദ॑തേ ॥ 66 (11)
 (വേ॒ദ - ഹ॑രൻ - ത്യേ॒നമേ॒വം വേ॒ദാ - ഭൃ॑ഗുഃ -
 പാ॒പ്മ॑ഭി॒രേകം॑ ച) (A18)

Prapaataka Korvai with starting Words of 1 to 18 Anuvaakams :-

(തരിവൃദ് - യദാഗേയോഽഗ്നിമുഖാ ഹൃദ്ധിർ - യദാഗേയ
 ആഗേയോ - ന വൈ സോമേന - യോ വൈ സോമേ -
 നൈഷ ഗോസവഃ - സിഷ്ഠേ - ദിപ്രേഹി മിത്രവർദ്ധനഃ -
 പ്രജാപതിസ്താ ഓദനം - പ്രജാപതിരകാമയത ബഹോർ
 ഭൂയാ - നഗസ്ത്വോ - ഽസ്യാജരാസ - സ്തിഷ്ഠാ ഹരീ -
 പ്രജാപതിഃ പശൂൻ - വ്യാഘ്രോഽയമ - ദിപ്രേഹി
 വ്യത്രഹന്തമോ - യേ കേശിന - ഇന്ദ്രം വാ അഷ്ടാദശ)

Korvai with starting Words of 1, 11, 21 Series of dasanis :-

(തരിവൃദ് - യോ വൈ സോമേ - നായുരസി വിശ്വായുർ -
 ബഹുർ ഭവതി - തിഷ്ഠാ ഹരീ രഥ - ആയം ഭാതു -
 തേഭ്യോ നിധാനഃ ഷട്മഷ്ടിഃ)

First and Last Word 2nd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(തരിവൃത് - പാപ്മനോ നുദതേ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

ദിതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

=====

Details of Dasini & Vaakyams for Ashtakam 2 **Prapaatakam 7 (TB 2.7)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	4	40
Anuvakam 2	2	28
Anuvakam 3	3	34
Anuvakam 4	1	17
Anuvakam 5	2	23
Anuvakam 6	3	31
Anuvakam 7	7	72
Anuvakam 8	2	21
Anuvakam 9	5	51
Anuvakam 10	2	22
Anuvakam 11	3	33
Anuvakam 12	6	61
Anuvakam 13	5	47
Anuvakam 14	3	29
Anuvakam 15	6	60
Anuvakam 16	4	47
Anuvakam 17	3	32
Anuvakam 18	5	51
Total →	66	699

Appendix (of expansions)

T.B.2.7.8.1 "അങ്ക്യ നൃങ്ക്യാവദിത {27}"

അങ്ക്യനൃങ്കാ വദിതോ രഥം യൗ ധ്യാന്തം വാതാഗ്രമനു
സംചരന്തൗ ദൂരേ ഹേതിരിന്ദ്രിയാവാൻ പതത്രീ തേ
നോഽഗന്യഃ പപ്രയഃ പാരയന്തു || {27}

(Appearing in T.S. 1.7.7.2),

(Also same appearing above, in T.B.2.7.16.1)

T.B.2.7.8.1 "ആതിഷ്ഠ വൃത്രഹൻ-രഥം {28}"

ആ തിഷ്ഠ വൃത്രഹൻ രഥം യുക്താ തേ ബ്രഹ്മണാ ഹരീ ।
അർവാചീനഃ സു തേ മനോ ഗ്രാവാ കൃണോതു
വഗ്നുനാ || {28} (Appearing in T.S 1.4.37.1)

T.B.2.7.16.2 "ആതിഷ്ഠ വൃത്രഹൻ {29}"

Same as item no. {28} above

T.B.2.7.16.2 "നാതിഷ്ഠന്തം പരി {30}", "അനു ത്വേന്ദ്രോ മദ {31}", "ത്വനു ത്വാ മിത്രാവരുണൗ {32}"

ആതിഷ്ഠന്തം പരി വിശ്വേ അഭ്യുഷന് । ശ്രിയം
വസാനശ്ചരതി സ്വരോചാഃ । മഹത്-തദസ്യോസുരസ്യ
നാമ । ആ വിശ്വരൂപോ അമൃതാനി തസ്ഥൗ || {30}

(Appearing in T.B.2.7.8.1)

അനു ത്വേന്ദ്രോ മദത്വനു ബൃഹസ്പതിഃ । അനു സോമോ
അന്യഗ്നിരാവീത് । അനു ത്വാ വിശ്വേ ദേവാ അവന്തു ।
അനു സപ്ത രാജാനോ യ ഉതാഭിഷിക്താഃ ॥ {31}

(Appearing in T.B.2.7.8.1 & 2)

അനുത്വാ മിത്രാവരുണാവിഹാവതം । അനു ദ്യാവാപൃഥിവീ
വിശ്വശംഭു । സൂര്യോ അഹോഭിരനു ത്വാഽവതു ।
ചന്ദ്രമാ നക്ഷത്രൈരനു ത്വാ ഽവതു ॥ {32}

(Appearing in T.B.2.7.8.2)

T.B.2.7.16.4 "അവതേ ഹേഡ {33}", "ഉദുത്തമം {34}"

അവ തേ ഹേഡോ വരുണ നമോഭിരവ യജ്ഞേഭിരീമഹേ
ഹവിർഭിഃ । ക്ഷയന്നസൃദ്യമസുര പ്രചേതോ രാജന്നേനാച്
സി ശിശ്രുമഃ കൃതാനി ॥ {33}

ഉദുത്തമം വരുണ പാശമസൃദ്വാഽധമം വിമദ്ധ്യമൗ ശ്രമായ ।
അഥാ വയമാഭിത്യ വ്രതേ തവാഽനാഗസോ അഭിതയേ
സ്യാമ ॥ {34} (Both Appearing in T.S.1.5.11.3)

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
 ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ । ഹരിഃ ഓം ॥

**2.8 ദിതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ -
 കാമ്യപശുയാജ്യാനുവാക്യാ ബ്രാഹ്മണം**

2.8.1 അനുവാകം 1 - വായവാദിപശുനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.1.1

പീ॒വോ॑ന്നാച് ര॒യിവു॑ധഃ സു॒മേ॒ധാഃ ।
 ശോ॒തഃ സി॑ഷ॒ക്തി നി॒യുതാ॑-മ॒ദിശ്രീഃ॑ ।
 തേ വാ॒യവേ॑ സ॒മന॑സോ വി॒തസ്ഥുഃ॑ ।
 വിശോ॑ന്നരഃ സ്വ॒പത്യാ॑നി ച॒ക്രൂഃ ॥
 രാ॒യേന॑ യം ജ॒ജ്ഞതു॑ രോ॒ദസി॑ ഉ॒ഭേ ।
 രാ॒യേ ദേ॒വീ ധി॑ഷ॒ണാ ധാ॒തി ദേ॒വം ।
 അ॒ധാ വാ॒യും നി॒യുതഃ॑ സ॒ശ്ചത॑ സ്വാഃ ।
 ഉ॒ത ശോ॒തം ഘ॑സു॒ധിതി॑ം നി॒രേകേ॑ ॥
 "ആ॒ വാ॒യോ {35}" "പ്ര॒യാദിഃ॑ {36}" ॥

പ്ര വായു॒മച്ഛാ॑ ബൃഹ॒തീ മ॑നീ॒ഷാ । 1 (10)

T.B.2.8.1.2

ബൃ॒ഹദ്ദ॑യിം ഘി॒ശ്വാവാ॑രാച് രഥ॒പ്രാം ।
 ദ്യു॒തദ്യാ॑മാ നി॒യുതഃ॑ പ॒ത്യമാ॑നഃ ।
 ക॒വിഃ ക॒വി-മി॑യ॒ക്ഷസി॑ പ്ര॒യജ്ഞോ॑ ॥

ആ നോ നിയുദ്ഭിഃ ശതിനീഭി-രദ്ധാരം ।
 സഹസ്രിണീഭി-രുപ യാഹി യജ്ഞം ।
 വായോ അസ്മിൻ. ഹവിഷി മാദയസ്വ ।
 യൂയം പാത സ്വസ്തിഭിഃ സദാ നഃ ॥
 പ്രജാപതേ ന ത്വദേതാനൃന്യഃ ।
 വിശ്വാ ജാതാനി പരി താ ബഭൂവ ।
 യത് കാമാസ്മേ ജുഹൂമസ്മന്നോ അസ്മു । 2 (10)

T.B.2.8.1.3

വയഃ സ്യാമ പതയോ രയീണാം ॥
 രയീണാം പതിം യജ്ഞം ബൃഹന്തം ।
 അസ്മിൻ ഭരേ നൃതമം വാജസാതൗ ।
 പ്രജാപതിം പ്രഥമജാ-മൃതസ്യ ।
 യജാമ ദേവമധി നോ ബ്രവീതു ॥
 പ്രജാപതേ ത്വം നിധിപാഃ പുരാണഃ ।
 ദേവാനാം പിതാ ജനിതാ പ്രജാനാം ।
 പതിർ-വിശ്വസ്യ ജഗതഃ പരസ്താഃ ।
 ഹവിർ നോ ദേവ വിഹവേ ജുഷസ്വ ॥
 തവേമേ ലോകാഃ പ്രദിശോ ദിശശ്ച । 3 (10)

T.B.2.8.1.4

പരാവതോ നിവത ഉദാതശ്ച ।
 പ്രജാപതേ വിശ്വസ്യ-ജ്ജീവധന്യ ഇദം നോ ദേവ ।
 പ്രതിഹര്യ ഹവ്യം ॥ പ്രജാപതിം പ്രഥമം യജ്ഞിയാനാം ।
 ദേവാനാമഗ്രേ യജതം യജദ്ധ്വം ।
 സ നോ ദദാതു ദ്രവിണച് സുവീര്യം ।
 രായസ്പോഷം വിഷ്യതു നാഭിമസ്മൈ ॥
 യോ രായ ഈശേ ശതദായ ഉക്ഥ്യഃ ।
 യഃ പശൂനാച് രക്ഷിതാ വിഷ്ഠിതാനാം ।
 പ്രജാപതിഃ പ്രഥമജാ ഋതസ്യ । 4 (10)

T.B.2.8.1.5

സഹസ്രധാമാ ജുഷതാച് ഹവിർ നഃ ॥
 "സോമാപുഷണേ {37}" "മൗ ദേവൗ {38}" ॥
 സോമാപുഷണാ രജസോ വിമാനം ।
 സപ്തചക്രച് രഥ-മവിശ്വമിനാം ।
 വിഷ്ണുവൃതം മനസാ യുജ്യമാനം ।
 തം ജിന്വഥോ വൃഷണാ പഞ്ചരശ്മിം ॥
 ദിവ്യന്യഃ സദനം ചക്ര ഉച്ഛാ ।
 പൃഥിവ്യാമന്യോ അദ്ധ്യന്തരിക്ഷേ ।

താവസ്യഭ്യം പുരുവാരം പുരുക്ഷും ।

രായസോഷം വിഷ്യതാം നാഭിമസ്മൈ ॥ 5 (10)

T.B.2.8.1.6

ധിയം പൃഷാ ജിന്വതു വിശ്വമിന്ദഃ ।

രയിഷ് സോമോ രയിപതിർ-ദധാതു ।

അവതു ദേവ്യദിതി-രനർവാ ।

ബൃഹദ്-വദേമ വിദമേ സുവീരാഃ ॥

വിശ്വാനൃന്യോ ഭുവനാ ജജാൻ ।

വിശ്വമന്യോ അഭിചക്ഷാണ ഏതി ।

സോമാപൃഷണാ-വവതം ധിയം മേ ।

യുവഭ്യാം വിശ്വാഃ പൃതനാ ജയേമ ॥

"ഉദുത്തമം വരുണാ {39}" "സ്തർന്നാഭ്യാം {40}" ।

"യത് കിഞ്ചേദം {41}" "കിതവാസഃ {42}"( ) ।

"അവ തേ ഹേഡ {43}, "സ്തർത്വാ യാമി {44}" ॥

"ആദിത്യാനാമവസാ {45}, "ന ദക്ഷിണാ {46}" ।

"ധാരയന്ത ആദിത്യാസ് {47}, "സ്തിസ്രോ

ഭൂമീർ ധാരയന് {48}" । "യജ്ഞോ ദേവാനാഷ് {49}"

"ശുചിരപഃ {50}" ॥ 6 (14) (മനീഷാ - sസ്ത - ച - രത -

സ്യോസ്മേ - കിതവാസ് ശ്വത്വാരി ച) (A1)

2.8.2 അനുവാകം 2 - വശാദീനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.2.1

തേ ശുക്രാസഃ ശുചയോ രശ്മിവന്തഃ ।
 സീദന്നാദിത്യാ അധി ബർഹിഷി പ്രിയേ ।
 കാമേന ദേവാഃ സരഥം ദിവോ നഃ ।
 ആയാന്തു യജ്ഞമുപ നോ ജുഷാണാഃ ॥
 തേ സൂനവോ അദിതേഃ പീവസാമിഷം ।
 ഘൃതം പിന്വത്-പ്രതിഹര്യൻ നൃതേജാഃ ।
 പ്ര യജ്ഞിയാ യജമാനായ യേമുരേ ।
 ആദിത്യാഃ കാമം പിതുമന്തമസ്മേ ॥
 ആ നഃ പുത്രാ അദിതേർ യാന്തു യജ്ഞം ।
 ആദിത്യാസഃ പഥിദിർ-ദേവയാണൈഃ ॥ 7 (10)

T.B.2.8.2.2

അസ്മേ കാമം ദാശുഷേ സന്നമന്തഃ ।
 പുരോധാശം ഘൃതവന്തം ജുഷന്താം ॥
 സുഭായത നിർഘൃതിഃ സേധതാമതിം ।
 പ്ര രശ്മിദിർ യതമാനാ അമൃദ്ധാഃ ।
 ആദിത്യാഃ കാമ പ്രയതാം വഷ്ട്കൃതിം ।
 ജുഷദ്ധാം നോ ഹവൃദാതിം യജത്രാഃ ॥
 ആദിത്യാൻ-കാമമവസേ ഹുവേമ ।

യേ ഭൂതാനി ജനയന്തോ വിചിഖ്യുഃ ।
 സീദന്തു പുത്രാ അദിതേരുപസ്ഥം ।
 സ്തീർണം ബർഹിർ. ഹവിരദ്യായ ദേവാഃ ॥ 8 (10)

T.B.2.8.2.3

സ്തീർണം ബർഹിഃ സീദതാ യജേത അസ്മിൻ ।
 ധ്രാജാഃ സേധന്തോ അമതിം ദൂരേവാം ।
 അസ്മഭ്യം പുത്രാ അദിതേഃ പ്രയച്സത ।
 ആദിത്യാഃ കാമ ഹവിഷോ ജുഷാണാഃ ॥
 അഗ്നേ നയ സുപഥാ രായേ അസ്മാൻ ।
 വിശ്വാാനി ദേവ വയുനാനി വിദാൻ ।
 യുയോദ്ധ്യസ്മ-ജ്ജുഹുരാണമേനഃ ।
 ഭൂയിഷ്ഠാം തേ നമഉക്തിം ഹിധേമ ॥
 പ്രവഃ ശുക്രായ ഭാനവേ ഭരദ്ധാം ।
 ഹവ്യം മതിം ചാഗന്യേ സുപൂതം ॥ 9 (10)

T.B.2.8.2.4

യോ ദൈവ്യാനി മാനുഷാ ജനുഷ്ഠി ।
 അന്തർ വിശ്വാാനി വിദ്മനാ ജിഹാതി ॥
 അച്ഛാ ഗിരോ മതയോ ദേവയന്തീഃ ।
 അഗ്നിം യന്തി ദ്രവിണം ഭിക്ഷമാണാഃ ।

സുസന്ദൃശ്യം സുപ്രതീകം സ്വഞ്ചം ।
 ഹവ്യവാഹ-മരതിം മാനുഷാണാം ॥
 അഗ്നേ തഥസ്മദ്-യുയോദ്ധ്യമീവാഃ ।
 അനഗ്നിത്രാ അഭ്യമന്ത കൃഷ്ടീഃ ।
 പുനരസ്മദ്യം സുവിതായ ദേവ ।
 ക്ഷാം വിശ്വോദി-രജരേദിർ-യജത്ര ॥ 10 (10)

T.B.2.8.2.5

അഗ്നേ തഥ പാരയാ നവ്യോ അസ്മാൻ ।
 സ്വസ്തിഭിരതി ദുർഗാണി വിശ്വാ ।
 പൃശ്വ പൃഥ്വീ ബഹുലാ ന ഉർവീ ।
 ദവാ തോകായ തനയായ ശം യോഃ ॥
 പ്ര കാരുവോ മന്നാ വച്യമാനാഃ ।
 ദേവദ്രീചീം നയഥ ദേവയന്തഃ ।
 ദക്ഷിണാവാധ്-വാജിനീ പ്രാച്യേതി ।
 ഹവിർ ദരന്ത്യഗ്നയേ ഘൃതാചീ ॥
 "ഇന്ദ്രം നരോ {51} യുജേ രഥം {52}" ॥
 ജഗൃദ്ദാ തേ ദക്ഷിണമിന്ദ്ര ഹസ്തം । 11 (10)

T.B.2.8.2.6

വ॒സു॒യവോ॑ വ॒സുപ॑തേ വ॒സു॒നാം ।
 വി॒ദ്മാ॑ ഹി ത്വാ॒ ഗോ॑പതി॒ഷ് ശൂ॒ര ഗോ॑നാം ॥
 അ॒സ്മഭ്യം॑ ചി॒ത്രം 'വൃ॑ഷ്ണ॒ഷ് രയി॑ം ദാഃ ॥
 തവേ॒ദം 'വി॑ശ്വമ॒ഭിതഃ॑ പശ॒വ്യം ।
 യത് പശ്യ॑സി ച॒ക്ഷ॒സാ സൂ॑ര്യ॒സ്യ ।
 ഗവാ॑മ॒സി ഗോ॑പതി॒രേക॑ ഇ॒ന്ദ്ര ।
 ഭക്ഷീ॑മ॒ഹി തേ പ്ര॑യത॒സ്യ വ॒സഃ ॥
 സമി॑ന്ദ്ര॒ണോ മ॑ന॒സാ നേ॒ഷി ഗോ॑ഭിഃ ।
 സ॒ഷ് സൂ॑രി॒ഭിർ മ॑ഘ॒വന്മ॑ സൗ॒ സ്വ॒സ്ത്യാ ।
 സം ബ്ര॑ഹ്മ॒ണാ ദേ॒വകൃ॑തം 'യദ॑സ്തി । 12 (10)

T.B.2.8.2.7

സം ദേ॒വാനാ॑ഷ് സൂ॒മത്യാ॑ യ॒ജ്ഞിയാ॑നാം ॥
 ആ॒രാ॒ഘ്നൈ॒-മ॑പ॒ബാധ॑സ്വ ദൂ॒രം ।
 ഉ॒ഗ്രോ യഃ॑ ശം॒ബഃ പു॑രുഹൂ॒ത തേ॑ന ।
 അ॒സ്മ ധേ॑ഹി യ॒വമ॑ദ് ഗോ॒മദി॑ന്ദ്ര ।
 കൃ॒ധീ ധി॑യം ജ॒രിത്രേ॑ വാ॒ജര॑താം ॥
 "ആ॒വേ॒ധസ॑ഷ് {53}" സ ഹി ശൂ॒ചിഃ ॥
 ബൃ॒ഹ॒സ്പതിഃ॑ പ്ര॒ഥ॒മം ജാ॑യമാനഃ ।

മഹോ ജ്യോതിഷഃ പരമേ വ്യോമൻ ।
 സ്തപ്താസ്യ-സ്തുവിജാതോ രവേണ ।
 വി സ്തപ്തശ്ശി-രധമത് തമാശ്സി ॥ 13 (10)

T.B.2.8.2.8

ബൃഹസ്പതിഃ സമജയദ്-വസൂനി ।
 മഹോ വ്രജാൻ ഗോമതോ ദേവ ഏഷഃ ।
 അപഃ സിഷാസൻമ-സുവ-രപ്രതീതഃ ।
 ബൃഹസ്പതിർ. ഹന്ത്യമിത്ര-മർകൈഃ ॥
 "ബൃഹസ്പതേ പർ {54}" "യേവാ പിത്രേ {55}" ॥
 "ആ നോ ദിവഃ {56}" "പാവീരവീ {57}" ।
 "ഇമാ ജുഹ്വാനാ {58}" "യസ്മൈ സ്തനഃ {59}" ।
 "സരസ്വത്യഭി നോ നേഷി {60}" ॥

ഇയശ് ശുഷേഭിർ ബിസഖാ ഇവാരുജത് ।
 സാനു ഗിരീണാം തവിഷേഭി-രൂർമിഭിഃ ( ) ।
 പാരാവദഹ്ണി-മവസേ സുവൃക്തിഭിഃ ।
 സരസ്വതീ-മാവിവാസേമ ധീതിഭിഃ ॥ 14 (12)

(ദേവയാനൈർ - ദേവാഃ - സുപുതം - യജത്ര - ഹസ്ത -
 മന്യൂ - തമാശ് - സ്യൂർമിഭിർ ദേവ ച) (A2)

2.8.3 അനുവാകം 3 - സൗമ്യാദീനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.3.1

സോമോ ധേനുച്ഛ് സോമോ അർവന്തമാശും ।

സോമോ വീരം കർമ്മണ്യം ദദാതു ।

സാദന്യം ഹിദമ്യച്ഛ് സഭേയം ।

പിതൃഃ ശ്രവണം യോ ദദാശദസ്മൈ ॥

"അഷാഡം യുഥ്സു{61}" ത്വച്ഛ് സോമ ക്രതുഭിഃ ।

"യാ തേ ധാമാനി ഹവിഷാ യജന്തി {62}" ॥

ത്വമിമാ ഓഷധീഃ സോമ വിശ്വാഃ ।

ത്വമപോ അജനയസ്ത്വം ഗാഃ । ത്വമാതന്തൻ-മോർവന്തരിക്ഷം ।

ത്വം ജ്യോതിഷാ വിതമോ വവർത്ഥ ॥ 15 (10)

T.B.2.8.3.2

യാ തേ ധാമാനി ദിവി യാ പൃഥിവ്യാം ।

യാ പർവതേഷോഷധീഷ്വഹ്നു ।

തേഭിർ നോ വിശ്വൈഃ സുമനാ അഹേഡന് ।

രാജൻമ് സോമ പ്രതി ഹവ്യാ ഗൃഭായ ॥

"വിഷ്ണോർ നൂകം {63}" "തദസ്യ പ്രിയം {64}" ।

"പ്രതദ് വിഷ്ണുഃ {65}" ॥

പരോ മാത്രയാ തനുവാ വൃധാന ।

ന തേ മഹിത്വ-മന്വശ്ശുവന്തി ।

ഉദേ തേ വിദ്മ രജസീ പൃഥിവ്യാ വിഷ്ണോ ദേവ താം ।

പരമസ്യ വിമ്സേ ॥ 16 (10)

T.B.2.8.3.3

"വിചക്രമേ {66}" "ത്രിർ ദേവഃ {67}" ॥

"ആ തേ മഹോ{68}" "യോ ജാത ഏവ {69}" ।

"അഭി ഗോത്രാണി {70}" ॥

ആഭിഃ സ്സ്യധോ മിഥതീ-രരിഷണ്യൻ ।

അമിത്രസ്യ വൃഥയാ മന്യുമിന്ദ്ര ।

ആഭിർ വിശ്വാ അഭിയുജോ വിഷ്വചീഃ ।

ആര്യായ വിശോഽവതാരിർ ദാസീഃ ॥

അയച് ശൃണ്വേ അധ ജയന്നുത ഏന്ന് ।

അയമുത പ്രകൃണ്യതേ യുധാ ഗാഃ ।

യദാ സത്യം കൃണ്യതേ മന്യുമിന്ദ്രഃ । 17 (10)

T.B.2.8.3.4

വിശ്വാം ദൃഢം ഭയത ഏജദസ്മാത് ॥

അനു സ്വധാ-മക്ഷരന്നാപോ അസ്യ ।

അവർദ്ധത മദ്ധ്യ ആ നാവ്യാനാം ।

സദ്രീചീനേന മനസാ തമിന്ദ്ര ഓജീഷ്വേന ।

ഹന്തനാഽഹന്നഭിദ്യുൻ ॥ മരുതാന്തം വൃഷഭം വാവൃധാനം ।

അകവാരിം ദിവ്യച് ശാസമിന്ദ്രം ।
 വിശ്വാസാഹ-മവസേ നൃതനായ ।
 ഉഗ്രച് സഹോദാമിഹ തച് ഹുവേമ ॥
 ജനിഷ്ടാ ഉഗ്രഃ സഹസേ തുരായ । 18 (10)

T.B.2.8.3.5

മന്ദ്ര ഓജിഷ്ടോ ബഹുലാഭിമാനഃ ।
 അവർദ്ധന്നിന്ദ്രം മരുത-ശ്ചിദത്ര ।
 മാതാ യദ്-വീരം ദധനദ് ധനിഷ്ടാ ॥
 ക്വ സ്യോ വോ മരുതഃ സ്വധാഃസീത് ।
 യൻ മാമേകച് സമധത്താഹിഹത്യേ ।
 അഹഃ ഹ്യുഗ്ര-സ്തവിഷ-സ്തുവിഷ്ണാൻ ।
 വിശ്വസ്യ ശത്ത്രോ-രനമം വധസ്തേ ॥
 വൃത്രസ്യ താ ശ്വാസമാദീഷമാണാഃ ।
 വിശ്വേ ദേവാ അജഹൂർ യേ സഖായഃ ।
 മരുദ്ഭിരിന്ദ്ര സഖ്യം തേ അസ്തു । 19 (10)

T.B.2.8.3.6

അഥേമാ വിശ്വാഃ പൃതനാ ജയാസി ॥
 വധീം വൃത്രം മരുത ഇന്ദ്രിയേണ ।
 സ്വേന ഭാമേന തവിഷോ ബഭൂവാൻ ।

അഹമേതാ മനവേ വിശ്വശ്ചന്ദ്രാഃ ।
 സുഗാ അപശ്ചകര വജ്രബാഹുഃ ॥
 സ യോ വൃഷാ വൃഷ്ണിയേഭിഃ സമോകാഃ ।
 മഹോ ദിവഃ പൃഥ്വിവ്യാശ്ച സമ്രാട് ।
 സതീനസത്താ ഹവേയാ ഭരേഷു ।
 മരുതാൻ നോ ഭവതിന്ദ്ര ഊതീ ॥
 ഇന്ദ്രോ വ്യൂത്രമതരദ്-വ്യൂത്രതൂര്യേ । 20 (10)

T.B.2.8.3.7

അനാധൃഷ്ടോ മഘവാ ശൂര ഇന്ദ്രഃ ।
 അന്യേനം വിശോ അമദന്ത പൂർവീഃ ।
 അയച് രാജാ ജഗത-ശ്ചർഷണീനാം ॥
 സ ഏവ വീരഃ സ ഉ വീര്യവാൻ ।
 സ ഏകരാജോ ജഗതഃ പരസ്താഃ ।
 യദാ വ്യൂത്ര-മതരച്ഛൂര ഇന്ദ്രഃ ।
 അഥാ ഭവദ് ദമിതാഭിക്രതുനാം ॥
 ഇന്ദ്രോ യജ്ഞം വർദ്ധയൻ വിശ്വവേദാഃ ।
 പുരോധാശസ്യ ജുഷതാച് ഹവിർ നഃ ।
 വ്യൂത്രം തീർത്ഥാ ദാനവം വജ്രബാഹുഃ । 21 (10)

T.B.2.8.3.8

ദിശോഽഭ്യുഹദ് ഭ്യുഹിതാ ഭ്യുഹണേന ॥

ഇമം യജ്ഞം വർദ്ധയൻ വിശ്വവേദാഃ ।

പുരോധാശം പ്രതിഗൃഹ്ണാതിന്ദ്രഃ ।

യദാ വ്യത്ര-മതരച്ഛൂര ഇന്ദ്രഃ ।

അഥൈകരാജോ അഭവ-ജ്ജനാനാം ॥

ഇന്ദ്രോ ദേവാഞ്ചംബരഹത്യ ആവത് ।

ഇന്ദ്രോ ദേവാനാ-മഭവത് പുരോഗാഃ ।

ഇന്ദ്രോ യജ്ഞേ ഹവിഷാ വാവൃധാനഃ ।

വ്യത്രതൂർണോ അഭയച് ശർമ യച്സത് ॥

യഃ സപ്ത സിന്ധുച് രദധാത്-പൃഥിവ്യാം ( ) ।

യഃ സപ്ത ലോകാ-നകൃണോദ്-ദിശശ്ച ।

ഇന്ദ്രോ ഹവിഷാൻമ-സഗണോ മരുദ്ഭിഃ ।

വ്യത്രതൂർണോ യജ്ഞ-മിഹോപയാസത് ॥ 22 (13) (വവർത്ഥ

- വിമ്സ - ഇന്ദ്ര - സ്തുരാ - യാസ്തു - വ്യത്രതൂര്യേ -

വജ്രബാഹുഃ - പൃഥിവ്യാം ത്രീണി ച) (A3)

2.8.4 അനുവാകം 4 - അഭിമാതിഹൈന്ദ്രാദിപശൂനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.4.1

ഇന്ദ്ര-സ്തരസ്വാ-നഭിമാതിഹോഗ്രഃ ।

ഹിരണ്യവാശീ-രിഷിരഃ സുവർഷാഃ ।

തസ്യ വയച് സുമതൗ യജ്ഞീയസ്യ ।
 അപി ഭദ്രേ സൗമനസേ സ്യാമ ॥
 ഹിരണ്യവർണോ അഭയം കൃണോതു ।
 അഭിമാതിഹേന്ദ്രഃ പുതനാസു ജിഷ്ണുഃ ।
 സ നഃ ശർമ ത്രിവരൂഥം ഹിവയ്സത് ।
 യുധം പാത സ്വസ്തിഭിഃ സദാ നഃ ॥
 ഇന്ദ്രഃ സ്തൂഹി വജ്രിണഃ സ്തോമപൃഷ്ഠം ।
 പുരോധാശസ്യ ജുഷതാച് ഹവിർ നഃ । 23 (10)

T.B.2.8.4.2

ഹത്യാഭിമാതീഃ പുതനാഃ സഹസ്യാൻ ।
 അമാഭയം കൃണുഹി വിശ്വതോ നഃ ॥
 സ്തൂഹി ശൂരം വജ്രിണ-മപ്രതീതം (-മപ്രതീത്തം) ।
 അഭിമാതിഹനം പുരുഹൂതമിന്ദ്രം ।
 യ ഏക ഇച്ഛതപതിർ ജനേഷു ।
 തസ്മാ ഇന്ദ്രായ ഹവി-രാജുഹോത ॥
 ഇന്ദ്രോ ദേവാനാ-മധിപാഃ പുരോഹിതഃ ।
 ദിശാം പതി-രഭവദ്-വാജിനീവാൻ ।
 അഭിമാതിഹാ തവിഷ-സ്തൂവിഷ്ഠാൻ ।
 അസ്മഭ്യം ചിത്രം വൃഷണച് രയിം ദാത് ॥ 24 (10)

T.B.2.8.4.3

യ ഇ॒മേ ദ്യാ॒വാ॒പൃ॒ഥി॒വീ॒ മ॒ഹി॒ത്വാ॒ ।
 ബ॒ലേ॒നാദൃ॒ഹ-ദ॒ഭി॒മാ॒തി॒ഹേ॒ന്ദ്രഃ॑ ।
 സ നോ॑ ഹ॒വിഃ പ്ര॒തിഗൃ॑ഭ്ണാതു രാ॒തയേ॑ ॥
 ദേ॒വാനാ॑ം ദേ॒വോ നി॑ധി॒പാ നോ॑ അ॒വ്യാത് ॥
 "അ॒ന॒വ॒സ്തേ ര॒ഥം {71}" "ഽവൃ॑ഷ്ണേ॒ യത്തേ॑ {72} ।
 "ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ നു॒ വീ॒ര്യം॑ {73} "ഽബൃ॑ഹ॒ന്നഹീ॑ം {74} ॥
 ഇ॒ന്ദ്രോ യാ॒തോഽവ॑സി॒തസ്യ॑ രാജാ॑ ॥
 ശ॒മ॒സ്യ ച ശൃ॑ൺഗി॒ണോ വ॒ജ്രബാ॑ഹുഃ ।
 സേ॒ദു രാജാ॑ ക്ഷേ॒തി ച॒ർഷ॒ണീ॒നാം ।
 അ॒രാ॒ന്ന നേ॒മിഃ പ॒രി॒താ ബ॑ഭൂ॒വ ॥ 25 (10)

T.B.2.8.4.4

അ॒ഭി സി॒ദ്ധോ അ॑ജി॒ഗാദ॑സ്യ ശ॒ത്രുൺ॑ ।
 വി തി॒ശ്വേന॑ വൃ॒ഷഭേ॑ണാ॒ പു॒രോഽഭേ॑ത് ।
 സം ഽ॒വജേ॑ണാ॒സ്യജദ്-വൃ॑ത്ര॒മിന്ദ്രഃ॑ ।
 പ്ര॒സ്വാം മ॒തി-മ॑തി॒ര-ചാ॑ശദാ॒നഃ ॥
 വി॒ഷ്ണും ദേ॒വം ഽ॒വരു॑ണമൃ॒തയേ॑ ഭഗം॑ ॥
 മേ॒ദസാ॑ ദേ॒വാ വ॒പയാ॑ യജ॒ദ്ധാം ।
 താ നോ॑ യജ॒ഞമാ॑ഗ॒തം ഽ॒വിശാ॑ധേ॒നാ ।
 പ്ര॒ജാ॒വദ॑സ്തേ॒ ദ്രവി॑ണേ॒ഹ ധ॑ത്തം ॥

മേദസാ ദേവാ വപയാ യജദ്ധാം ।

വിഷ്ണു൦ ച ദേവ൦ വരുണ൦ ച രാതി൦ । 26 (10)

T.B.2.8.4.5

താ നോ അമീവാ അപബാധമാനൗ ।

ഇമ൦ യജ്ഞ൦ ജുഷമാണാവുപേത൦ ॥

വിഷ്ണുവരുണ൦ യുവ-മദ്ധാരായ നഃ ।

വിശേ ജനായ മഹി ശർമ യച്ഛത൦ ।

ദീർഘപ്രയജ്യ ഹവിഷാ വൃധാനാ ।

ജ്യോതിഷാഃരാതീർ ദഹത൦ തമാച്ഛസി ॥

യയോ-രോജസാ സ്കഭിതാ രജാച്ഛസി ।

വീര്യേദിർ വീരതമാ ശവിഷാ ।

യാ പത്യേതേ അപ്രതീത്താ സഹോഭിഃ ।

വിഷ്ണു അഗന്വരുണ൦ പൂർവഹൂതൗ ॥ 27 (10)

T.B.2.8.4.6

വിഷ്ണുവരുണ൦-വഭിശസ്തിപാ വാം ।

ദേവാ യജ്ഞ ഹവിഷാ ഘൃതേന ।

അപാമീവാച്ഛ സേധതച്ഛ രക്ഷസശ്ച ।

അഥാ ധത്ത൦ യജമാനായ ശ൦ യോഃ ॥

അച്ഛഹോമുചാ വൃഷഭാ സുപ്രതൂർതീ ।

ദേ॒വാ॒നാം ദേ॒വ॒ത॒മാ ശ॒ചി॒ഷ്ടാ ।
 വി॒ഷ്ണു॑വരു॒ണാ പ്ര॒തി॒ഹ॒ര്യ॒തം നഃ ।
 ഇ॒ദം ന॒രാ പ്ര॒യ॒ത॒മൃ॒തയേ॑ ഹ॒വിഃ ॥
 മ॒ഹീ നു ദ്യാ॒വാപൃ॒ഥി॒വീ ഇ॒ഹ ജ്യേഷ്ഠേ॑ ॥
 രു॒ചാ ഭ॒വ॒താഴ് ശു॒ച॒യദ്ഭി॑-ര॒ർക്കൈഃ ॥ 28 (10)

T.B.2.8.4.7

യഥ്സീ॒ം വ॒രി॒ഷ്ഠേ ബൃ॒ഹ॒തീ വി॒മി॒ന്വന്ത് ।
 നൃ॒വദ്ഭ്യോഽ॒ക്ഷാ പ॒പ്ര॒മാ॒നേ॒ഭി-രേ॒വൈഃ ॥
 പ്ര പൃ॒ർവ॒ജേ പി॒ത॒രാ ന॒വൃ॒സീ॒ഭിഃ ।
 ഗീ॒ർഭിഃ കൃ॑ണു॒ദ്ധ്യ॒സ്സദ॑നേ ജൃ॒ത॒സ്യ॑ ।
 ആ നോ॑ ദ്യാ॒വാപൃ॒ഥി॒വീ ദൈ॒വ്യേ॑ന ।
 ജനേ॑ന യാ॒തം മ॒ഹീ വാ॒ം വ॒രു॒ഥം ॥
 സ ഇ॒ഥ്സ॒പാ ഭു॒വ॒നേ॒ഷ്വാ॒സ ।
 യ ഇ॒മേ ദ്യാ॒വാപൃ॒ഥി॒വീ ജ॒ജാ॑ന് ।
 ഉ॒ർവീ ഗ॒ഭീ॒രേ ര॒ജ॒സീ സു॒മേ॒കേ ॥
 അ॒വ॒ശേ ധീ॒രഃ ശ॒ച്യാ സ॒മൈ॑രത് ॥ 29 (10)

T.B.2.8.4.8

ഭൂ॒രിം ദേ॒വ അ॒ച॒ര॒ന്തീ ച॒ര॒ന്തം । പ॒ദ॒ന്തം ഗ॒ർഭ-മ॒പ॒ദീ ദധാ॑തേ ।
 നി॒ത്യം ന സൂ॒നും പി॒ത്രോ-രു॒പ॒സ്ഥേ ॥

തം പിപൃതഃ രോദസീ സത്യവാചം ॥
ഇദം ദ്യാവാപൃഥിവീ സത്യമസ്മു ।
പിതർ-മാതർ-യദിഹോപബ്രൂവേ വാഃ ।
ഭൂതം ദേവാനാ-മവമേ അവോദിഃ ।
വിദ്യാമേഷം വൃജനം ജീരദാനും ॥
ഉർവീ പൃഥവീ ബഹുലേ ദൂരേ അന്തേ ।
ഉപബ്രൂവേ നമസാ യജ്ഞേ അസ്മിൻ ( ) ।
ദധാതേ യേ സുഭഗേ സുപ്രതൂർതീ ।
ദ്യാവാ രക്ഷതം പൃഥിവീ നോ അഭാത് ॥
"യാ ജാതാ ഓഷധയോ {75}, "ഽതി വിശ്വാഃ പരിഷ്വാഃ {76}" ।
"യാ ഓഷധയഃ സോമരാജ്ഞീ {77} "രശ്യാവതീഃ
സോമവതീം {78}" । "ഓഷധീരിതി മാതരോ {79}
"ഽന്യോ വോ അന്യോമവതു {80} ॥ 30 (15)
(ഹവിർ നോ - ദാദ് - ബഭൂവ - രാതിം - പൂർവഹൂതാ -
വർകൈ - ദൈര - ദസ്മിൻ പഞ്ച ച) (A4)

2.8.5 അനുവാകം 5 - ഐന്ദ്രാഗ്നപശ്വാദീനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.5.1

"ശുചിം നു സോമഃ {81}", "ശ്ഞഥ്-വൃത്രം {82} ।
"ഉഭാ വാമിന്ദ്രാഗ്നീ {83}, "പ്രചർഷണിഭ്യഃ {84}" ।

"ആ വൃത്രഹണാ {85}" "ഗീർഭിർ-വിപ്രഃ {86}" ॥

ബ്രഹ്മണസ്സതേ ത്വമസ്യ യന്താ ।

സൂക്തസ്യ ബോധി തനയം ച ജിന്വ ।

വിശ്വാം തദ്-ഭദ്രം യദവന്തി ദേവാഃ ।

ബൃഹദ്വദമേ വിദമേ സുവീരാഃ ॥

സ ഈഴ് സത്യേഭിഃ സഖിഭിഃ ശുചദ്ഭിഃ ।

ഗോധായസം ഹി ധനസൈ-രതർദത് ।

ബ്രഹ്മണസ്സതിർ-വൃഷഭിർ വരാഹൈഃ । 31 (10)

T.B.2.8.5.2

ഘർമസോദേഭിർ-ദ്രവിണം ഹ്വാനദ് ॥

ബ്രഹ്മണസ്സതേ-രഭവദ്യഥാ വശം ।

സത്യോ മന്യൂർ മഹി കർമാ കരിഷ്യതഃ ।

യോ ഗാ ഉദാജഥ് സ ദിവേ വി ചാഭജത് ।

മഹീവ രീതിഃ ശവസാ സരത് പൃഥക് ॥

ഇന്ധാനോ അഗ്നിം ഹ്വനവദ് വനുഷ്യതഃ ।

കൃതബ്രഹ്മാ ശുശുവദ്-രാതഹവ്യ ഇത് ।

ജാതേന ജാതമതി സൂത് പ്രസൃഷ്ടസതേ ।

യം യം യുജം കൃണുതേ ബ്രഹ്മണസ്സതിഃ ॥

ബ്രഹ്മണസ്സതേ സുയമസ്യ വിശ്വാഹാ । 32 (10)

T.B.2.8.5.3

രാ॒യഃ സ॒യാമ॑ ര॒ഥേ॒യാ വി॒വ॒സ്വ॒തഃ ।
 വീ॒രേ॒ഷു വി॒രാഘ്॑ ഉ॒പ॒പൃ॒ൣഗ്ധി॑ ന॒സ്തം ।
 യദീ॒ശാനോ॑ ബ്ര॒ഹ്മണാ॑ വേ॒ഷി മേ॑ ഹ॒വം ॥
 സ ഇ॒ജ്ജനേ॑ന സ വി॒ശാ സ ജ॒ന്മനാ॑ ।
 സ പൃ॒തേർ വാ॒ജം ഭര॑തേ ധ॒നാ നൃ॒ഭിഃ ।
 ദേ॒വാനാം॑ യഃ പി॒തര॑-മാവി॒വാ॒സതി॑ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാമ॑നാ ഹ॒വിഷാ॑ ബ്ര॒ഹ്മണ॑സ്തതിം ॥
 "യാ॒സ്മൈ പൃ॒ഷൻ നാ॒വോ അ॒ന്തഃ {87}" ।
 "ശൃ॒ക്രം തേ॑ അ॒ന്യത് {88}", "പൃ॒ഷേമാ॑ ആ॒ശാഃ {89}" ॥
 പ്ര॒പഥേ॑ പഥാ-മ॒ജനി॑ഷ്ട പൃ॒ഷാ । 33 (10)

T.B.2.8.5.4

പ്ര॒പഥേ॑ ദിവഃ പ്ര॒പഥേ॑ പൃ॒ഥി॒വ്യാഃ ।
 ഉ॒ഭേ അ॒ഭി പ്രി॒യത॑മേ സ॒ധസ്മേ॑ ।
 ആ ച॒ പരാ॑ ച ച॒രതി॑ പ്ര॒ജാന॑ൻ ॥
 പൃ॒ഷാ സു॒ബന്ധു॑ർ ദിവ ആ പൃ॒ഥി॒വ്യാഃ ।
 ഇ॒ധസ്ത॑തിർ-മ॒ഘവാ॑ ദ॒സ്മവ॑ർചാഃ ।
 തം ദേ॒വാസോ॑ അ॒ദദുഃ॑ സു॒ര്യായൈ॑ ।
 കാ॒മേന॑ കൃ॒തം ത॒വസ॑സ്ത്വ സ്വ॒ഞ്ചം ॥
 അ॒ജാശഃ॑ പശു॒പാ വാ॒ജവ॑സ്തഃ ।

ധി॒യഞ്ജി॑നോ॒ വി॒ശ്വേ॒ ഭു॒വനേ॑ അർ॒പിതഃ॑ ।

അ॒ശ്വോം പു॒ഷാ ശി॒മിരാ॑-മു॒ദ്വരീ॑വൃ॒ജത് । 34 (10)

T.B.2.8.5.5

സ॒ഞ്ച॒ക്ഷാ॑ണോ॒ ഭു॒വനാ॑ ദേ॒വ ഇ॒ഽയതേ॑ ॥

ശു॒ചീ വോ॑ ഹ॒വ്യാ മ॑രുതഃ ശു॒ചീ॒നാം ।

ശു॒ചി॒ഃ ഹി॑നോ-മൃ॒ദ്ധാ॒രഃ ശു॒ചി॒ഭ്യഃ॑ ।

ഋ॒തേന॑ സ॒ത്യ-മൃ॒തസാ॑പ ആ॒യന് ।

ശു॒ചി॒ജ്ഞാ॑നഃ ശു॒ചയഃ॑ പാ॒വകാഃ॑ ॥

പ്ര ചി॒ത്രമർ॑കം ഗൃ॒ണതേ॑ തു॒രായ॑ ।

മാ॒രുതാ॑യ സ॒വത॑വസേ ഭര॒ദ്ധാം ।

യേ സ॒ഹാ॒ഃസി॑ സ॒ഹസാ॑ സ॒ഹന്തേ॑ ।

രേ॒ജതേ॑ അഗ്നേ॒ പൃ॒ഥി॒വീ മ॒ഖേഭ്യഃ॑ ॥

അ॒ഽസേ॒ഷാ മ॑രുതഃ ഖാ॒ദയോ॑ വഃ । 35 (10)

T.B.2.8.5.6

വ॒ക്ഷഃസു॑ രു॒ക്മാ ഉ॑പ॒ശിശ്രി॑യാണാഃ ।

വി വി॒ദ്യുതോ॑ ന വൃ॒ഷ്ടിഭി॑ രു॒ചാനാഃ॑ ।

അ॒നു സ്വ॒ധാ-മാ॑യു॒ധൈർ-യ॒ച്ഛമാ॑നാഃ ॥

യാ വഃ ശർമ॑ ശശ॒മാനാ॑യ സ॒ന്തി ।

ത്രി॒ധാതു॑നി ദാ॒ശുഷേ॑ യ॒ച്ഛതാ॑ധി ।

അസ്മദ്യം താനി മരുതോ വിധന്ത ।
 രയിം നോ ധത്ത വൃഷണഃ സുവീരം ॥
 ഇമേ തൂരം മരുതോ രാമധന്തി ।
 ഇമേ സഹഃ സഹസ ആനമന്തി ।
 ഇമേ ശഠ്സം വനുഷ്യതോ നിപാന്തി । 36 (10)

T.B.2.8.5.7

ഗുരുദോഷോ അരരുഷേ ദധന്തി ॥
 അരാ ഇവേദചരമാ അഹേവ ।
 പ്ര പ്രജായന്തേ അകവാ മഹോഭിഃ ।
 പൃശ്ണേഃ പുത്രാ ഉപമാസോ രഭിഷ്ഠാഃ ।
 സ്വയാ മത്യാ മരുതഃ സംമിമിക്ഷുഃ ॥
 അനു തേ ദായി മഹ ഇന്ദ്രിയായ ।
 സത്രാ തേ വിശ്വമനു വൃത്രഹത്യേ ।
 അനു ക്ഷത്രമനു സഹോ യജത്ര ।
 ഇന്ദ്ര ദേവേഭിരനു തേ നൃഷഹ്യേ ॥
 യ ഇന്ദ്ര ശുഷോ മഘവന്തേ അസ്തി । 37 (10)

T.B.2.8.5.8

ശിക്ഷാ സഖിഭ്യഃ പുരുഹൂത നൃഭ്യഃ ।
 തപ് ഹി ദൃഢാ മഘവൻ വിചേതാഃ ।
 അപാവൃധി പരിവൃതിം ന രാധഃ ॥

ഇന്ദ്രോ രാജാ ജഗത-ശ്ചർഷണീനാം ।
 അധികഷമി വിഷ്ണുരൂപം യദസ്തി ।
 തതോ ദദാതു ദാശുഷേ വസൂനി ।
 ചോദദ്-രാധ ഉപസ്തൂത-ശ്ചിദർവാക് ॥
 തമു ഷ്ടൂഹി യോ അഭിഭൂത്യോജാഃ ।
 വന്വന്നവാതഃ പുരുഹൂത ഇന്ദ്രഃ ।
 അഷാഡ-മുഗ്രച്ഛ സഹമാന-മാഭിഃ ( ) । 38 (10)

T.B.2.8.5.9

ഗീർഭിർ വർദ്ധ വൃഷഭം ചർഷണീനാം ॥
 സ്ഥൂരസ്യ രായോ ബൃഹതോ യ ഹൗശേ ॥
 തമു ഷ്ടൂവാമ വിദഥേഷിന്ദ്രം ।
 യോ വായുനാ ജയതി ഗോമതീഷു ।
 പ്രധൃഷ്ണുയാ നയതി വസ്യോ അച്ഛ ॥
 ആ തേ ശുഷോ വൃഷഭ ഏതു പശ്ചാത് ।
 ഓത്തരാ-ദധരാഗാ പുരസ്താത് ॥
 ആ വിശ്വതോ അഭി സമേത്വർവാങ് ।
 ഇന്ദ്ര ദൃമച്ഛ സുവർവദ് ധേഹ്യസ്മേ ॥ 39 (9)

(വരാഹൈർ - വിശ്വഹാ - ജനിഷ്ട പുഷോ - ദാദീവൃജത്
 - ചാദയോ വഃ - പാൻ - തൃസ്ത - യാഭിർ - നവ ച) (A5)

2.8.6 അനുവാകം 6 - സാവിത്രാദിപശുനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.6.1

ആ ദേവോ യാതു സവിതാ സുരതഃ ।
 അന്തരിക്ഷപ്രാ വഹമാനോ അശ്വൈഃ ॥
 ഹസ്തേ ദധാനോ നര്യോ പുരുണി ।
 നിവേശയൻ ച പ്രസുവൻ ച ഭൂമ ॥
 അഭീവൃതം കൃശനൈർ വിശ്വരൂപം ।
 ഹിരണ്യശമ്യം യജതോ ബൃഹന്തം ।
 ആസ്ഥാദ്-രഥ്യ് സവിതാ ചിത്രഭാസുഃ ।
 കൃഷ്ണാ രജാത്സി തവിഷീം ദധാനഃ ॥
 സഘാ നോ ദേവഃ സവിതാ സവായ ।
 ആസാവിഷദ്-വസുപതിർ-വസൂനി । 40 (10)

T.B.2.8.6.2

വിശ്രയമാണോ അമതി-മുരുചീം ।
 മർതഭോജന-മധ രാസതേ ന ॥
 വി ജനാത്യാവാഃ ശിതിപാദോ അഖ്യന് ।
 രഥ്യ് ഹിരണ്യപ്രളഗം വഹന്തഃ ।
 ശശദ്-ദിശഃ സവിതുർ-ദൈവ്യസ്യ ।
 ഉപസ്ഥേ വിശ്വാ ഭുവനാനി തസ്ഥുഃ ॥
 വി സുപർണോ അന്തരിക്ഷാ-ഘൃഖ്യത് ।

ഗഭീരവേപാ അസുരഃ സുനീമഃ ।

കോദാനീച്ഛ് സൂര്യഃ കശ്ചികേത ।

കതമാം ദ്യാച്ഛ് രശ്മി-രസ്യാതതാന ॥ 41 (10)

T.B.2.8.6.3

ഭഗം ധിയം വാജയന്തഃ പുരന്ധിം ।

നരാശച്ഛോ ഗാസ്സതിർ നോ അവ്യാത് ।

ആഽയേ വാമസ്യ സങ്ഗമേ രയിണാം ।

പ്രിയാ ദേവസ്യ സവിതുഃ സ്യാമ ॥

ആ നോ വിശ്വേ അസ്ത്വാ ഗമന്തു ദേവാഃ ।

മിത്രോ അര്യമാ വരുണഃ സജോഷാഃ ॥

ഭുവൻ. യഥാ നോ വിശ്വേ വൃധാസഃ ।

കരൻമ് സുഷഹാ വിമുരം ന ശവഃ ॥

ശം നോ ദേവാ വിശ്വദേവാ ഭവന്തു ।

ശച്ഛ് സരസ്വതീ സഹ ധീഭിർസ്തു ॥ 42 (10)

T.B.2.8.6.4

ശമഭിഷാചഃ ശമു രാതിഷാചഃ ।

ശം നോ ദിവ്യാഃ പാർത്ഥിവാഃ ശം നോ അപ്യാഃ ॥

യേ സവിതുഃ സത്യസവസ്യ വിശ്വേ ।

മിത്രസ്യ വ്രതേ വരുണസ്യ ദേവാഃ ।

തേ സൗഭഗം വീരവദ് ഗോമദപ്തഃ ।
 ദധാതന ദ്രവിണം ചിത്രമസ്മൈ ॥
 അഗ്നേ യാഹി ദൃത്യം വാരിഷേണ്യഃ ।
 ദേവാഽ അച്ഛാ ബ്രഹ്മകൃതാ ഗണേന ।
 സരസ്വതീം മരുതോ അശിനാഽപഃ ।
 യക്ഷി ദേവാൻ രത്നധേയായ വിശ്വാൻ ॥ 43 (10)

T.B.2.8.6.5

ദ്യൗഃ പിതഃ പൃഥ്വിമാത-രധൃക് ।
 അഗ്നേ ഭ്രാതർവസവോ മൃധതാ നഃ ।
 വിശ്വ ആദിത്യാ അദിതേ സജോഷാഃ ।
 അസ്മദ്യഽ ശർമ ബഹുലം വീയന്ത ॥
 വിശ്വേ ദേവാഃ ശൃണുതേമഽ ഹവം മേ ।
 യേ അന്തരീക്ഷേ യ ഉപ ദൃവി ഷു ।
 യേ അഗ്നിജിഹ്വാ ഉത വാ യജത്രാഃ ।
 ആസദ്-യാസ്മിൻ ബർഹിഷി മാദയദ്ധാം ॥
 ആ വാം മിത്രാവരുണാ ഹവ്യജുഷീം ।
 നമസാ ദേവാവസാഽഽവവൃത്യാം ॥ 44 (10)

T.B.2.8.6.6

അസ്മാകം ബ്രഹ്മ പൃതനാസു സഹ്യ അസ്മാകം ।

വൃഷ്ടിർ-ദിവ്യാ സുപാരാ ॥

യുവം വസ്രാണി പീവസാ വസാമേ ।

യുവോ-രച്ഛിദ്രാ മന്തവോ ഹ സർഗാഃ ।

അവാതിരത-മന്യുതാനി വിശ്വാ ।

ഋതേന മിത്രാവരുണാ സചേമേ ॥

തഥ്സു വാം മിത്രാവരുണാ മഹിത്വം ।

ഈർമാ തസ്ഥുഷീ-രഹദിർ-ദുദുഹേ ।

വിശ്വാഃ പിന്യഥ സ്വസരസ്യ ധേനാഃ ।

അനു വാമേകഃ പവി-രാവവർതി ॥ 45 (10)

T.B.2.8.6.7

യദബ്ധഹീഷ്ഠം നാതിവിദേ സുദാനു ।

അച്ഛിദ്രഃ ശർമ ഭുവനസ്യ ഗോപാ ।

തതോ നോ മിത്രാവരുണാ-വവീഷ്ഠം ।

സിഷാസന്തോ ജീഗിവാഃസഃ സ്യാമ ॥

ആ നോ മിത്രാവരുണാ ഹവ്യദാതിം ।

ഘൃതൈർ-ഗവ്യുതി-മുക്ഷത-മിധാഭിഃ ।

പ്രതി വാമത്ര വരമാ ജനായ ।

പൃ॒ണീ॒ത-മു॒ദ്ഗോ॑ ദി॒വ്യ॒സ്യ ചാ॒രോഃ॑ ॥
 പ്ര॒ബാ॒ഹവാ॑ സി॒ന്ധുതം॑ ജീ॒വസേ॑ നഃ ।
 ആ നോ॑ ഗ॒വ്യുതി॑-മു॒ക്ഷതം॑ ഘൃ॒തേന॑ । 46 (10)

T.B.2.8.6.8

ആ നോ॑ ജനേ॑ ശ്ര॒വയ॑തം യു॒വാ॒നാ ।
 ശ്രു॒തം മേ॑ മി॒ത്രാവ॑രുണാ॒ ഹവേ॑മാ ॥
 ഇ॒മാ രു॒ദ്രായ॑ സ്ഥി॒രധ॑ന്വനേ॒ ഗിരഃ॑ ।
 ക്ഷി॒പ്രേഷ॑വേ॒ ദേ॒വായ॑ സ്വ॒ധാമ്നേ॑ ॥
 അ॒ഷാ॒ധായ॑ സ॒ഹമാ॑നായ മീ॒ഡുഷേ॑ ॥
 തി॒ശ്മായു॑ധായ ഭ॒രതാ॑ ശൃ॒ണോത॑ന ॥
 ത്വാ ദ॑ത്തേഭീ॒ രു॒ദ്ര ശ॑ന്തമേഭിഃ ।
 ശ॒തച് ഹി॑മാ അ॒ശീയ॑ ഭേ॒ഷജേ॑ഭിഃ ।
 വൃ॒സ്മദ് ഭേ॑ഷോ॒ വിത॑രം വൃ॒ച്ഹഃ॑ ।
 വൃ॒മീവാ॑ഽശ്ചാ॒തയ॑സ്വാ വി॒ഷുചീഃ॑ ॥ 47 (10)

T.B.2.8.6.9

"അ॒ർഹൻ॑ ബി॒ഭർഷി॑ {90}, "മാ ന॑സ്തോ॒കേ {91}" ॥
 ആ തേ॑ പി॒തർ മ॑രുതാച് സു॒മമേ॑തു ।
 മാ നഃ॑ സു॒ര്യ॒സ്യ സ॑ന്ദൃശോ॒ യുയോ॑മാഃ ।
 അ॒ഭി നോ॑ വീ॒രോ അ॒ർവ॑തി ക്ഷമേത ।

പ്രജായേമഹി രുദ്ര പ്രജാഭിഃ ॥

ഏവാ ബഭ്രോ വൃഷഭ ചേകിതാന ।

യഥാ ദേവ ന ഹൃണീഷേ ന ഹഃസി ।

ഹാവനശ്രൂർ നോ രുദ്രേഹ ബോധി ।

ബൃഹദഭമേ വിദമേ സുവീരാഃ ॥

"പരിണോ രുദ്രസ്യ ഹേതിഃ{92}", "സ്തൂഹി ശ്രുതം ( ) {93}" ।

"മീഡുഷ്ടമാ {94}" "രഹൻ ബിഭർഷി {95}" ।

"തഥഗേ രുദ്ര {96}", "ആ വോ രാജാനം {97}" ॥ 48 (12)

(വസൂനി - തതാ - നാസ്തു - വിശ്വാൻ - വവൃത്യാം -

പവർതി - ഘൃതേന - വിഷുചീഃ - ശ്രുതം ദേ ച) (A6)

2.8.7 അനുവാകം 7 - സൗര്യാദിപശുനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.7.1

സൂര്യാ ദേവീ-മുഷസ്യ രോചമാനാ മര്യഃ ।

ന യോഷാമഭ്യേതി പശ്വാത് ।

യത്രാ നരോ ദേവയന്തോ യുഗാനി ।

വിതന്വതേ പ്രതി ഭദ്രായ ഭദ്രം ॥

ഭദ്രാ അശ്വാ ഹരിതഃ സൂര്യസ്യ ।

ചിത്രാ ഏദഗ്വാ അനുമാദ്യാസഃ ।

നമസ്യന്തോ ദിവ ആ പൃഷ്ഠമസ്ഥുഃ ।

പരി॒ ദ്യാവാ॑പൃ॒ഥിവീ॑ യ॒ന്തി സ॒ദ്യഃ ॥

തഥ് സൂ॒ര്യ॑സ്യ॒ ദേ॒വതാ॑ം തൻ മഹി॒താ॑ം ।

മദ്ധ്യാ॑ കർത്തോർ-വി॒തത്ത്വ് സ॒ഞ്ജഭാ॑ര । 49 (10)

T.B.2.8.7.2

യദേ॒ദയു॑ക്ത ഹ॒രിതഃ॑ സ॒ധസ്ഥാ॑ത് ।

ആദ്-രാ॒ത്രി വാ॑സ॒സ്തനു॑തേ സി॒മസ്മൈ॑ ॥

തൻ മി॒ത്രസ്യ॑ വരു॒ണസ്യാ॑ഭി॒ചക്ഷേ॑ ।

സൂ॒ര്യോ രൂ॒പം കൃ॑ണുതേ ദ്യാ॒രുപ॑സ്ഥേ ।

അ॒നന്ത॑മ॒ന്യദ്-രു॑ശ॒ദസ്യ॑ പാ॒ജഃ ।

കൃ॒ഷ്ണമ॑ന്യ-ദ്ധ॒രിതഃ॑ സംഭ॒രന്തി॑ ॥

അ॒ദ്യാ ദേ॒വാ ഉ॒ദിതാ॑ സൂ॒ര്യസ്യ॑ ।

നി॒രച്ഛ॑ഹ॒സഃ പി॒പൃതാ॑ൻ നി॒രവ॑ദ്യാത് ।

തന്നോ॑ മി॒ത്രോ വരു॑ണോ മാ॒മഹ॑ന്താം ।

അ॒ഭി॒തിഃ സി॒ന്ധുഃ പൃ॒ഥിവീ॑ ഉ॒ത ദ്യാഃ ॥ 50 (10)

T.B.2.8.7.3

ദി॒വോ രു॒ക്ത ഉ॒രുച॑ക്ഷാ ഉ॒ദേതി॑ ।

ദൂ॒രേ അ॒ർത്ഥ॑സ്ത॒രണി॑ർ-ദ്രാ॒ജമാ॑നഃ ।

സൂ॒നം ജ॒നാഃ സൂ॒ര്യേണ॑ പ്ര॒സൂതാഃ॑ ।

ആ॒യന്ന॑ർത്ഥാ॒നി കൃ॑ണ॒വന്ന॑പാച്ഛി ॥

ശം നോ ഭവ ചക്ഷസാ ശം നോ അഹ്നാ ।

ശം ഭാനുനാ ശഃ ഹിമാ ശം ഘൃണേൻ ।

യഥാ ശമസ്മൈ ശമസദ്-ദുരോണേ ।

തഥ് സൂര്യ ദ്രവിണം ധേഹി ചിത്രം ॥

ചിത്രം ദേവാനാ-മുദഗാദനീകം ।

ചക്ഷുർ മിത്രസ്യ വരുണസ്യാഗേഃ । 51 (10)

T.B.2.8.7.4

ആഽപ്രാ ദ്യാവാപൃഥിവീ അന്തരിക്ഷം ।

സൂര്യ ആത്മാ ജഗതസ്മുഷശ്ച ॥

"തപ്താ ദധത് {98}, "തന്ന-സ്തൂരീപം {99}" ।

"തപ്താ വീരം {100}" "പിശങ്ഗരുപഃ {101}" ॥

ദശേമം തപ്തൂർ ജനയന്ത ഗർഭം ।

അതന്ദ്രാസോ യുവതയോ ബിഭർത്രം ।

തിശ്ശാനീകഃ സ്വയശസം ജനേഷു ।

വീരോചമാനം പരിഷീം നയന്തി ॥

ആവിഷ്ടോ വർദ്ധതേ ചാരുരാസു ।

ജിഹ്വാനാ-മൂർദ്ധാഃ സ്വയശാ ഉപസ്ഥേ । 52 (10)

T.B.2.8.7.5

ഉദേ ത്വഷ്ടുർ ബിഭൃതുർ-ജായമാനാത് ।
 പ്രതീചീ സിഹ്വഹം പ്രതിജോഷയേതേ ॥
 "മിത്രോ ജനാൻ {102}, "പ്രസമിത്ര {103}" ॥
 അയം മിത്രോ നമസ്യഃ സുശേവഃ ।
 രാജാ സുക്ഷത്രോ അജനിഷ്ട വേധാഃ ।
 തസ്യ വയച്ഛു മതൗ യജ്ഞീയസ്യ ।
 അപി ഭദ്രേ സൗമനസേ സ്യാമ ॥
 അനമീവാസ ഇധയാ മദന്തഃ ।
 മിതജ്മവോ വരിമന്നാ പൃഥിവ്യാഃ ।
 ആദിത്യസ്യ വ്രതമുപക്ഷ്യന്തഃ । 53 (10)

T.B.2.8.7.6

വയം മിത്രസ്യ സുമതൗ സ്യാമ ॥
 മിത്രം ന ഞച്ഛ ശിമ്യാ ഗോഷു ഗവ്യവത് ।
 സ്വാധീയോ വിദമേ അസ്തജീജനന് ।
 അരേജയതാച്ഛ രോദസീ പാജസാ ഗിരാ ।
 പ്രതി പ്രിയം യജതം ജനുഷാമവഃ ॥
 മഹാച്ഛ ആദിത്യോ നമസോപസദ്യഃ ।
 യാതയജ്ജനോ ഗൃണതേ സുശേവഃ ।

തസ്മാ ഏതത് പന്യതമായ ജുഷ്ടം ।

അഗ്നൗ മിത്രായ ഹവി-രാജുഹോത ॥

ആവാഴ് രഥോ രോദസീ ബദ്ബധാനഃ । 54 (10)

T.B.2.8.7.7

ഹിരണ്യയോ വൃഷഭിർ-യാതൃശ്വൈഃ ।

ഘൃതവർതനിഃ പവിഭീ രുചാനഃ ।

ഇഷാം ഘോഢാ നൃപതിർ വാജിനീവാൻ ॥

സ പ്രഥമാനോ അഭി പഞ്ച ഭൂമ ।

ത്രിവന്ധുരോ മനസാഽഽയാതു യുക്തഃ ।

വിശോ യേന ഗച്ഛഥോ ദേവയന്തീഃ ।

കുത്രാചിദ് യാമമശിനാ ദധാനാ ॥

സ്വശ്വാ യശസാഽഽയാതമർവാക് ।

ദസ്രാ നിധിം മധുമന്തം പിബാമഃ ।

വി വാഴ് രഥോ വദ്ധാ യാദമാനഃ । 55 (10)

T.B.2.8.7.8

അന്താൻ ദിവോ ബാധതേ വർതനിഭ്യാം ॥

യുവോഃ ശ്രിയം പരി യോഷാ വൃണീത ।

സൂരോ ദുഹിതാ പരിതക്വിയായാം ।

യദ്-ദേവയന്ത-മവഥഃ ശചീഭിഃ ।

പരി॑ശ്ര॒ച്ഛ॒സ വാ॑ം മ॒നാ വാ॑ം വ്യോ॑ ഗാ॒ം ॥

യോ ഹ॑ സ്യ॒ വാച്॑ ര॒മിരാ॑ വ॒സ്ത ഉ॒സ്രാഃ ।

രഥോ॑ യു॒ജാനഃ॑ പ॒രിയാ॑തി വ॒ർതിഃ ।

തേന॑ നഃ ശം വ്യോ॑രു॒ഷസോ॑ വ്യു॒ഷ്ടൗ ।

ന്യശ്ച॑മി॒നാ വഹ॑തം യ॒ജ്ഞേ॑ അ॒സ്മിൻ ॥

യു॒വം ഭു॒ജ്യ-മ॑വ॒വിദ്ധ്യ॑ സ॒മുദ്രേ॑ । 56 (10)

T.B.2.8.7.9

ഉ॒ഭൃഹ॑മു-ര॒ർണസോ॑ അ॒സ്മി॒ധാണൈഃ॑ ।

പ॒ത॒ത്രിഭി॑-ര॒ശ്രമൈ॑-ര॒വ്യമി॑ഭിഃ ।

ഭ്യു॒സ॒നാഭി॑-ര॒ശ്മി॒നാ പാ॑ര॒യന്താ॑ ॥

അ॒ഗ്നീ॒ഷോമാ॑ യോ അ॒ഭ്യ വാ॑ം । ഇ॒ദം വ്യ॑ചഃ സ॒പ॒ര്യതി॑ ।

ത॒സ്മൈ॑ ധ॒ത്തച്ഛു॑ സു॒വീര്യം॑ । ഗ॒വാം പോ॑ഷ॒സ്വ സ॒ശ്മി॑യം ॥

യോ അ॒ഗ്നീ॒ഷോമാ॑ ഹ॒വിഷാ॑ സ॒പ॒ര്യാത് ।

ദേ॒വദ്വീ॑ചാ മ॒നസാ॑ യോ ഫ്യു॒തേന॑ ।

ത॒സ്യ വ്ര॑തച്ഛു॑ ര॒ക്ഷതം॑ പാ॒തമച്ഛു॑ഹ॒സഃ । 57 (10)

T.B.2.8.7.10

വി॒ശേ ജ॑നായ മ॒ഹി ശ॒ർമ യ॒ച്ഛതം॑ ॥

അ॒ഗ്നീ॒ഷോമാ॑ യ ആ॒ഹുതി॑ം । യോ വാ॑ം ദാ॒ശാദ്ധ॑വി॒ഷ്ടതി॑ം ।

സ പ്ര॒ജയാ॑ സു॒വീര്യം॑ । വി॒ശ്വമാ॑യു॒ർ-വ്യു॑ശ്ഞ॒വത് ॥

അഗ്നീഷോമാ ചേതി തദ്-വീര്യം ഹ്വാം ।

യദമുഷ്ണീത-മവസം പണിം ഗോഃ ।

അവാതിരതം പ്രഥയസ്യ ശേഷഃ ।

അവിനതം ജ്യോതിരേകം ബഹുഭ്യഃ ॥

"അഗ്നീഷോമാവിമഘ് സുമേ {104}"

"ഽഗ്നീഷോമാ ഹവിഷഃ പ്രസ്ഥിതസ്യ ( ) {105}" ॥ 58 (10)

(ജഭാര-ഭൃൗ-രഗേ-രുപസ്ഥ-ഉപക്ഷ്യന്തോ-ബദ്ബധാനോ -
യാദമാനഃ - സമുദ്രേ - ഽഹ്സഃ - പ്രസ്ഥിതസ്യ) (A7)

2.8.8 അനുവാകം 8 - വേഹദാദിപശുനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.8.1

അഹമസ്മി പ്രഥമജാ ഗൃതസ്യ ।

പൂർവം ദേവേഭ്യോ അമൃതസ്യ നാഭിഃ ।

യോ മാ ദദാതി സ ഇദേവ മാ വാഃ ।

അഹ-മന്ന-മന്ന-മദന്തമദ്മി ॥ പൂർവ-മഗേരപി ദഹത്യന്നം ।

യത്തൗ ഹാഽഽസാതേ അഹമുത്തരേഷു ।

വ്യാത്തമസ്യ പശവഃ സുജംഭം ।

പശ്യന്തി ധീരാഃ പ്രചരന്തി പാകാഃ ॥

ജഹാമ്യന്യം ന ജഹാമ്യന്യം ।

അഹമന്നം ഹ്വശമിച്ചരാമി । 59 (10)

T.B.2.8.8.2

സമാനമർത്ഥം പര്യേമി ഭൂഞ്ജത് ।
 കോ മാമന്നം മനുഷ്യോ ദയേത ॥
 പരാകേ അന്നം നിഹിതം ലോക ഏതത് ।
 വിശ്വൈർ-ദേവൈഃ പിതൃഭിർ-ഗൃപ്മന്നം ।
 യദഭ്യതേ ലുപ്യതേ യത് പരോപ്യതേ ।
 ശതതമീ സാ തന്മൂർ മേ ബഭൂവ ॥
 മഹാന്തൗ ചരു സകൃദ്ഭൂഗ്ധേന പപ്രൗ ।
 ദിവഞ്ച പൃശ്ണി പൃഥിവീം ച സാകം ।
 തഥ് സംപിബന്തോ ന മിനന്തി വേധസഃ ।
 നൈതദ്-ഭൂയോ ഭവതി നോ കനീയഃ ॥ 60 (10)

T.B.2.8.8.3

അന്നം പ്രാണ-മന്ന-മപാന-മാഹുഃ ।
 അന്നം മൃത്യും തമു ജീവാതുമാഹുഃ ।
 അന്നം ബ്രഹ്മാണോ ജരസം വദന്തി ।
 അന്നമാഹുഃ പ്രജനനം പ്രജാനാം ॥
 മോഘമന്നം വിന്ദതേ അപ്രചേതാഃ ।
 സത്യം ബ്രവീമി വധ ഇഥ്സ തസ്യ ।
 നാര്യമണ്ണം പുഷ്യതി നോ സഖായം ।
 കേവലാഘോ ഭവതി കേവലാദീ ॥

അഹം മേഘഃ സുനയൻ. വർഷന്നസി ।

മാമദന്ത്യഹമദ്യന്യാൻ । 61 (10)

T.B.2.8.8.4

അഹഃ സദമൃതോ ഭവാമി ।

മദാദിത്യാ അധി സർവേ തപന്തി ॥

"ദേവീം വാചമജനയന്ത {106}, "യദ്-വാഗ്-വദന്തി {107}" ॥

അനന്താ-മന്താദധി നിർമിതാം മഹീം ।

യസ്യാം ദേവാ അദധുർ ഭോജനാനി ।

ഏകാക്ഷരാം ദിപദാഃ ഷട്പദാഞ്ച ।

വാചം ദേവാ ഉപജീവന്തി വിശ്വേ ॥

വാചം ദേവാ ഉപജീവന്തി വിശ്വേ ।

വാചം ഗന്ധർവാഃ പശവോ മനുഷ്യാഃ ।

വാചീമാ വിശ്വാ ഭുവനാന്യർപിതാ । 62 (10)

T.B.2.8.8.5

സാ നോ ഹവം ജുഷതാ-മിന്ദ്രപതീ ॥

വാഗക്ഷരം പ്രഥമജാ ഗൃതസ്യ ।

വേദാനാം മാതാ-മൃതസ്യ നാഭിഃ ।

സാ നോ ജുഷാണോപ യജ്ഞമാഗാത് ॥

അവന്തീ ദേവീ സുഹവാ മേ അസ്തു ॥

യാ മൃഷയോ മന്ത്രകൃതോ മനീഷിൺഃ ।

അ॒നൈ॒ച്ഛൻ ദേ॒വാ-സു॒പ॒സാ ശ്ര॒മേണ॑ ।
 താ॒ം ദേ॒വീം വാ॒ചം ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജാമ॑ഹേ ।
 സാ നോ॑ ദധാ॒തു സു॒കൃ॒തസ്യ॑ ലോ॒കേ ॥
 ച॒ത്വാരി॑ വാക് പരി॒മി॒താ പ॒ദാനി॑ । 63 (10)

T.B.2.8.8.6

താ॒നി വി॒ദുർ ബ്രാ॒ഹ്മണാ॑ യേ മ॒നീ॒ഷി॒ൺഃ ।
 ഗു॒ഹാ ത്രീ॒ണി നി॒ഹി॒താ നേ॒ൺഗ॑യന്തി ।
 തു॒രീയം വാ॒ചോ മ॒നു॒ഷ്യാ വ॒ദന്തി॑ ॥
 ശ്ര॒ദ്ധയാ॑sഗ്നിഃ സമീ॒ദ്ധ്യതേ॑ । ശ്ര॒ദ്ധയാ॑ വി॒ന്ദതേ॑ ഹ॒വിഃ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാം ദഗ॑സ്യ മൂർദ്ധ॒നി । വ॒ചസാ॑ ssവേ॒ദയാ॑മസി ॥
 പ്രി॒യം ശ്ര॒ദ്ധേ ദ॒ദതഃ॑ । പ്രി॒യം ശ്ര॒ദ്ധേ ദി॒ദാ॑സതഃ ।
 പ്രി॒യം ഭോ॒ജേ॒ഷു യ॒ജാ॑സു । 64 (10)

T.B.2.8.8.7

ഇ॒ദം മ ഉ॒ദി॒തം കൃ॑ധി ॥ യ॒ഥാ ദേ॒വാ അ॒സു॒രേഷു॑ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാ-മു॒ഗ്രേഷു॑ ച॒ക്രി॒രേ । ഏ॒വം ഭോ॒ജേ॒ഷു യ॒ജാ॑സു ।
 അ॒സ്മാക॑-മു॒ദി॒തം കൃ॑ധി ॥ ശ്ര॒ദ്ധാം ദേ॒വാ യ॒ജമാ॑നാഃ ।
 വാ॒യുഗോ॑പാ ഉ॒പാ॑സതേ । ശ്ര॒ദ്ധാം ഹൃ॒ദയു॑യാ-ssകൃ॒ത്യാ ।
 ശ്ര॒ദ്ധയാ॑ ഹൃ॒യതേ॑ ഹ॒വിഃ ॥
 ശ്ര॒ദ്ധാം പ്രാ॒തർ. ഹ॒വാമ॑ഹേ । 65 (10)

T.B.2.8.8.8

ശ്രദ്ധാ॑ം മദ്ധ്യ॑ന്ദീനം പ॒രി । ശ്രദ്ധാ॑ഽ സൂ॒ര്യ॑സ്യ നി॒മുചി॑ ।
 ശ്രദ്ധേ॑ ശ്രദ്ധാ॑പയേ॒ഹ മാ॑ ॥ ശ്രദ്ധാ॑ ദേ॒വാ-ന॑ധീ॒വസ്തേ॑ ।
 ശ്രദ്ധാ॑ വി॒ശ്വമി॑ദം ജഗ॑ത് । ശ്രദ്ധാ॑ം കാ॒മ॒സ്യ മാ॒തരം॑ ।
 ഹ॒വിഷാ॑ വർദ്ധ॑യാമസി ॥
 ബ്ര॒ഹ്മജ॑ജ്ഞാനം പ്ര॒ഥ॒മം പു॒രസ്താ॑ത് ।
 വി സീ॑മതഃ സൂ॒രൂചോ॑ വേ॒ന ആ॑വഃ ।
 സ ബൃ॒ദ്ധ്നി॑യാ ഉ॒പ॒മാ അ॒സ്യ വി॒ഷ്ടാഃ॑ । 66 (10)

T.B.2.8.8.9

സ॒ത॒ശ്ച യോ॑നി-മ॒സ॒ത॒ശ്ച വി॑വഃ ॥
 പി॒താ വി॒രാജാ॑മൃ॒ഷഭോ॑ ര॒യീണാം॑ ।
 അ॒ന്ത॒രിക്ഷം॑ വി॒ശ്വരൂ॑പ ആ॒വിവേ॑ശ ।
 തമ॑ർകൈ-ര॒ഭ്യർച॑ന്തി വ॒ർസം॑ ।
 ബ്ര॒ഹ്മ സ॒ന്തം ബ്ര॒ഹ്മണാ॑ വർദ്ധ॑യന്തഃ ॥
 ബ്ര॒ഹ്മ ദേ॒വാന॑ജന॒യത് । ബ്ര॒ഹ്മ വി॒ശ്വമി॑ദം ജഗ॑ത് ।
 ബ്ര॒ഹ്മണഃ॑ ക്ഷ॒ത്രം നിർമി॑തം । ബ്ര॒ഹ്മ ബ്രാ॒ഹ്മണ॑ ആ॒ത്മനാ॑ ॥
 അ॒ന്ത॒ര॒സ്ഥി-നി॑മേ ലോ॒കാഃ॑ । 67 (10)

T.B.2.8.8.10

അ॒ന്തർ വി॒ശ്വമി॑ദം ജഗ॑ത് । ബ്ര॒ഹ്മൈ॒വ ഭൂ॒താനാ॑ം ജ്യേ॒ഷ്ഠം॑ ।
 തേ॒ന കോ॑ഽർഹ॒തി സ്തർദ്ധി॑തും ॥

ബ്രഹ്മൻ ദേവാ-സ്രുതസ്രിച്ശത് | ബ്രഹ്മന്നിന്ദ്ര പ്രജാപതീ |
 ബ്രഹ്മൻ. ഹ വിശ്വാ ഭൂതാനി | നാവി വാന്തഃ സമാഹിതാ ||
 ചതസ്ര ആശാഃ പ്രചരന്ത്വ-ഗന്ധഃ |
 ഇമന്നോ യജ്ഞം നയതു പ്രജാനന് |
 ഷ്ടുതം പിന്നന്നജരച്ഛു സുവീരം | **68 (10)**

T.B.2.8.8.11

ബ്രഹ്മ സമിദ്-ഭവത്യാഹുതീനാം ||
 ആ ഗാവോ അശ്മന്നുത ഭദ്രമക്രന് |
 സീദന്തു ഗോഷ്ടേ രണയന്ത്വസ്മേ |
 പ്രജാവതീഃ പുരുരുപാ ഇഹ സ്യുഃ |
 ഇന്ദ്രായ പൂർവീ-രുഷസോ ദുഹാനാഃ ||
 ഇന്ദ്രോ യജാനേ പൃണതേ ച ശിക്ഷതി |
 ഉപേദ്ദദാതി ന സ്വം മുഷായതി |
 ഭൂയോ ഭൂയോ രയിമിദസ്യ വർദ്ധയന് |
 അഭിന്നേ ഖിലേ നിദധാതി ദേവയും ||
 "ന താ നശന്തി {108}", "ന താ അർവാ {109}" || **69 (10)**

T.B.2.8.8.12

ഗാവോ ഭഗോ ഗാവ ഇന്ദ്രോ മേ അച്ഛാത് |
 ഗാവഃ സോമസ്യ പ്രഥമസ്യ ഭക്ഷഃ |
 ഇമാ യാ ഗാവഃ സ ജനാസ ഇന്ദ്രഃ |

ഇ॒ച്ഛാ॒മീ॒ദ്ധൃ॒ദാ മ॒ന॒സാ ചി॒ദി॒ന്ദ്രം ॥
 യു॒യം ഗാ॒വോ മേ॒ദയ॒മാ കൃ॒ശം ചി॒ത് ।
 അ॒ശ്ലീ॒ലം ചി॒ത് കൃ॒ണു॒മാ സു॒പ്രതീ॑കം ।
 ഭ॒ദ്രം ഗൃ॒ഹം കൃ॒ണു॒ഥ ഭ॒ദ്രവാ॑ചഃ ।
 ബൃ॒ഹദോ॒ വയ॑ ഉ॒ച്യതേ॑ സ॒ഭാസു॑ ॥
 പ്ര॒ജാ॒വതീഃ॑ സു॒യവ॑സ॒സ് രി॒ശന്തീഃ॑ (രു॒ശന്തീഃ॑) ।
 ശു॒ദ്ധാ അ॒പഃ സു॒പ്രപാ॑ണേ പി॒ബന്തീഃ॑ ( ) ।
 മാ വഃ॑ സ്തേ॒ന ഇ॒ശത॑ മാഘ॒ശസ്സഃ॑ ।
 പരി॑വോ ഹേ॒തീ രു॒ദ്രസ്യ॑ വൃ॒ഞ്ജാത് ॥
 ഉ॒പേദ॑-മു॒പപ॑ർചനം । ആ॒സു ഗോ॑ഷു॒പപൃ॑ച്യതാം ।
 ഉ॒പർ.ഷ॑ഭ॒സ്യ രേ॑തസി । ഉ॒പേ॒ന്ദ്ര ത॒വ വീ॑ര്യേ ॥ 70 (16)
 (ച॒രാമി॑ - ക॒നീ॒യോ - ഽ॒ന്യാ - നർ॑പി॒താ - പ॒ദാ॒നി -
 യ॒ജാ॒സു - ഹ॒വാമ॑ഹേ - വി॒ഷ്വാ - ലോ॒കാഃ - സു॒വീ॒ര -
 മർ॒വാ - പി॒ബന്തീഃ॑ ഷ॒ട്ച) (A8)

2.8.9 അനുവാകം 9 - ശുക്ലകൃഷ്ണപശ്വാദീനാം സൂക്താനി

T.B.2.8.9.1

താ സു॒ര്യാച॑ന്ദ്രമ॒സാ വി॒ശ്വാഭൃ॑ത്തമാ മ॒ഹത് ।
 തേജോ॑ വ॒സുമദ്-രാ॑ജതോ ദി॒വി ।
 സാ॒മാ॒ന്മാനാ॑ ച॒രതഃ॑ സാമ॒ചാരി॑ണാ ॥

യയോർ പ്രതം ന മമേ ജാതു ദേവയോഃ ॥
 ഉഭാവന്തു പരിയാത അർദ്ധ്യാ ।
 ദിവോ ന രശ്മീഃ സ്തനുതോ-വൃർണവേ ।
 ഉഭാ ഭുവന്തീ ഭുവനാ കവിക്രതു ।
 സൂര്യാ ന ചന്ദ്രാ ചരതോ ഹതാമതീ ॥
 പതീ ദ്യുമദ് വിശ്വവിദാ ഉഭാ ദിവഃ ।
 സൂര്യാ ഉഭാ ചന്ദ്രമസാ വിചക്ഷണാ । 71 (10)

T.B.2.8.9.2

വിശ്വവാരാ വരിവോഭാ വരേണ്യാ ।
 താ നോഽവതം മതിമന്താ മഹിപ്രതാ ॥
 വിശ്വവപരീ പ്രതരണാ തരന്താ ।
 സുവർവിദാ ദൃശയേ ഭൂരിരശ്മീ ।
 സൂര്യാ ഹി ചന്ദ്രാ വസുത്വേഷ-ദർശതാ ।
 മനസിനോഭാഽനു ചരതോ നു സം ദിവം ॥
 അസ്യ ശ്രവോ നദ്യഃ സ്തപ്ത ബിഭ്രതി ।
 ദ്യാവാ ക്ഷാമാ പൃഥിവീ ദർശതം വപുഃ ।
 അസ്മേ സൂര്യാചന്ദ്രമസാ-ഭിചക്ഷേ ।
 ശ്രദ്ധേ കമിന്ദ്ര ചരതോ വിചർതുരം ॥ 72 (10)

T.B.2.8.9.3

പുർവാപരം ചരതോ മായയൈതൗ ।
 ശിശു ക്രീഡന്തൗ പരിയാതോ അദ്ധാരം ।
 വിശ്വാനൃന്യോ ഭുവനാ ഭിച്വന്യേ ।
 ജതുമന്യോ വിദധജ്ജായതേ പുനഃ ॥
 "ഹിരണ്യവർണാഃ ശുചയഃ പാവകാ {110}",
 "യാസാഹ് രാജാ {111}" ।
 "യാസാം ദേവാഃ {112}",
 "ശിവേന മാ ചക്ഷുഷാ പശ്യത {113}" ।
 "ആപോ ഭദ്രാ {114}", "ആദിത്പശ്യാമി {115}" ॥
 നാസദാസീനോ സദാസീത് തദാനീം ।
 നാസീദ്-രജോ നോ വ്യോമാപരോ യത് ।
 കിമാവരീവഃ കുഹ കസ്യ ശർമന് । 73 (10)

T.B.2.8.9.4

അഭഃ കിമാസീദ് ഗഹനം ഗഭീരം ॥
 ന മൃത്യുരമൃതം തർഹി ന ।
 രാത്രിയാ അഹ്ന ആസീത് പ്രകേതഃ ।
 ആനീദവാതഃ സ്വധയാ തദേകം ।
 തസ്മാദ്-ധാന്യം ന പരഃ (പരം) കിഞ്ച നാസ് ॥
 തമ ആസീത് തമസാ ഗൃഹമഗ്രേ പ്രകേതം ।

സലിലച്ഛ് സർവ്വമാ ഇദം । തുച്ഛേനാഭാപിഹിതം ധ്വദാസീത് ।
തമസ സ്തമഹിനാ ജായതൈകം ॥

കാമസ്തദഗ്രേ സമവർത്തതാധി । 74 (10)

T.B.2.8.9.5

മനസോ രേതഃ പ്രഥമം ധ്വദാസീത് ।
സതോ ബന്ധുമസതി നിർവിദന് (നിർവിദന്) ।
ഹൃദി പ്രതീഷ്യാ കവയോ മനീഷാ ॥
തിരശ്ചീനോ വിതതോ രശ്മിരേഷാം ।
അധഃ സിദാസീ(3) ദൂപരി സിദാസീ(3)ത് ।
രേതോധാ ആസൻ മഹിമാൻ ആസന് ।
സ്വധാ അവസ്താത് പ്രയതിഃ പരസ്താത് ॥
കോ അദ്ധാ വേദ ക ഇഹ പ്രവോചത് ।
കുത ആജാതാ കുത ഇയം വിസൃഷ്ടിഃ ।
അർവാഗ്ദേവാ അസ്യ വിസർജനായ । 75 (10)

T.B.2.8.9.6

അഥാ കോ വേദ യത ആബദ്ധൂവ ॥
ഇയം വിസൃഷ്ടിർ യത ആബദ്ധൂവ ।
യദി വാ ദധേ യദി വാ ന ।
യോ അസ്ടാദ്ധ്യക്ഷഃ പരമേ വ്യോമന് ।
സോ അങ്ഗ വേദ യദി വാ ന വേദ ॥

കി॒ൺസി॒ദ്ധന॑ം ക॒ ഉ॒ സ॒ വൃ॒ക്ഷ ആ॑സീത് ।

യതോ॑ ദ്യാവാ॑പൃ॒ഥിവി॑ നി॒ഷ്ടത॑ക്ഷുഃ ।

മനീ॑ഷിണോ॒ മന॑സാ പൃ॒ച്ഛതേ॒ദു തത്॑ ।

യദ॒ഭ്യതി॑ഷ്ഠ്-ഭു॒വ്നാനി॑ ധാര॒യൻ ॥

ബ്ര॒ഹ്മ വ॒നം ബ്ര॒ഹ്മ സ॒ വൃ॒ക്ഷ ആ॑സീത് । 76 (10)

T.B.2.8.9.7

യതോ॑ ദ്യാവാ॑പൃ॒ഥിവി॑ നി॒ഷ്ടത॑ക്ഷുഃ ।

മനീ॑ഷിണോ॒ മന॑സാ വി॒ബ്ര॑വീമി വഃ ।

ബ്ര॒ഹ്മാഭ്യ॑തി॒ഷ്ഠ് ഭു॒വ്നാനി॑ ധാര॒യൻ ॥

പ്രാ॒തര॒ഗ്നിം പ്രാ॒തരി॒ന്ദ്രഃ ഹ॑വാമഹേ ।

പ്രാ॒തർ മി॒ത്രാവ॑രുണാ പ്രാ॒തര॒ശ്വിനാ॑ ।

പ്രാ॒തർ ഭഗ॑ം പൃ॒ഷ്ണം ബ്ര॒ഹ്മണ॑സ്സതീം ।

പ്രാ॒തഃ സോ॑മമു॒ത രു॒ദ്രഃ ഹു॑വേമ ॥

പ്രാ॒തർ ജി॒തം ഭഗ॑മുഗ്രഃ ഹു॑വേമ ।

വ॒യം പു॒ത്രമ॑ദിതേ॒ര്യോ വി॑ധർതാ ।

ആ॒ദ്ധ്യശ്ചി॑ദ്യം മന്യ॑മാന-സ്തൂ॒രശ്ചി॑ത് । 77 (10)

T.B.2.8.9.8

രാ॒ജാ ചി॑ദ്യം ഭഗ॑ം ഭക്ഷീ॒ത്യാഹ॑ ॥

ഭഗ॑ പ്ര॒ണേത॑ർ ഭഗ॑ സത്യ॒രാധഃ॑ ।

ഭഗേ॒മാം ധി॒യമു॒ദ॒വ ഭ॒ദന്നഃ॑ ।
 ഭഗ॑ പ്ര॒ണോ ജ॒നയ॑ ഗോ॒ഭിര॒ശൈഃ॑ ॥
 ഭഗ॑ പ്ര॒ന്യുഭി॑ർ-ന്യു॒വന്തഃ॑ സ്യാമ ।
 ഉ॒തേദാ॒നീം ഭഗ॑വന്തഃ സ്യാമ ॥
 ഉ॒ത പ്ര॒പി॒ത്വ ഉ॒ത മ॒ദ്ധ്യേ അ॒ഹ്നാം॑ ।
 ഉ॒തോ॒ഭിതാ॑ മ॒ഘവ॑ൻമ്-സൂ॒ര്യസ്യ॑ ।
 വ॒യം ദേ॒വാനാ॑ം സു॒മതൗ॑ സ്യാമ ॥
 ഭഗ॑ ഏ॒വ ഭഗ॑വാ॑ം അ॒സ്തൂ ദേ॒വാഃ । 78 (10)

T.B.2.8.9.9

തേ॒ന വ॒യം ഭഗ॑വന്തഃ സ്യാമ ।
 തം ത്വാ॑ ഭഗ॑ സർ॒വ ഇ॒ജേജാ॑ഹവീമി ।
 സ നോ॑ ഭഗ॑ പു॒രഏ॒താ ദ॒വേഹ॑ ॥
 സ॒മദ്ധ്വരാ॑യോ॒ഷസോ॑ നമന്ത ।
 ദധി॑ക്രാ॒വേവ॑ ശു॒ചയേ॑ പ॒ദായ॑ ।
 അ॒ർവാ॒ചീനം॑ വ്സു॒വിദം॑ ഭഗ॑ന്നഃ ।
 രഥ॑മിവാ॒ശ്വാ വാ॒ജിന॑ ആ॒വഹ॑ന്തു ॥
 അ॒ശ്വാവ॑തീർ ഗോ॒മതീ॑ർ ന ഉ॒ഷാ॑സഃ ।
 വീ॒രവ॑തീഃ സ॒ദമു॒ച്ഛന്തു॑ ദ്രോഃ ।

ഏ॒തം ദു॒ഹാനാ॑ വി॒ശ്വാതഃ॑ പ്ര॒പീ॒നാഃ ( ) ।

യു॒യം പാ॑ത സ്വ॒സ്തിഭിഃ॑ സദാ॑ നഃ ॥ 79 (11)

(വി॒ച॒ക്ഷ॒ണാ - വി॒ച॒ർതു॒രഃ - ശ॒ർമ - ന॒ധീ -

വി॒സ॒ർജ്ജ॑നായ - ബ്ര॒ഹ്മ വ॒നം ബ്ര॒ഹ്മ സ॒ വൃ॒ക്ഷ ആ॑സീത് -

തു॒രശ്ചി॑ദ് - ഭേ॒വാഃ - പ്ര॒പീ॒നാ ഏ॒കം ച॑) (A9)

Prapaataka Korvai with starting Words of 1 to 9 Anuvaakams :-

(പീവോന്നാ - തേ ശുക്രാസഃ - സോമോ ധേനു -
മിന്ദ്രസുരസ്യാ - ഞ്ജുചി - മാ ദേവോ യാതു - സൂര്യോ
ദേവീ - മഹമസ്മി - താ സൂര്യാചന്ദ്രമസാ നവ)

Korvai with starting Words of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(പീവോന്നാ - മഗ്നേ താം പാര - യാനാഘൃഷ്ടഃ -
ശുചിം നു സ്തോമം - ഹിശ്രയമാണോ - ദിവോ രുക്മോ -
സന്നം പ്രാണം - താ സൂര്യാചന്ദ്രമസാ നവസപ്തതിഃ)

First and Last Word 2nd Ashtakam 8th Prapaatakam :-

(പീവോന്നാ - യുയം പാത സ്വസ്തിഭിഃ സദാനഃ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

ദിതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

ദിതീയാഷ്ടാഷകം സമാപ്തം ॥

=====

**Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 2 Prapaatakam 8 (TB 2.8)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	6	64
Anuvakam 2	8	82
Anuvakam 3	8	83
Anuvakam 4	8	85
Anuvakam 5	9	89
Anuvakam 6	9	92
Anuvakam 7	10	100
Anuvakam 8	12	126
Anuvakam 9	9	91
Total →	79	812

Details for Full Ashtakam 2

	Anuvaak am	Dasini	Vaakya ms
Prapaatakam 1	11	60	626
Prapaatakam 2	11	73	768
Prapaatakam 3	11	50	547
Prapaatakam 4	8	80	826
Prapaatakam 5	8	45	475
Prapaatakam 6	20	94	1042
Prapaatakam 7	18	66	699
Prapaatakam 8	9	79	812
Total →	96	547	5795

Appendix (of expansions)

T.B.2.8.1.1 - "ആ വായോ {35}"

ആ വായോ ഭൃഷ ശുചിപാ ഉപ നഃ സഹസ്രം തേ
നിയുതോ വിശ്വവാര ।

ഉപോ തേ അന്ധോ മദ്യമയാമി യസ്യ ദേവ ദധിഷേ
പൂർവപേയം ॥ {35}

(Appearing in T.S.1.4.4.1, and also the same Mantra in T.S.3.4.2.1)

T.B.2.8.1.1 - "പ്ര യാഭിഃ {36}"

പ്ര യാഭിര്യാസി ദാശാഽ സമച്ഛാ നിയുദ്ഭിർ വായവിഷ്ടയേ
ദുരോണേ ।

നി നോ രയിഽ സുഭോജസം യുവേഹ നി വീരവദ്-
ഗവ്യമശ്വിനം ച രാധഃ ॥ {36}

(Appearing in T.S.2.2.12.8)

T.B.2.8.1.5 - "സോമാപുഷണേ {37}" "മൗ ദേവാ {38}"

സോമാപുഷണാ ജനനാ രയിണാം ജനനാ ദിവോ ജനനാ
( ) പൃഥിവ്യാഃ ।

ജാതൗ വിശ്വസ്യ ഭുവനസ്യ ഗോപൗ ദേവാ
അകൃണ്ണന്മൃതസ്യ നാഭിം ॥ {37}

ഇ॒മൗ ദേ॒വൗ ജായ॑മാ॒നൗ ജു॒ഷന്തേ॑മൗ തമാ॑ഽസി
ഗൃ॒ഹതാമ॑ജു॒ഷാ ।

ആ॒ദ്യാമി॑ന്ദ്രഃ പ॒ക്വമാ॑മാ॒സ്വന്തഃ സോ॑മാപു॒ഷദ്യാം॑
ജ॒നദു॑സ്രിയാ॒സു ॥ {38}

[Both {37} and {38} appearing in T.S.1.8.22.5]

T.B.2.8.1.6 - "ഉദു॒ത്തമം॑ ഽ॒വരു॑ണാ {39}"

ഉദു॒ത്തമം॑ ഽ॒വരു॑ണ പാശ॑മ॒സുദ॒വാഽധ॑മം ഽ॒വിമ॑ദ്ധ്യമൗ ശ്ര॒മായ ।
അ॒മാ വ॒യമാ॑ദിത്യ വ്ര॒തേ ത॒വാഽനാ॑ഗസോ അ॒ദിത॑യേ
സ്യാമ॑ ॥ {39} (Appearing in T.S.1.5.11.3)

T.B.2.8.1.6 - "സു॒ഭ്നാദൃ॒ഘാൺ {40}"

അ॒സു॒ഭ്നാദൃ॒ഘാമു॑ഷഭോ അ॒ന്തരി॑ക്ഷമി॒മീത॑ വ॒രിമാ॑ണ്ഠം
പൃ॒ഥിവ്യാ॑ ആ॒സീദദ് വി॒ശ്വാ ഭു॒വ്നാനി॑ സ॒മ്രാഡ്
വി॒ശ്വേത്താ॑നി വരു॑ണസ്യ വ്ര॒താനി॑ ॥ {40}
(Appearing in T.S.1.2.8.1)

T.B.2.8.1.6 - "യത് കി॒ഞ്ചേ॑ദം {41}" "കി॒തവാ॑സഃ {42}"

യത് കി॒ഞ്ചേ॑ദം ഽ॒വരു॑ണ ദൈ॒വ്യേ ജ॑നേ॒ടഭി॑ദ്രോഹം
മ॒നുഷ്യാ॑ശ്ചരാമ॒സി ।
അ॒ചി॑ത്തീ॒യത് ത॒വ ധ॑ർമം യു॒യോപി॑മ മാ ന॒സ്മസ്മാ॑
ദേ॒നസോ॑ ദേ॒വ രീ॑രിഷഃ ॥ {41}

കിതവാസോ യദ്രി രിപുർന ദീവി യദാ ഘാ സത്യ
മുതയന്ന വിദ്മ ।

സർവാ താ വിഷ്യ ശിമിരേവ ദേവമാ തേ സ്യാമ വരുണ
പ്രിയാസഃ ॥ {42}

[Both in {41} and {42} appearing in T.S.3.4.11.6]

T.B.2.8.1.6 – "അവ തേ ഹേഡാ {43}"

അവ തേ ഹേഡോ വരുണ നമോദിരവ യജ്ഞേദിരീമഹേ
ഹവിർഭിഃ ।

ക്ഷയന്നസൃദ്യമസുര പ്രചേതോ രാജന്നേനാഽസി ശിശ്രഥഃ
കൃതാനി ॥ {43} (Appearing in T.S.1.5.11.3)

T.B.2.8.1.6 – "സുത്താ യാമി {44}"

തത്താ യാമി ബ്രഹ്മണാ വന്ദമാനസ്തദാ ശാസ്മേ യജമാനോ
ഹവിർഭിഃ ।

അഹേഡമാനോ വരുണേഹ ബോദ്ധ്യൂരുശഽസ
മാ ന ആയുഃ പ്രമോഷീഃ ॥ {44} (Appearing in T.S. 2.1.11.6)

T.B.2.8.1.6 - "ആദിത്യാനാമവസാ {45}"

ആദിത്യാനാമവസാ നൃതനേന സക്ഷീമഹി ശർമണാ
ശന്തമേന ।

അനാഗാസ്തേ അദിതിത്വേ തുരാസ ഇമം യജ്ഞം ദധതു
ശ്രോഷമാണാഃ ॥ {45} (Appearing in T.S.2.1.11.6)

T.B.2.8.1.6 - "ന ദക്ഷിണാ {46}"

ന ദക്ഷിണാ വിചികിതേ ന സവ്യാ ന പ്രാചീനമാദിത്യോ
നോത പശ്വാ ।

പാക്യാ ചിദാസവോ ധീര്യാ ചിദ്-യുഷ്ണാനീതോ അഭയം
ജ്യോതിരശ്യാം ॥ {46}

(Appearing in T.S.2.1.11.5)

T.B.2.8.1.6 - "ധാരയന്ത ആദിത്യാസ് {47}.

"സിന്ധോ ഭൂമീർധാരയന്" {48}"

ധാരയന്ത ആദിത്യാസോ ജഗഥ്സ്ഥാ ദേവാ വിശ്വസ്യ
ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।

ദീർഘാധീയോ രക്ഷമാണാ അസൂര്യമൃതാവാന-ശ്ചയമാനാ
ഈണാനി ॥ {47}

തിസ്രോ ഭൂമീർധാരയൻ ത്രീഴ് രൂത ദ്യൂൻ ത്രീണി പ്രതാ
വിദഥേ അന്തരേഷാം ।

ഋതേനാഽഽദിത്യാ മഹി വോ മഹിത്വം തദർയമൻ വരുണ
മിത്ര ചാരു ॥ {48}

(Both {47} and {48} appearing in T.S.2.1.11.4 and T.S. 2.1.11.5)

T.B.2.8.1.6 - "യജേന്താ ദേവാനാഴ് {49}" "ശുചിരപഃ {50}"

യജേന്താ ദേവാനാം പ്രത്യേതി സുമമാദിത്യാസോ ദവതാ
മൃഡയന്തഃ ।

ആ വോഽർവാചീ സുമതിർ വവൃത്യാദഴ് ഹോശ്ചിദ്യാ
വരിവോവിത്തരാഽസത് ॥ {49}

ശുചിരപഃ സുയവസാ അദബ്ധ ഉപ ക്ഷേതി വൃദ്ധവയാഃ
സുവീരഃ ।

നകിഷ്ടം ഘൃന്ത്യന്തിതോ ന ദൂരാദ്യ ആദിത്യാനാം ദവതി
പ്രണീതൗ ॥ {50}

(Both {49} and {50} appearing in T.S.2.1.11.4)

T.B.2.8.2.5 - "ഇന്ദ്രം നരോ {51}"

ഇന്ദ്രം നരോ നേമധിതാ ഹവന്തേ യത്പാര്യോ യുനജ്തേ
ധിയസ്താഃ । ശൂരോ നൃഷാതാ ശവസശ്ചകാന ആ ഗോമതി
പ്രജേ ഭജാ ത്വന്നഃ ॥ {51} (Appearing in TS 1.6.12.1)

T.B.2.8.2.5 - "യുജേ രഥം {52}"

യുജേ രഥം ഗവേഷണച് ഹരിദ്യാം ।
 ഉപ ബ്രഹ്മാണി ജുജുഷാണ-മസമുഃ ।
 വിബാധിഷ്ടാസ്യ രോദസീ മഹിത്വാ ।
 ഇന്ദ്രോ വൃത്രാണുപ്രതീ ജഘനാൻ ॥ {52}
 (Appearing in T.B.2.4.1.3)

T.B.2.8.2.7 - "ആവേധസച് {53}"

ആവേധസം നീലപൃഷ്ഠം ബൃഹന്തം ।
 ബൃഹസ്സതിച് സദനേ സാദയദ്ധാം ।
 സാദദ്യോനിം ദമ ആദീദിവാച്സം ।
 ഹിരണ്യവർണമരുഷച് സപേമ ॥ {53}
 (Appearing in T.B.2.5.5.4)

T.B.2.8.2.8 - "ബൃഹസ്സതേ പർ {54}"

ബൃഹസ്സതേ പരി ദീയാ രഥേന രക്ഷാഹാ മിത്രാച്
 അപ ബാധമാനഃ ।
 പ്രഭംജൻമ് സേനാഃ പ്രമൃണോ യുധാ ജയന്നസ്താക്-
 മേദ്ധ്യവിതാ രഥാനാം ॥ {54}
 (Appearing in T.S.4.6.4.1)

T.B.2.8.2.8 - "യേവാ പിത്രേ {55}"

ഏ॒വാ പി॒ത്രേ വി॒ശ്വദേ॒വായ॑ വൃ॒ഷ്ണേ യ॒ജ്ഞൈ॑ർവി॒ധേമ॑
നമ॑സാ ഹ॒വിർഭിഃ॑ ।

ബൃ॒ഹ॒സ്പതേ॑ സു॒പ്ര॒ജാ വീ॒രവ॑ന്തോ വ॒യം സൃ॒താമ॑ പ॒തയോ॑
രയി॑ണാം ॥ {55} (Appearing in T.S.1.8.22.2)

T.B.2.8.2.8 - "ആ നോ ദിവഃ {56}"

ആ॑ നോ॒ ദിവോ॑ ബൃ॒ഹ॒തഃ പ॒ർവ॑താദാ സ॒രസ്വ॑തീ യ॒ജ്ഞാ
ഗ॒ന്തു യ॒ജ്ഞം॑ ।

ഹ॒വം ദേ॒വീ ജു॒ജു॒ഷാണാ॑ ഏ॒താചീ॑ ശ॒ശ്മാം നോ॒
വാ॒ചമു॑ശ॒തീ ശൃ॑ണോതു ॥ {56}
(Appearing in T.S.1.8.22.1)

T.B.2.8.2.8 - "പാവീരവീ {57}"

പാ॒വീര॑വീ ക॒ന്യാ ചി॒ത്രായുഃ॑ സ॒രസ്വ॑തീ വീ॒രപ॑തീ ധി॒യം
ധാ॑ത് ।

ഗാ॒ഭിര॒ച്ഛിദ്ര॑ശ് ശ॒രണ॑ശ് സ॒ജോഷാ॑ ദു॒രാധ॑ർഷം
ഗൃ॒ണതേ॑ ശ॒ർമ യ॑ശ്സത് ॥ {57} (Appearing in T.S.4.1.11.2)

T.B.2.8.2.8 - "ഇമാ ജുഹ്വാനാ {58}"

ഇമാ ജുഹ്വാനാ യുഷ്മദാ നമോഭിഃ ।

പ്രതി സ്തോമച്ഛ സരസ്വതി ജുഷസ്വ ।

തവ ശർമൻ പ്രിയതമേ ദധാനാഃ ।

ഉപസ്ഥേയാമ ശരണം ന വൃക്ഷം ॥ {58}

(Appearing in T.B.2.4.6.1)

T.B.2.8.2.8 - "യസേ സുനഃ {59}"

യസേ സുനശ്ശശയ ഇത്യാഹ । സൗത്യേവൈനാം ॥

ഉസ്ര ഘർമച്ഛ ശിച്ഛോസ്ര ഘർമം പാഹി ഘർമായ

ശിച്ഛേത്യാഹ । യഥാ ബ്രൂയാദമുഷെ ദേഹീതി ।

താദൃഗേവ തത് । ബൃഹസ്പതിസ്തോപ സീദതിത്യാഹ । {59}

(Appearing in T.A. 8-7-3-60th Dasini)

T.B.2.8.2.8 - "സരസ്വത്യഭി നോ നേഷി {60}"

സരസ്വത്യഭി നോ നേഷി വസ്യഃ ।

മാ പസ്തരീഃ പയസാ മാ ന ആ ധക് ।

ജുഷസ്വ നഃ സഖ്യാ വേശ്യാ ച ।

മാ ത്വത്ക്ഷേത്രാ-ണ്യുരണാനി ഗന്മ ॥ {60}

(Appearing in T.B.2.4.3.2)

T.B.2.8.3.1 - "അഷാഡം യുഥ്സു {61}"

അഷാഡം യുഥ്സു പൃതനാസു പപ്രിം ।

സുവർഷാമഹ്ണാഃ വൃജനസ്യ ഗോപാം ।

ഭരേഷുജാഽസുകുചിതിഽസുശ്രവസം ।

ജയന്തം താമനു മദേമ സോമ ॥ {61}

(Appearing in T.B.2.4.3.8)

T.B.2.8.3.1 - "യാ തേ ധാമാനി ഹവിഷാ യജന്തി {62}"

യാ തേ ധാമാനി ഹവിഷാ യജന്തി താ തേ വിശ്വാ

പരിഭൂരസു യജന്തം ഗയസ്താനഃ പ്രതരണഃ

സുവീരോഽവീരഹാ പ്രചരാ സോമ ദുര്യാന {62}

(Appearing in T.S. 1.2.10.1)

(Please note that this "Ruk" does not end in "duryAna" and continues further, hence please consult your guru as to whether to extend this

"ruk" further to end at "सुविते मा धाः"

T.B.2.8.3.2 - "വിഷ്ണോർ നൃകം {63}"

വിഷ്ണോർനൃകം വീര്യാണി പ്ര വോചം യഃ പാർത്ഥിവാനി

വിമമേ രജാഽസി യോ അസ്തഭായദുത്തരഽസധസ്ഥം

വിചക്രമാണ സ്രേയോരുഗായോ വിഷ്ണോ രരാഽമസി വിഷ്ണോഃ

പൃഷ്ഠമസി വിഷ്ണോഃ ശ്യാപ്രേ സ്ഥോ വിഷ്ണോഃ സ്യൂരസി

വിഷ്ണോർ ധ്രുവമസി വൈഷ്ണവമസി വിഷ്ണവേ താ ॥ {63}

(Appearing in T.S. 1.2.13.3)

T.B.2.8.3.2 - "തദസ്യ പ്രിയം {64}"

തദസ്യ പ്രിയമഭി പാഥോ അശൃാം ।
 നരോ യത്ര ദേവയവോ മദന്തി ।
 ഉരുക്രമസ്യ സ ഹി ബന്ധുരിത്ഥാ ।
 വിഷ്ണോഃ പദേ പരമേ മദ്ധ്യ ഉമ്സഃ ॥ {64}

(Appearing in T.B.2.4.6.2)

T.B.2.8.3.2 - "പ്രതദ് വി വിഷ്ണുഃ {65}"

പ്രതദ്-വിഷ്ണുഃ സ്തവതേ വീര്യായ ।
 മൃഗോ ന ഭീമഃ കുചരോ ഗിരിഷ്ഠാഃ ।
 യസ്യോരുഷു ത്രിഷു വിക്രമണേഷു ।
 അധിക്ഷിപന്തി ഭുവനാനി വിശ്വാ ॥ {65}

(Appearing in T.B.2.4.3.4)

T.B.2.8.3.3 - "വിചക്രമേ {66}" "ത്രിർദേവഃ {67}"

വിചക്രമേ പൃഥിവീമേഷ ഏതാം ।
 ക്ഷേത്രായ വിഷ്ണുർ മനുഷേ ദശസ്യന് ।
 ധ്രുവാസോ അസ്യ കീരയോ ജനാസഃ ।
 ഉരുക്ഷിതിഃ സുജനിമാ ചകാര ॥ {66}

ത്രിഭുവഃ പൃഥിവീമേഷ ഏതാം ।
 വിചക്രമേ ശതർചസം മഹിത്യാ ।
 പ്ര വിഷ്ണു-രസ്തു തവസസ്തു വീയാൻ ।
 ത്രേഷഃ ഹൃസ്യ സ്ഥവീരസ്യ നാമ ॥ {67}

(Both {66} & {67} Appearing in T.B.2.4.3.5)

T.B.2.8.3.2 - "ആ തേ മഹോ{68}" "യോ ജാത ഏവ {69}"

ആ തേ മഹ ഇന്ദ്രോത്യുഗ്ര സമന്യവോ യഥ് സമർന്ത
 സേനാഃ ।

പതാതി ദിദ്യുന്നര്യസ്യ ബാഹുവോർമാ തേ
 മനോ വിഷ്വദ്രിയഗ്വി ചാരിത് ॥ {68}

യോ ജാത ഏവ പ്രഥമോ മനസ്യാൻ ദേവോ ദേവാൻ
 ക്രതുനാ പര്യഭൂഷത് ।

യസ്യ ശുഷാദ്രോദസി അഭ്യസേതാം നൃംണസ്യ മഹാ സ
 ജനാസ ഇന്ദ്രഃ ॥ {69}

(Both {68} and {69} Appearing in T.S.1.7.13.2)

T.B.2.8.3.3 - "അഭി ഗോത്രാണി {70}"

അഭി ഗോത്രാണി സഹസാ ഗാഹമാനോഽഭായോ വീരഃ
 ശതമന്യൂരിന്ദ്രഃ ।

ദൃ॒ശ്യ॒വ॒നഃ॑ പൃ॒ത॒നാ॒ഷാ॒ധ യു॒ദ്ധ്യോ-സ്മാ॒കഃ॑ സേ॒നാ
അ॒വ॒തു പ്ര യു॒ഥ്സു॑ ॥ {70}

(Appearing in T.S 4.6.4.2)

T.B.2.8.4.3 - "അ॒ന॒വ॒സേ॒ത ര॒ഥം {71}" "വൃ॒ഷ്ണേ॑ യ॒തേതേ॑ {72}

അ॒ന॒വ॒സേ॒ത ര॒ഥമ॒ശാ॒യ ത॒ക്ഷ॒ൻ-താ॒ഷ്ടാ വ॒ജ്രം॑ പൂ॒രു॒ഹൂ॒ത
ദൃ॒ഗ്മ॒ന്തം॑ ।

ബ്ര॒ഹ്മാണ॑ ഇ॒ന്ദ്രം മ॒ഹയ॑ന്തോ അ॒ർക്കൈ॑ര॒വർദ്ധ॑യ॒ന്നഹ॑യേ
ഹ॒ന്ത വാ ഉ॑ ॥ {71}

വൃ॒ഷ്ണേ॑ യത് തേ വൃ॒ഷണോ॑ അ॒ർകമർ॑ചാ॒നിന്ദ്ര॑ ഗ്രാ॒വാണോ॑
അ॒ദി॒തിഃ സ॒ജോ॒ഷാഃ॑ ।

അ॒ന॒ശാ॒സോ യേ പ॒വയോ॑ഽര॒ഥാ ഇ॒ന്ദ്രേ॑ഷി॒താ
അ॒ഭ്യ॒വർ॒ത്തംത॑ ദ॒സ്യു॒ൻ ॥ {72}

(Both {71} and {72} appearing in T.S.1.6.12.6)

T.B.2.8.4.3 - "ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ നു॑ വീ॒ര്യാ {73}" "ഽനു॒ഹ॒ന്നഹി॑ം {74}"

ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ നു॑ വീ॒ര്യാണി॑ പ്ര॒വോ॑ചം । യാ॒നി ച॒കാർ പ്ര॒ഥമാ॑നി
വ॒ജ്രീ ॥ {73} അ॒ഹ-ന॒ഹി॒മന്വ॑പ॒സ്തതർ॑ദ ।

പ്ര വ॒ക്ഷണാ॑ അ॒ദി॒നത് പർ॑വ॒താനാ॑ം ॥ {74}

(Both {73} and {74} appearing in T.B.2.5.4.1)

T.B.2.8.4.8 - "യാ ജാതാ ഓഷധയോ {75}"

യാ ജാതാ ഓഷധയോ ദേവേഭ്യസ്ത്രിയുഗം പുരാ ।

മന്ദാമി ബഭ്രുണാമഹഃ ശതം ധാമാനി സപ്ത ച ॥ {75}

(Appearing in T.S.4.2.6.1)

T.B.2.8.4.8 - "ഋതിവിശ്വാഃ പരിഷ്വാഃ {76}"

ഋതി വിശ്വാഃ പരിഷ്വാഃ സ്തേന ഇവ വ്രജമക്രമുഃ ।

ഓഷധയഃ പ്രാചുഃപുവുർ യത് കിം ച തനുവാഃ രപഃ ॥ {76}

(Appearing in T.S.4.2.6.3)

T.B.2.8.4.8 - "യാ ഓഷധയഃ സോമരാജ്ഞീ {77}"

യാ ഓഷധയഃ സോമരാജ്ഞീഃ പ്രവിഷ്ടാഃ പൃഥിവീമനു ।

താസാം തമസ്യുത്തമാ പ്രണോ ജീവാത-വേസുവ ॥ {77}

(Appearing in T.S.4.2.6.4 and T.S.4.2.6.5)

T.B.2.8.4.8 - "അശ്വാവതീഃ സോമവതീം {78}"

അശ്വാവതീഃ സോമവതീ മുർജയന്തീ മുദോജസം ।

ആ വിമ്സി സർവാ ഓഷധീരസ്മാ അരിഷ്ടതാതയേ ॥ {78}

(Appearing in T.S.4.2.6.4)

T.B.2.8.4.8 - "ഓഷധീരിതി മാതരോ {79}"

ഓഷധീരിതി മാതര-സ്തദോ ദേവീ-രൂപ ബ്രുവേ ।

രപാഃസി വിഷ്വതീരിത രപശ്ചാതയമാനാഃ ॥ {79}

(Appearing in T.S.4.2.6.1)

T.B.2.8.4.8 - "ഽന്യാവോ അന്യാമവതു {80}"

അന്യാ വോ അന്യാമവ-ത്വന്യാഽന്യസ്യ ഉപാവത ।

താഃ സർവാ ഓഷധയഃ സംവിദാനാ ഇദം മേ പ്രാവതാ
വചഃ ॥ {80} (Appearing in T.S.4.2.6.3)

T.B.2.8.5.1 - "ശുചിം നു സ്തോമഃ {81}"

ശുചിം നു സ്തോമം നവജാത-മദ്യേന്ദ്രാഗ്നീ വൃത്രഹണാ
ജുഷേമാം ।

ഉഭാ ഹി വാച് സുഹവാ ജോഹവീമി താ വാജച് സദ്യ
ഉശതേ ധേഷാ ॥ {81}

(Appearing in T.S.1.1.14.1)

T.B.2.8.5.1 - "ശ്ഞൈമദ്-വൃത്രം {82}"

ശ്ഞൈമദ്-വൃത്രമുത സനോതി വാജമിന്ദ്രാ യോ അഗ്നീ
സഹുരീ സപര്യാത് ।

ഇരജ്യന്താ വസവ്യസ്യ ഭൂരേഃ സഹസ്തമാ സഹസാ
വാജയന്താ ॥ {82}

(Appearing in T.S.4.2.11.1)

T.B.2.8.5.1 - "ഉഭാ വാമിന്ദ്രാഗ്നി {83}"

ഉഭാ വാമിന്ദ്രാഗ്നി ആഹുവധ്യോ ഉഭാ രാധസഃ സഹ
മാദയധൈ ।

ഉഭാ ദാതാരാവിഷാഃ രയീണാമുഭാ വാജസ്യ സാതയേ
ഹുവേ വാം ॥ {83}

(Appearing in T.S.1.1.14.1)

T.B.2.8.5.1 - "പ്രചർഷണിഭ്യഃ {84}"

പ്ര ചർഷണിഭ്യഃ പൃതനാ ഹവേഷു പ്ര പൃഥിവ്യാ രിരിചാഥേ
ദിവശ്വ ।

പ്ര സിന്ധുഭ്യഃ പ്രഗിരിഭ്യോ മഹിതാ പ്രേന്ദ്രാഗ്നി വിശ്വാ
ഭുവനാഽത്യന്താ ॥ {84} (Appearing in T.S.4.2.11.1)

T.B.2.8.5.1 - "ആ വൃത്രഹണാ {85}"

ആ വൃത്രഹണാ വൃത്രഹഭിഃ ശുഷ്ണഃ । ഇന്ദ്ര യാതം
നമോദിരഗേ അർവാക് ।

യുവഃ രാധോദിരകവേദിരിന്ദ്ര ।
അഗേ അസ്മേ ദവതമുത്തമേഭിഃ ॥ {85}

(Appearing in T.B.3.6.8.1)

T.B.2.8.5.1 - "ഗീർഭിർ-വിപ്രഃ {86}"

ഗീർഭിർ-വിപ്രഃ പ്രമതിമിച്ഛമാനഃ ।
 ഇഃ ടേ രയിം യശസം പൂർവദാജം ।
 ഇന്ദ്രാഗ്നീ വ്യത്രഹണാ സുവജാ ।
 പ്രണോ നവ്യേഭിസ്തീരതം ദേവൈഃ ॥ {86}

(Appearing in T.B.3.6.9.1)

T.B.2.8.5.3 - "യാസേ പൂഷ്ണാ വോ അന്തഃ {87}"

യാസേ പൂഷ്ണാവോ അന്തഃ സമുദ്രേ ।
 ഹിരണ്യയീരന്തരിക്ഷേ ചരന്തി ।
 യാദീര്യാസി ദൃത്യാഽ സൂര്യസ്യ ।
 കാമേന കൃതഃ ശ്രവ ഇച്ഛമാനഃ ॥ {87} (Appearing in T.B.2.5.5.5)

T.B.2.8.5.3 - "ശൃക്രം തേ അന്യത് {88}"

ശൃക്രം തേ അന്യദ്യജതം തേ അന്യദിഷ്ഠുരുപേ അഹ്നീ
 ദൃഢരിവാസി ।
 വിശ്വാ ഹി മായാ അവസി സ്വധാവോ ഭദ്രാ തേ പൂഷ്ണനിഹ
 രാതിരസ്തൂ ॥ {88} (Appearing in T.S. 4.1.11.2)

T.B.2.8.5.3 - "പൃഷ്ഠമാ ആശാഃ {89}"

പൃഷ്ഠമാ ആശാ അനുവേദ സർവാഃ സോ അസ്മാഹ്
അഭയതമേന നേഷത് ।

സ്വസ്തിദാ അഷ്ടുണിഃ സർവവീരഃ । അപ്രയുച്ഛൻ
പുരഹ്വതു പ്രജാനന് ॥ {89}

(Appearing in T.B.2.4.1.5)

T.B.2.8.6.9 - "അർഹൻ ബിഭർഷി {90}"

അർഹൻബിഭർഷി സായകാനി ധന്വ ।

അർഹന്നിഷ്ഠം യജതം വിശ്വരൂപം ।

അർഹന്നിദന്യസേ വിശ്വമബ്ഭൂവം ।

ന വാ ഓജീയോ രൂദ്ര ത്വദസ്തി ॥ {90}

[Appearing in T.A.7.5.7 (or T.A.4-5-7)]

T.B.2.8.6.9 - "മാ നസ്മോകേ {91}"

മാ നസ്മോകേ തനയേ മാ ന ആയുഷി മാ നോ ഗോഷു
മാ നോ അശ്വേഷു രീരിഷഃ ।

വീരാൻ മാനോ രൂദ്ര ഭാമിതോ വധീർ ഹവിഷ്ഠന്തോ നമസാ
വിയേമ തേ ॥ {91} (Appearing in T.S.3.4.11.2)

T.B.2.8.6.9 - "പരിണോ രുദ്രസ്യ ഹേതിഃ{92}"

പരി॒ണോ॑ രു॒ദ്രസ്യ॑ ഹേ॒തിർ വൃ॑ണ॒ക്തു പരി॑ത്വേഷ॒സ്യ
ദുർമ॑തിര॒ഘായോഃ॑ ।
അ॒വ സ്ഥി॑രാ മ॒ഘവദ്ഭ്യ॑-സ്തനു॒ഷ്വ മീ॑ഡ്വസ്തോ॒കായ॑
തന॑യായ മൃ॒ധായ॑ ॥ {92}

(Appearing in T.S.4.5.10.4)

T.B.2.8.6.9 - "സ്തൂഹി ശ്രൂതം {93}"

സ്തൂ॒ഹി ശ്രൂ॒തം ഗർ॑ത്ത॒സദം യു॑വാ॒നം മൃ॒ഗം ന ഭീ॒മ-
മു॒പഹ॑തു-മു॒ഗ്രം ।
മൃ॒ധാ ജ॑രി॒ത്രേ രു॒ദ്ര സ്ത॑വാ॒നോ അ॒ന്യന്തേ॑ അ॒സ്മന്നി॑വ॒പന്തു॑
സേ॒നാഃ ॥ {93}

(Appearing in T.S.4.5.10.4)

T.B.2.8.6.9 - "മീഡുഷ്ടമാ {94}"

മീ॒ഡു॒ഷ്ടമ॑ ശി॒വതമ॑ ശി॒വോ നഃ॑ സു॒മനാ॑ ഭവ ।
പര॑മേ വൃ॒ക്ഷ ആ॑യു॒ധം നി॒ധായ॑ കൃ॒ത്തിം വ॑സാ॒ന ആ॑ച॒ര
പി॒നാകം॑ ബി॒ഭ്രദാ॑ഗ॒ഹി ॥ {94} (Appearing in T.S.4.5.10.4)

T.B.2.8.6.9 - "രഹൻ ബിഭ്രഷി {95}"

(Same as {90} above)

T.B.2.8.6.9 - "തമഗേ രുദ്ര {96}, "ആ വോ രാജാനം {97}"

തമഗേ രുദ്രോ അസുരോ മഹോ ദിവസ്ത്വ ശർദ്ധോ
മാരുതം പൃക്ഷ ഇൗശിഷേ ।
താം വാതൈരരുണൈർയാസി ശംഗയസ്ത്വം പൃഷാ വിധതഃ
പാസി നുത്ഥനാ ॥ {96}

ആ വോ രാജാനമദ്ധാരസ്യ രുദ്രഃ ഹോതാരഃ സത്യയജഃ
രോദസ്യോഃ ।

അഗ്നിം പുരാ തനയിതോ രചിത്താ-ദ്ധിരണ്യരുപമവസേ
കൃണുദ്ധാം ॥ {97}

[Both {96} and {97} appearing in T.S.1.3.14.1]

T.B.2.8.7.4 - "തപ്താ ദധത് {98}"

തപ്താ ദധദിന്ദ്രായ ശുഷ്മം ।
അപാകോഽചിഷ്ടൂർ യശസേ പുരുണി ।
വൃഷാ യജൻ വൃഷണം ദൂരിരേതാഃ ।
മൂർദ്ധൻ. യജ്ഞസ്യ സമനക്തു ദേവാൻ ॥ {98}

(Appearing in T.B.2.6.8.4)

T.B.2.8.7.4 - "தன-நீர்ப்பம் {99}"

தனநீர்ப்பம் போஷயிது நேவ தாநீர்பி ராண:
நீர்ப்பம் ।

யதோ நீர்ப்பம் கருணா: நீர்ப்பம் யுத்தபிராபா ஜாயதே
நேவகாம: || {99} (Appearing in T.S.3.1.11.1)

T.B.2.8.7.4 - "தாநீர்ப்பம் {100}"

தாநீர்ப்பம் நேவகாமம் ஜஜான தாநீர்ப்பம் ஜாயதே
நீர்ப்பம் ।

தாநீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் ஜஜான நீர்ப்பம்
கருணாநீர்ப்பம் யுத்தபிராபா ஜாயதே || {100} (Appearing in T.S.5.1.11.3)

T.B.2.8.7.4 - "நீர்ப்பம் {101}"

நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம்
நேவகாம: ।

நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம் நீர்ப்பம்
நேவகாம: || {101} (Appearing in T.S.3.1.11.2)

T.B.2.8.7.5 - "മിത്രോ ജനാൻ {102}, "പ്ര സ മിത്ര {103}"

മിത്രോ ജനാൻ യാതയതി പ്രജാനൻ മിത്രോ ദാധാര
പൃഥിവീമുത ദ്യാം ।

മിത്രഃ കൃഷ്ണീരനിമിഷാഭി ചഷ്ടേ സത്യായ ഹവ്യം
ഘൃതവദ്-വിധേമ ॥ {102}

പ്ര സ മിത്ര മർതോ അസ്തു പ്രയസ്യാൻ യസ്തു ആദിത്യ
ശിക്ഷതി വ്രതേന ।

ന ഹന്യതേ ന ജീയതേ ത്വോതോ നൈനമച്ഛോ
അശ്ണോത്യന്തിതോ ന ദൂരാത് ॥ {103}

[Both {102} and {103} appearing in T.S.3.4.11.5]

T.B.2.8.7.10 - "അഗ്നീഷോമാവിമച് സുമേ {104}"

"ഽഗ്നീഷോമാ ഹവിഷഃ പ്രസ്ഥിതസ്യ {105}"

അഗ്നീഷോമാ വിമച് സു മേ ശൃണുതം വൃഷണാ ഹവം ।
പ്രതി സൂക്താനി ഹര്യതം ഭവതം ദാശുഷേ മയഃ ॥ {104}

അഗ്നീഷോമാ ഹവിഷഃ പ്രസ്ഥിതസ്യ വീതച്ഛര്യതം

വൃഷണാ ജുഷേമാം ।

സുശർമാണാ സ്വവസാ ഹി ഭൂതമമാ ധത്തം യജമാനായ
ശം യോഃ ॥ {105}

[Both {104} and {105} appearing in T.S.2.3.14.2)]

T.B.2.8.8.4 - "ദേവീം വാചമ ജനയന്ത {106},

"യദ്-വാഗ്-വദന്തി {107}"

ദേവീം വാചമജനയന്ത ദേവാഃ । താം വിശ്വരൂപാഃ പശവോ
വദന്തി ।

സാ നോ മന്ത്രേഷുമൂർജം ദുഹാനാ ।

ധേനുർവാഗസ്മാനുപ സുഷുതൈതു ॥ {106}

(Appearing in T.B.2.4.6.10)

യദ് വാഗവദന്ത്യ-വിചേതനാനി ।

രാശ്ട്രീ ദേവാനാം നിഷസാദ മന്ത്രാ ।

ചതസ്ര ഊർജം ദുദുഹേ പയാശ്സി ।

ക്വ സി ദസ്യാഃ പരമം ജഗാമ ॥ {107} (Appearing in T.B.2.4.6.11)

T.B.2.8.8.11 - "ന താ നശന്തി {108}", "ന താ അർവാ {109}"

ന താ നശന്തി ന ദഭാതി തസ്കരഃ ।

നൈനാ അമിത്രോ വൃഥിരാദധർഷതി ।

ദേവാഃ ശ്ച യാദിർ യജതേ ദഭാതി ച ।

ജ്യോഗിത്താഭിഃ സചതേ ഗോപതിഃ സഹ ॥ {108}

ന താ അർവാ രേണുകകാടോ അശ്ണുതേ ।

ന സഃ സൂതത്ര-മുപയന്തി താ അഭി ।

ഉരുഗായമദയം തസ്യ താ അനു ।

ഗാവോ മർത്യസ്യ വിചരന്തി യജ്ഞഃ ॥ {109}

[Both {108} and {109} Appearing in T.B.2.4.6.9]

T.B.2.8.9.3 - "ഹിരണ്യവർണാഃ ശുചയഃ പാവകാ {110}",

"യാസാഃ രാജാ {111}"

ഹിരണ്യവർണാഃ ശുചയഃ പാവകാ യാസു ജാതഃ കശ്യപോ
യാസിന്ദ്രഃ ।

അഗ്നിം യാ ഗർഭം ദധിരേ വിരുപാസ്താ ന ആപഃ ശഃ
സ്യോനാ ഭവന്തു ॥ {110}

യാസാഃ രാജാ വരുണോ യാതി മദ്ധ്യേ സത്യാനൃതേ
അവപശ്യൻ ജനാനാം ।

മധുശ്ചുതഃ ശുചയോ യാഃ പാവകാസ്താ ന ആപഃ ശഃ
സ്യോനാ ഭവന്തു ॥ {111}

[Both {110} and {111} Appearing in T.S.5.6.1.1]

T.B.2.8.9.3 - "യാസാം ദേവാഃ {112}",

"ശിവേന മാ ചക്ഷുഷാ പശ്യത {113}"

യാസാം ദേവാ ദിവി കൃണ്വന്തി ഭക്ഷം യാ അന്തരീക്ഷേ
ബഹുധാ ഭവന്തി ।

യാഃ പൃഥ്വിവീം പയസോന്ദന്തി ശുക്രാസ്മാ ന ആപഃ ശഃ
സ്യോനാ ഭവന്തു || {112}

(Appearing in T.S.5.6.1.1)

ശിവേന മാ ചക്ഷുഷാ പശ്യതാഃ ശിവയാ തനുവോപ
സ്തൃശത ത്വചം മേ ।

സർവാഃ അഗ്നിഃ രസ്തൃഷഭോ ഹുവേ വോ മയി വർചോ
ബലമോജോ നി ധത്ത || {113}

(Appearing in T.S.5.6.1.2)

T.B.2.8.9.3 - "ആപോ ഭദ്രാ {114}", "ആദിത്പശ്യാമി {115}"

ആപോ ഭദ്രാ ഘൃതമിദാപ ആസുരഗ്നി-ഷോമഃ

ബിഭ്രത്യാപ ഇത് താഃ ।

തീവ്രോ രസോ മധുപൃച്ഛാമരംഗമ ആ മാ പ്രാണേന സഹ
വർചസാ ഗൻ || {114} (Appearing in T.S.5.6.1.3)

ആദിത് പശ്യാമ്യത വാ ശൃണോമ്യോ മാ ഘോഷോ ഗച്ഛതി
വാങ്ന ആസാം ।

മന്യേ ഭേജാനോ അമൃതസ്യ തർഹി ഹിരണ്യവർണാ
അത്യുപം യദാ വഃ || {115}

(Appearing in T.S.5.6.1.4)